

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Økonomien i jordbruket på Vestlandet 2017

Trender og utvikling 2008-2017

Tabellsamling 2013-2017

NIBIO RAPPORT | VOL. 5 | NR. 23 | 2019

Marius Berger, Torbjørn Haukås, Heidi Knutsen
Divisjon for Kart og statistikk

TITTEL/TITLE

Økonomien i jordbruket på Vestlandet 2017

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Marius Berger, Torbjørn Haukås og Heidi Knutsen

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
11.02.2019	5/23/2019	Åpen	14306	17/00916
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-02280-0	2464-1162	99		

OPPDRAKSGIVER/EMPLOYER:

Landbruks- og matdepartementet

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Marius Berger

STIKKORD/KEYWORDS:

Driftsøkonomi, føretaksøkonomi, Vestlandet, driftsgransking

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Regional økonomi Vestlandet

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Ei oversikt over utviklinga i landbruket dei siste 10 åra i Vestlandsfylka Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal vert presentert. Driftsgranskingane i jord- og skogbruk er ei årleg rekneskapsundersøking blant tilfeldig utvalde gardsbruk frå heile landet. I 2017 var det med totalt 928 bruk, der 182 var frå Vestlandet; 61 i Hordaland, 61 i Sogn og Fjordane og 60 i Møre og Romsdal. Jordbruksinntekta målt som vederlag til arbeid og eigenkapital gjekk opp, medan det var ein reduksjon på landsbasis. Driftsformene mjølk og frukt hadde ein auke samanlikna med 2016. Dei andre driftsformene gjekk tilbake, spesielt innanfor sauehaldet. Nettoinvesteringane og gjelda på Vestlandet auka frå 2016 til 2017.

LAND/COUNTRY:

Noreg

FYLKE/COUNTY:

Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Bergen

STED/LOKALITET:

Bergen

GODKJENT /APPROVED

Hildegunn Norheim

PROSJEKTLÉDER /PROJECT LEADER

Torbjørn Haukås

NAVN/NAME

NAVN/NAME

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Driftsgranskingane er ei årleg rekneskapsgransking som i 2017 omfatta 928 bruk over heile landet. Grunnlagsmaterialet for denne granskinga er stort, og mange data vert det ikkje plass til i den landsdekkande publikasjonen. Denne rapporten inneheld lokale data frå Vestlandet.

Rapporten er basert på driftsgranskingsdata frå dei tre vestlandsfylka Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. For rekneskapsåret 2017 var det med 182 bruk frå Vestlandet i granskinga. Driftsgranskingane i jord- og skogbruk er eit årleg fellesprosjekt, som krev stor innsats av medarbeidarar ved fleire av NIBIO sine kontor. NIBIO kontoret i Bergen har ansvaret for tala frå Vestlandet.

Marius Berger har skrive rapporten med bidrag frå Torbjørn Haukås og Heidi Knutsen. Geir Harald Strand har lese gjennom rapporten, og Anne Bente Ellevold har klargjort rapporten for publisering.

Bergen, 11.02.19

Torbjørn Haukås

Innhold

1	Innleiing	5
2	Driftsresultatet i jordbruket på Vestlandet 2017	6
3	Trender og økonomisk utvikling siste tiåret	10
3.1	Resultatmål i jordbruket.....	10
3.1.1	Driftsoverskot.....	10
3.1.2	Vederlag til arbeid og egenkapital	12
3.1.3	Lønsevne per time.....	13
3.2	Skogbruket.....	15
3.3	Totaløkonomi	15
3.4	Nettoinvestering, gjeld og soliditet	17
3.4.1	Nettoinvestering	17
3.4.2	Gjeld	18
3.4.3	Soliditet	19
3.5	Inntektsverknad av jordbruksfrådrag	20
4	Utviklinga blant frukt og bærprodusentar på Vestlandet	23
4.1	Innleiing	23
4.2	Utvikling over tid	25
4.3	Økonomi	26
4.4	Oppsummering	28
5	Økonomi i drenering.....	29
5.1	Innleiing	29
5.2	Forsøksfelt og metode.....	29
5.3	Resultat.....	30
5.4	Andre økonomiske aspekt ved drenering.....	32
6	Tabellsamling 2013-2017.....	33
7	Forklaring på faguttrykka i tabellsamlinga	98

1 Innleiing

Driftsgranskingane i jord- og skogbruk har ei lang historie. Noregs Vel starta driftsgranskingar alt i 1911. Granskinga vart overteken av Noregs landbruksøkonomiske institutt (NLI)¹ ved opprettinga i 1947. Ved fusjonen mellom NLI og Budsjettnemnda for jordbruket i 1986, vart driftsgranskingane lagde til Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning, NILF. Etter fusjonen mellom NILF, Bioforsk og Skog og landskap i 2015, hamna driftsgranskingane i Avdeling for driftsøkonomisk analyse i Norsk institutt for bioøkonomi, NIBIO.

Hovudformålet med driftsgranskingane er å vise resultat og utvikling i økonomiske tilhøve på gardsbruk der inntekter frå jordbruket har eit vesentleg omfang. Driftsgranskingane skal vise økonomiske resultat for brukarfamilien og for ulike bruk med omsyn til storleik, driftsform og geografisk plassering. Vidare skal driftsgranskingane gje grunnlag for samanlikning med anna nasjonal og internasjonal statistikk, gje grunnlag for forskning og utgreiing, gje hjelp til rådgjeving og undervisning og innspel til offentleg politikk og forvaltning. Granskingane skal også gje grunnlag for dokumentasjon for den samfunnsøkonomiske verdiskapinga i landbruk og tilknytte næringar.

Etter 1950 har det kvart år vore med om lag 1 000 bruk i driftsgranskingane, dei siste åra er tal deltakarbruk noko redusert. I 2017 var det i alt med 928 bruk i driftsgranskingane. Ved utval av bruk, er det lagt vekt på at driftsgranskingane skal vere representative for den delen av landbruket der storparten av inntekta kjem frå bruket. Nye bruk til driftsgranskingane vert rekrutterte ut frå lister over bruk som er tilfeldig trekte ut frå tilskotsregisteret til Landbruksdirektoratet. Uttrekte bruk skal ha ei standard omsetning større enn kr 150 000². Det er produksjonsomfanget, og ikkje det økonomiske resultat på det enkelte bruket som er kriterium for utvalet. Deltaking i driftsgranskingane er frivillig, og det er inga grense for kor lenge eit bruk kan vere med, men brukaren skal ikkje vere eldre enn 70 år. Kvart år vert mellom 5 og 10 prosent av deltakarbruka skifta ut. Av dei 928 bruka i driftsgranskingane i 2016, kom 182 bruk frå Vestlandet, 61 frå Hordaland, 61 frå Sogn og Fjordane og 60 frå Møre og Romsdal. Denne rapporten tar for seg økonomien i landbruket på Vestlandet i 2017, og viser økonomiske utvikling dei siste ti åra.

Kapittel to viser hovudtala for Vestlandet for 2017, og omhandlar driftsresultatet i jordbruket for dette året. Kapittel tre viser utviklinga i økonomien i jordbruket, soliditeten og totaløkonomien til brukarfamilien dei siste ti åra. Trendane i denne perioden er presenterte i figurar, og alle bakgrunnsdata er deflaterte etter konsumprisindeksen. I kapittel fire ser vi nærmare på korleis utviklinga har vore i frukt og bærproduksjon på Vestlandet dei siste 10 åra. Økonomien ved ulike dreneringstiltak er temaet i kapittel fem. Kapittel seks er sjølv tabellsamlinga som inneheld tal frå driftsgranskingane for Vestlandet for dei siste fem åra. Tabellane er delte inn slik at ein kan finne tal for landsdelen, fylka, ulike storleiksgrupper og ulike produksjonar. Utvalet av bruk i driftsgranskingane skal ikkje vere representativt for jordbruket i kvart fylke, men for regionen. Dette må ein ta omsyn til når ein tolkar resultatata eller nyttar tala. Alle økonomiske data i kapittel fem (tabellane) er nominelle tal for åra, og dermed ikkje inflasjonsjusterte. Sist i rapporten finn ein forklaringar på dei faguttrykka som er nytta.

---

¹ NILF vart oppretta i 1986 ved at NLI vart slege saman med Sekretariatet for Budsjettnemnda i jordbruket. Frå 1.7.2015 inngår NILF i NIBIO som er ein fusjon mellom Bioforsk, Skog og landskap og NILF.

² Standard omsetning er normerte tal for omsetning av produkt utan tilskot. Klassifiseringa er felles for EU-statistikken.

2 Driftsresultatet i jordbruket på Vestlandet 2017

Hovudtendensar:

- Auke i jordbruksinntekta til vestlandsbonden, nedgang for landsgjennomsnittet
- Stor nedgang for sau og storfekjøtt
- Nok eit godt år for bruka med frukt og bærproduksjon.

Vestlandsbonden oppnådde ei jordbruksinntekt, målt som løn til alt arbeid og rente på eigenkapital per årsverk, på kr 302 300 i 2017. Det er ein auke på kr 5 100 frå året før. I gjennomsnitt for landet gjekk jordbruksinntekta ned med kr 9 500 og vart på kr 323 300 per årsverk. Jordbruksarealet for vestlandsbruka var i middel 283 dekar, 17 dekar meir enn i 2016.

Det er dei minste og dei største bruka som fekk auka jordbruksinntekta mest frå 2016 til 2017. Bruka med fruktproduksjon hadde eit godt år både i 2016 og i 2017, og desse bruka finn ein blant dei minste bruka med omsyn til areal. Bruka med eit jordbruksareal større enn 500 dekar fekk auka jordbruksinntekta med 12 prosent frå 2016 til 2017. I denne gruppa finn ein i hovudsak store mjølkebruk, men òg store bruk med kombinert mjølkeproduksjon og sauehald.

Mjølkeproduksjon er basisen for landbruket på Vestlandet, og det er flest bruk i denne gruppa. Mjølkeprodusentane fekk auka jordbruksinntekta si med 4 prosent frå 2016 til 2017, og fekk i gjennomsnitt kr 334 000 per årsverk i jordbruksinntekt. Omsett mjølk har auka med 4 500 liter og mjølkeprisen med 22 øre per liter. I alt auka mjølkeinntektene med 6 prosent. I 2017 leverte produsentane i denne gruppa 95 prosent av mjølkekvoten, 2 prosentpoeng mindre enn i 2016.

I tillegg ga auka kjøtproduksjon og prisauke på 3 prosent på storfekjøtt, auke i inntektene frå kjøtproduksjon på mjølkeproduksjonsbruka på Vestlandet frå 2016 til 2017. Det var stor investeringsvilje blant mjølkeproduksjonsbruka på Vestlandet i 2017, i gjennomsnitt var nettoinvesteringa kr 175 300, nesten kr 100 000 meir enn i 2016. Samla gjeld auka med 10 prosent og var i gjennomsnitt 2,3 mill. kr. Rentekostnaden auka med 7 prosent frå 2016 til 2017.

Produksjonsomfanget på mjølkeproduksjonsbruka var på 26,5 årskyr, 0,7 meir enn i 2016. Dei omsette i gjennomsnitt 191 400 liter mjølk og 6 360 kg storfekjøtt (inkl. kukjøtt). Gjennomsnittleg jordbruksareal var 363 dekar. Arbeidsinnsatsen var på 2 årsverk à 1 845 timar, ein auke på 3 prosent frå 2016.

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og sauehald oppnådde i 2017 ei jordbruksinntekt per årsverk som var kr 303 700, 1 prosent mindre enn i 2016. Omsett mjølk gjekk ned med 6 700 liter og vart på same nivå som i 2015. Kjøtproduksjon på storfe var same nivå som i 2016, 4 260 kg. Også omsett sau- og lammekjøtt var uendra frå året før, 2 600 kg. Mjølkeprisen auka med 4 prosent og vart kr 5,51 per liter. For storfekjøtt var det berre små endringar i prisane, medan prisen på lammekjøtt gjekk ned med 5 prosent og på sauekjøtt med heile 36 prosent. I gjennomsnitt vart prisen på lammekjøttet kr 49,02 per kg. Sjølv om inntektene frå husdyrhaldet gjekk ned med 4 prosent på desse bruka, auka tilskot og andre inntekter noko, slik at produksjonsinntektene totalt gjekk ned med 1 prosent frå 2016. Dei samla kostnadene var uendra frå 2016 på desse bruka.

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og sauehald hadde stor investeringsvilje i 2017 med nettoinvestering på kr 255 100. Det var særleg investeringar i driftsbygningar som drog opp nettoinvesteringa. Samla gjeld var på 1,65 mill. kr, det same som året før.

Gjennomsnittleg jordbruksareal var 375 dekar. Bruka hadde 16 årskyr, ei årsku mindre enn i 2016, og 89 vinterføra sauer, ein mindre enn i 2016. Arbeidsinnsatsen gjekk ned med 100 timar og var på 2 årsverk à 1845 timar per bruk.

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og svinehald har hatt stor variasjon i jordbruksinntekta dei siste åra. Medan jordbruksinntekta auka med 18 prosent frå 2015 til 2016, vart det nedgang på 20 prosent frå 2016 til 2017, og jordbruksinntekta var om lag den same som i 2015, kr 270 700. På desse bruka har kjøtproduksjonen auka mykje dei siste åra, men frå 2016 til 2017 gjekk kjøtproduksjonen ned både for storfekjøtt og svinekjøtt. I alt vart det omsett 3 210 kg storfekjøtt og 21 900 kg svinekjøtt (inkl. purke- og råneslakt) i 2017, ein nedgang på høvesvis 12 og 9 prosent frå 2016. Talet på selde smågrisar gjekk ned med 6 prosent. Omsett mjølk auka med 5 prosent.

Prisane på mjølk og storfekjøtt auka, medan prisen på svineslakt og smågrisar gjekk ned. Totalt gjekk inntektene frå husdyrprodukt ned med 5 prosent på desse bruka. Tilskota og andre inntekter gjekk noko opp, slik at produksjonsinntektene i alt berre gjekk ned med 2 prosent frå 2016. Både variable og faste kostnader og gjeldsrenter auka. Arbeidsinnsatsen var uendra frå 2016. Saman med nedgangen i inntekter, ga dette nedgangen i årsverksinntekta.

Samla arbeidsinnsats i jordbruket for bruka med kombinert mjølkeproduksjon og svinehald var uendra frå 2016 til 2017. I alt vart det arbeidd 1,9 årsverk på desse bruka i 2017. Bruka hadde eit produksjonsomfang på 250 dekar, 20 årskyr, 16 purker, 668 smågrisar for sal og 21 900 kg kjøtt frå slaktegris.

Etter at desse bruka hadde store investeringar i 2016, vart nettoinvesteringa berre kr 7 500 i 2017. Det er berre åtte bruk i denne gruppa, men det har ikkje vore utskifting av bruk siste året. Det er derfor dei same bruka som var med i 2016 og 2017 i denne gruppa.

Sauebruka på Vestlandet fekk nedgang i jordbruksinntekta også i 2017, og var driftsforma med lågast årsverksinntekt av dei presenterte driftsformene. I gjennomsnitt vart jordbruksinntekta på kr 106 700 per årsverk, ein nedgang på 24 prosent frå 2016. Overproduksjon av sau- og lammekjøtt førte til nedgang i prisar, både for sau og lam. I tillegg medførde prisnedgang på buskapen til svekka resultat. Tal vinterfôra sauer endra seg lite for gruppa, medan omsett kjøtt gjekk ned med 4 prosent. I gjennomsnitt gjekk prisen på lammekjøtt ned med kr 3,25 per kg i og prisen på sauekjøtt med kr 7,64. Husdyrinntektene gjekk ned med 24 prosent medan samla tilskot auka med 7 prosent. Totalt gjekk produksjonsinntektene berre ned med 1 prosent, men både faste- og variable kostnader auka. Også rentekostnadene auka, og saman med uendra arbeidsforbruk på 1,1 årsverk, ga det stor nedgang i årsverksinntekta for sauebruka.

I 2016 omfatta driftsforma 25 bruk med i gjennomsnitt 136 vinterfôra sauer og 202 dekar jordbruksareal. Desse bruka har hatt relativt låge nettoinvesteringar gjennom fleire år. I 2017 var nettoinvesteringa negativ for desse bruka.

Produksjon av storfekjøtt, enten med ammekyr eller på innkjøpte kalvar, oppnådde ei jordbruksinntekt per årsverk på kr 126 600 i 2017, ein nedgang på 29 prosent. Det har vore store endringar i jordbruksinntekta frå år til år for desse bruka. Det vert stadig fleire bruk med denne driftsforma. Det er likevel få bruk i gruppa, og nye bruk eller endringar på enkeltbruk, kan gje store utslag for gruppa.

Det vart produsert 12 500 kg storfekjøtt på desse bruka i 2017, 2 600 kg mindre enn i 2016. Prisen på storfekjøtt auka med kr 1,62, men inntektene frå husdyrhaldet gjekk likevel ned med 20 prosent. Også tilskota gjekk ned. Nedgang i kostnader og i arbeidsforbruket med 200 timar var ikkje nok til å vege opp for lågare inntekter, og gjorde at jordbruksinntekta gjekk ned.

Det var 11 bruk i gruppa i 2017. I gjennomsnitt hadde dei 323 dekar jordbruksareal, 17 ammekyr, 26 kviger og oksar og ein arbeidsinnsats på 1,1 årsverk i 2017.

Frukt- og bærproduksjon er den driftsforma som har hatt størst variasjon i jordbruksinntekta mellom år. 2017 vart eit godt fruktår, og sjølv om desse bruka også hadde eit godt år i 2016, auka jordbruksinntekta likevel med 18 prosent frå 2016 til 2017, og vart kr 367 900 per årsverk i 2017. Frukt- og bærproduksjon vart dermed den driftsforma som oppnådde høgast jordbruksinntekt på Vestlandet dette året. Det var god avling av eple, men også for dei andre fruktslaga vart avlingane brukbare. Med

unnatak av pærer, auka prisane for både frukt og bær. Produksjonsinntektene auka med 2 prosent. Samstundes gjekk kostnadene ned. Fordi arbeidsforbruket også gjekk ned med 0,2 årsverk, vart det ei relativt stor auke i årsverksinntekta.

Arbeidsinnsatsen var på 1,7 årsverk per bruk. Det er 23 produsentar i denne gruppa, og dette er dei same bruka som var med i 2016. I gjennomsnitt hadde dei eit jordbruksareal på 60 dekar.

Nettoinvesteringane på vestlandsbruka låg noko lågare enn landsgjennomsnittet i 2017. I gjennomsnitt investerte vestlandsbøndene kr 100 400, medan nettoinvesteringane for landet var på kr 126 500. Samla gjeld auka med 8 prosent for vestlandsbonden, og var på 2,5 mill. kr i middel per bruk. Rentekostnadene auka med 9 prosent.

Driftsgranskingane viser at driftsoverskotet frå jordbruket på Vestlandet utgjorde 44 prosent av dei samla inntektene til familien i 2017, det same som i 2017. Løsinntekt utgjorde 40 prosent. Skogbruk og tilleggsnæring med utgangspunkt i ressursane på bruket utgjorde høvesvis 0,4 prosent og 5 prosent. Resten av dei samla inntektene er anna næring, pensjonar, sjukeløn og kapitalinntekter.

Maksimalt jordbruksfrådrag var kr 166 400 i 2017. Dette har vore uendra dei siste åra. Tek ein omsyn til inntektsverknad av jordbruksfrådraget, vert den skattekorrigerte jordbruksinntekta i 2017 kr 332 900 i gjennomsnitt per årsverk for bruka frå Vestlandet. I alt utgjer inntektsverknaden av jordbruksfrådraget kr 30 600 per årsverk, ein nedgang på kr 1 300. Nedgang i inntektsverknad per årsverk frå 2016 skuldast lågare skatteprosent på allmenn inntekt. Det er ikkje teke omsyn til inntektsverknaden av jordbruksfrådraget i dei andre resultatmåla som er presenterte frå driftsgranskingane.

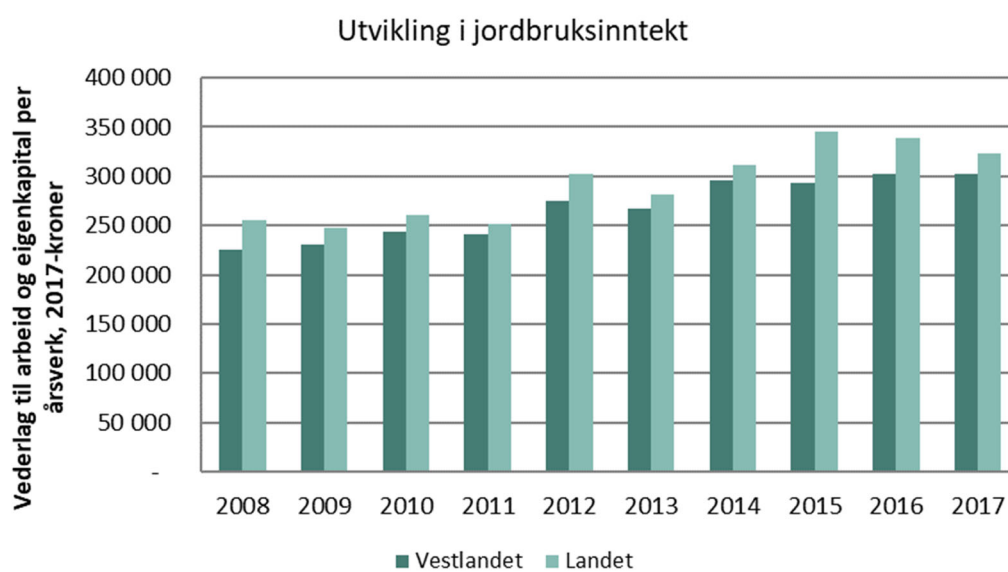
Tabell 2.1 Samla oversikt for 2017

	Tal bruk	Gj. areal dekar	Driftsoverskot per bruk		Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk		Skattekorrigert vederlag per årsverk	
			2016	2017	2016	2017	2016	2017
Vestlandet, alle	182		437 200	441 000	297 200	302 300	329 100	332 900
Bruk < 50 dekar	10	31	271 800	319 100	309 400	357 500	350 200	396 600
« 50 - 100 dekar	21	74	316 600	380 500	272 700	335 900	298 500	363 500
« 100-200 dekar	43	152	385 600	315 300	293 900	255 800	328 400	288 900
« 200-300 dekar	42	251	399 200	350 000	272 200	251 600	305 200	282 200
« 300-500 dekar	43	381	506 900	498 800	309 500	308 200	342 500	341 100
> 500 daa	23	705	723 700	842 400	330 200	368 800	356 100	393 700
Mjølkeproduksjon	76	363	553 400	586 300	322 000	334 000	353 600	364 300
Mjølksaukehald	18	375	516 100	502 800	307 200	303 700	338 400	333 600
Mjølksvinehald	8	250	570 900	397 300	338 600	270 700	373 500	304 100
Kjøttproduksjon, storfe	11	323	165 700	95 400	177 100	126 600	210 600	153 100
Saukehald	25	202	120 100	93 900	140 000	106 700	174 400	138 400
Frukt og bær	23	60	415 900	466 300	311 500	367 900	339 600	397 200
Mjølks Hordaland	15	336	518 400	529 100	304 300	322 600	335 100	351 900
Mjølks Sogn og Fjordane	19	255	473 400	457 400	300 800	281 100	333 700	313 500
Mjølks Møre og Romsdal	42	421	602 300	665 100	336 900	358 300	368 300	388 100

Alle beløpa i tabellen er oppgjevne i nominelle kroner.

Jordbruksinntekt per årsverk er definert som løn til alt arbeid og til rente på eigenkapitalen

Figur 2.1 Jordbruksinntekt per årsverk à 1845 timar for Vestlandet og landet i perioden 2008–2017

3 Trendar og økonomisk utvikling siste tiåret

Dette kapittelet viser ein del trendar og utviklingstrekk i jordbruket på Vestlandet frå og med 2008 til og med 2017. Materialet er gruppert etter region, storleik og driftsform. Nokre av gruppene er små, og for dei kan utskifting av bruk og større investeringar på ein skilde bruk gje utslag på resultatata. Bakgrunnsdata for figurane er deflaterte etter konsumprisindeksen, slik at alle resultatmåla er presenterte som 2017-kroner. Definisjonar av dei ulike resultatmåla er teke inn heilt sist i rapporten.

3.1 Resultatmål i jordbruket

3.1.1 Driftsoverskot

Driftsoverskot er produksjonsinntekter minus kostnader per bruk. Driftsoverskotet skal dekke løn til familien, og gje vederlag til både eigen og lånt kapital.

Driftsoverskotet for bruka på Vestlandet har i hovudtrekk følgd same trenden som resten av landet. Fram til 2009 låg Vestlandet noko lågare enn landsgjennomsnittet, og mellom 2009 og 2014 om lag likt med landet. I 2015 og 2016 vart driftsoverskotet lågare enn landsgjennomsnittet. For 2017 vart det auke på Vestlandet og nedgang på landsbasis.

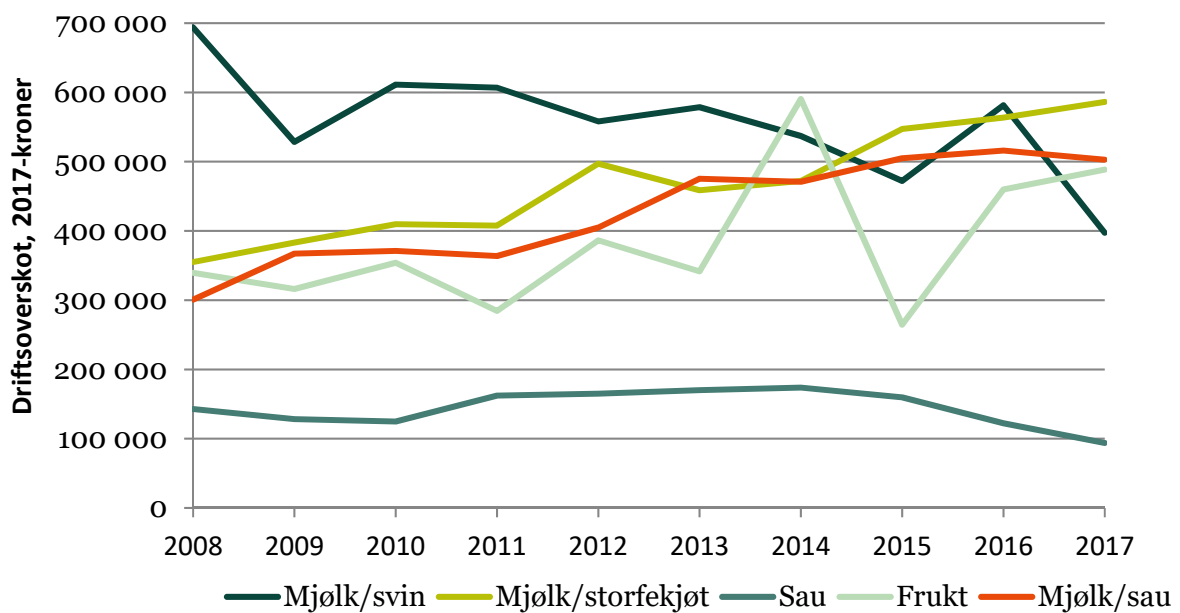
Bruka med frukt og bær hadde som året før, ein god sesong. Gode avlingar og prisauke bidrog til det gode resultatet. Prisane på både mjølk og storfekjøtkjøtt gjekk opp, samtidig som produksjonen av desse produkta auka. Prisane på andre husdyrprodukt gjekk ned, og det var særleg prisane på sau og lam som hadde størst nedgang samanlikna med 2016. Det har også vore ein auke når det gjeld tilskot og andre inntekter. Det var også ein auke i kostnadane, både når det gjeld dei faste og dei variable. Likevel vart driftsoverskotet 4 000 høgare målt i nominelle kroner samanlikna med fjoråret. Rekna i 2017 kroner vart driftsoverskotet 4 000 lågare enn året før

Av dei ulike driftsformene på Vestlandet var det bruka med mjølkeproduksjon som i snitt hadde det høgaste driftsoverskotet på kr 586 300 i 2017, medan dei som driv med sau i snitt oppnådde eit overskot på kr 93 900. Bruka men kombinert mjølk og svineproduksjon hadde ein stor reduksjon, som kan forklarast med mindre produksjon og lågare prisar i svinehaldet i kominasjon med kostnadsauke. Driftsformene sau og kjøttproduksjon hadde også ein stor reduksjon. Medan nedgang i prisane bidrog til lågare driftsoverskot for bruka med sau, var det mindre kg omsett kjøtt som forklarar nedgangen blant produsentane av storfekjøtt. Også blant bruka med kombinert mjølkeproduksjon og sau, gjekk driftsoverskotet ned.

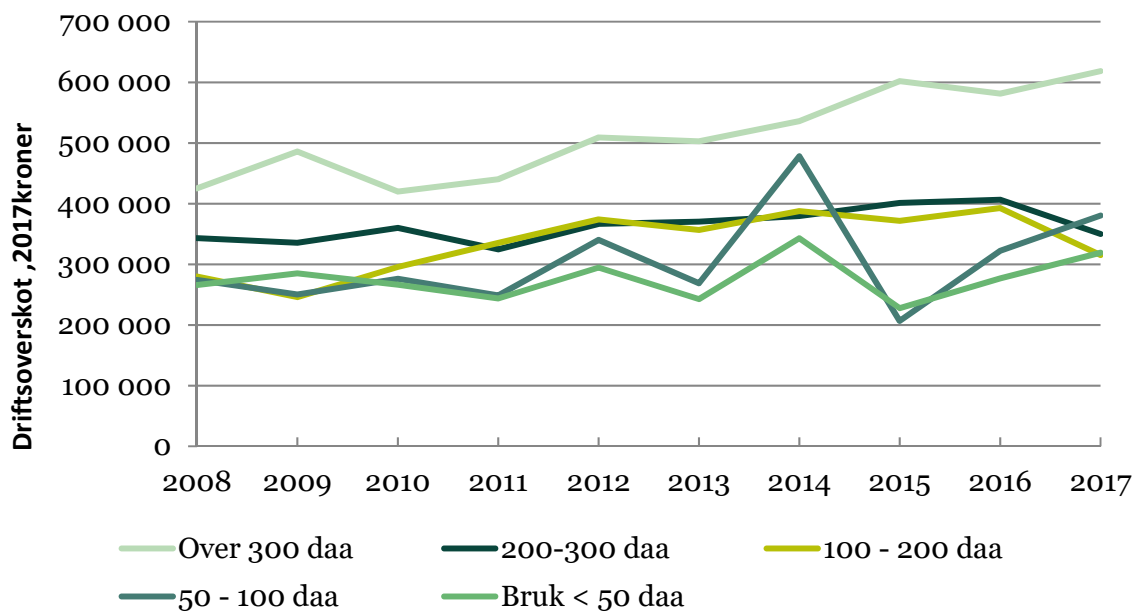
Dei største bruka målt etter areal, det vil sei bruk over 300 dekar, har hatt ei jamn positiv utvikling sidan 2010. I 2017 hadde dei eit gjennomsnittleg driftsoverskot på kr 620 000. For bruka under 100 dekar har det vore ein sterk auke som fylgje av gode avlingar blant fruktprodusentane. Når det gjeld bruka mellom 100 og 300 dekar, har auken i driftsoverskotet vore meir moderat. Sidan 2011 har bruka i denne storleiksgruppa hatt ei nokså lik utvikling. Frå 2016 var det ein reduksjon i driftsoverskotet blant bruka i denne storleiksgruppa.

Figur 3.1 Driftsoverskot i middel per bruk for heile landet og Vestlandet

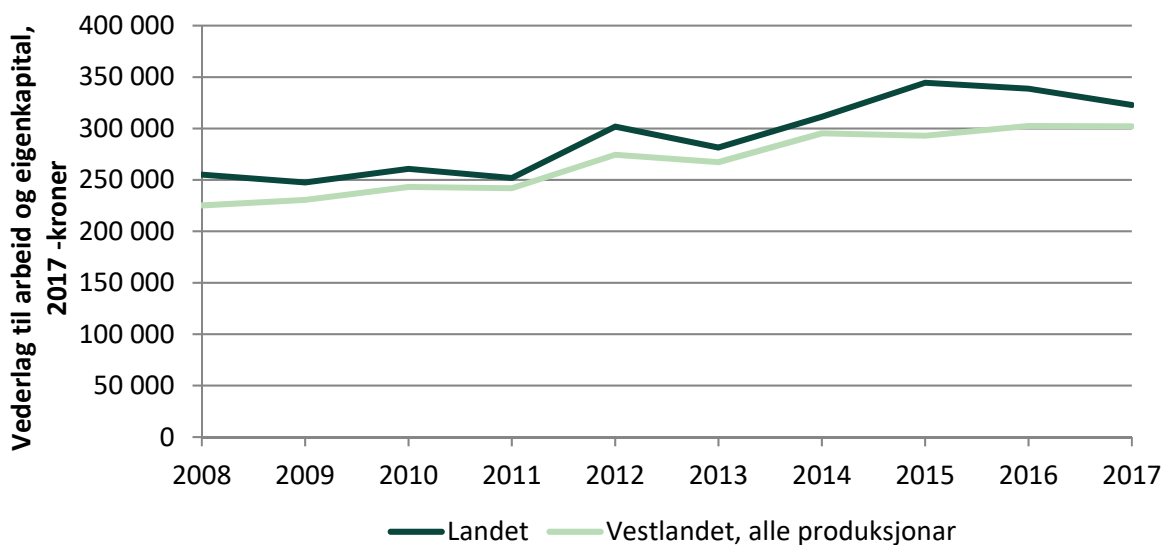
Figur 3.2 Driftsoverskot i middel per bruk for ulike driftsformer på Vestlandet

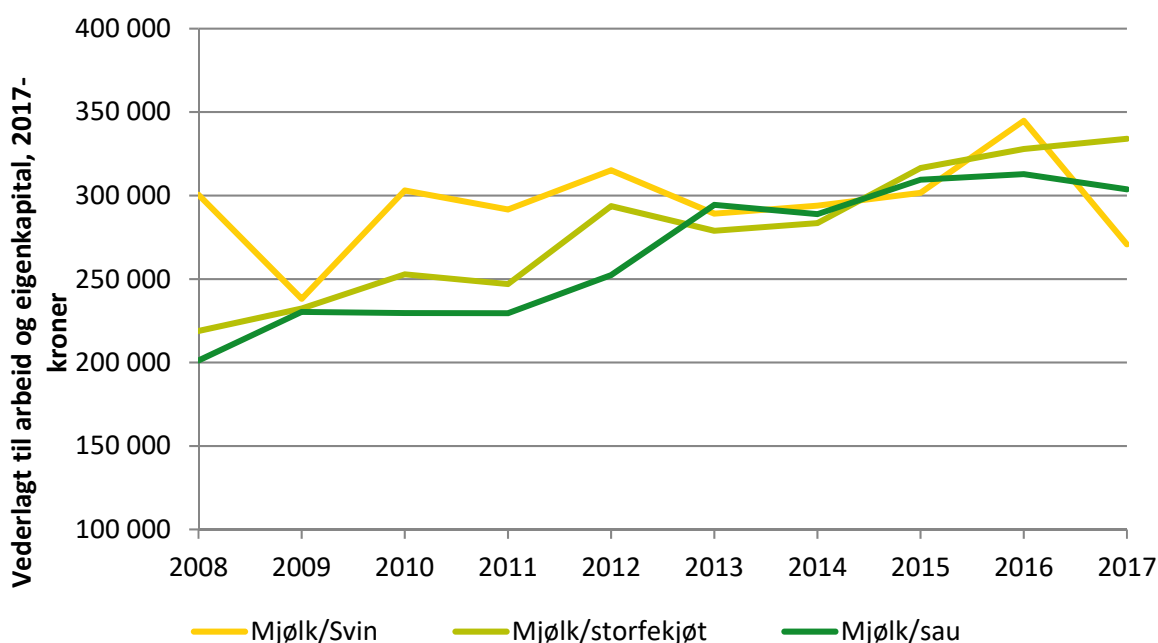
Figur 3.3 Driftsoverskot i middel per bruk for ulike storleiksgrupper på Vestlandet

3.1.2 Vederlag til arbeid og eigenkapital

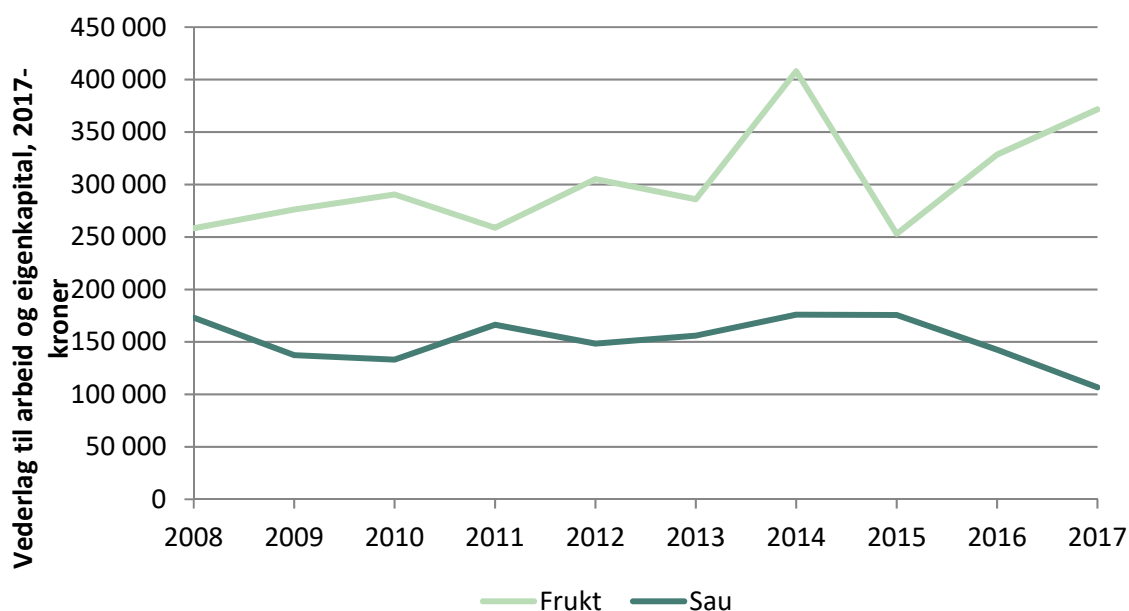
Jordbruksinntekt er her definert som vederlag til alt arbeid og rente på eigenkapital per årsverk, og viser kor mykje som er att til å dekke alt arbeid på bruket (også leigd hjelp), og til forrenting av eigenkapitalen. Gjennomsnittet for Vestlandet følgjer same utvikling som resten av landet fram til 2014. I 2015 auka skilnaden før den ble redusert frå 2016 til 2017. Når ein ser på dei ulike driftsformene med mjølk på Vestlandet, var det større variasjon i dette resultatmålet i 2017 enn tidlegare. Samanlikna med 2016 hadde driftsforma mjølk og svin ein kraftig tilbakegang. Blant fruktbøndene har det vore meir variasjon, særleg dei fire siste åra. For fruktbøndene var det ein auke i vederlaget, medan det for sauebruka har vore ein reduksjon. Sauebruka ligg ein del lågare samanlikna med dei andre driftsformene. Det har vore tilfelle gjennom heile perioden.

Figur 3.4 Jordbruksinntekt målt som vederlag til arbeid og eigenkapital per årsverk, heile landet og Vestlandet.

Figur 3.5 Jordbruksinntekt målt som vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, for driftsformene mjølk/gris, mjølk/storfekjøtt og mjølk/sau.

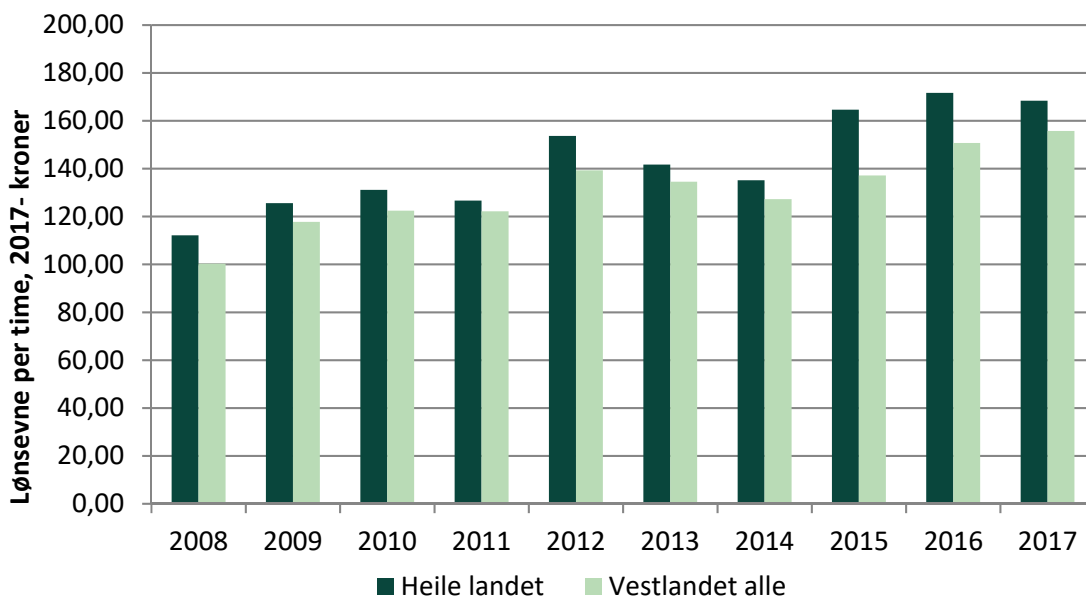

Figur 3.6 Jordbruksinntekt målt som vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk, for driftsformene frukt og sau.

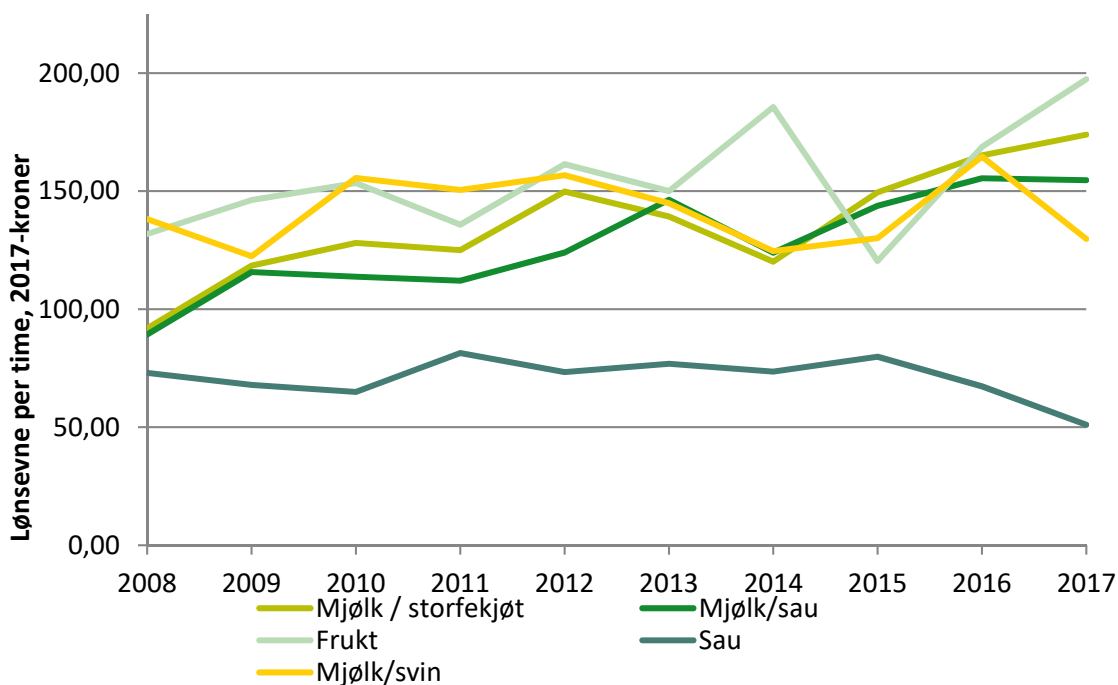
3.1.3 Lønsevne per time

Lønsevne per time er arbeidsfortenesta til familien pluss kostnader til leigd arbeid delt på alle innsette arbeidstimar i jordbruket. Lønsevna syner kor mykje som er igjen til løn når all innsett kapital har fått godtgjering, og viser kva garden kan betale per innsett arbeidstime. Rentenivået har vore lågt dei siste

fem åra, og kalkulasjonsrenta har vore på 2 prosent i 2017. Det var berre bruka med mjølkeproduksjon og frukt som hadde ein auke i lønsevne samanlikna med året før. Blant dei andre driftsformene har det vore ein nedgang. Det gjeld i særleg grad produksjonane mjølk/svin og sau.

Figur 3.7 Lønsevne per time for heile landet og for Vestlandet.

Figur 3.8 Lønsevne per time for ulike driftsformer på Vestlandet.

3.2 Skogbruket

Dei fleste gardsbruka i driftsgranskingane har skogareal knytt til bruket. Mesteparten av bruka driv ikkje aktivt skogbruk, og driftsoverskotet frå skogen utgjer berre ein liten del av totalinntekta. Skogeigendommene på Vestlandet er i hovudsak små, og bratt terreng kan gjere det mindre lønnsamt å hente ut tømmeret. Auka tømmerprisar vil moglegvis kunne føre til større aktivitet i skogane på Vestlandet dei kommande åra. På nokre få bruk betyr derimot inntekter frå skog og utmark mykje, særleg på Nordmøre. Driftsoverskotet for skogen kan variere mykje frå eit år til eit anna. I 2017 vart driftsoverskotet i skogbruket redusert med 56 prosent samanlikna med året før.

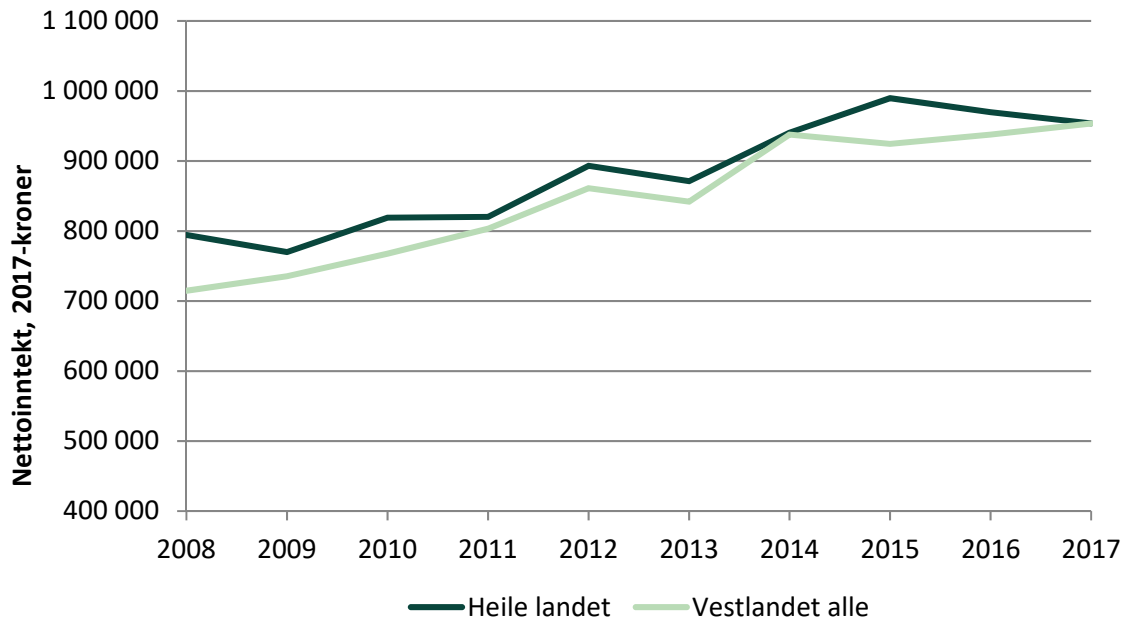

Figur 3.9 Driftsoverskot per bruk i skogbruket på Vestlandet.

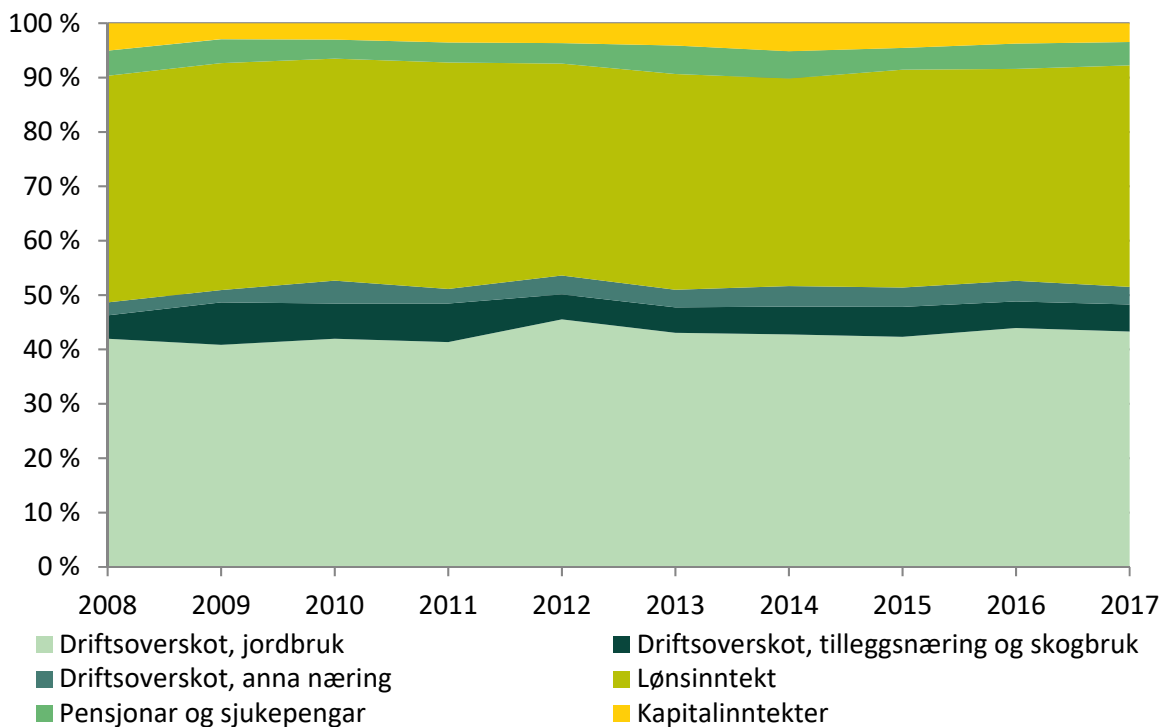
3.3 Totaløkonomi

Nettoinntekt er eit resultatmål for totaløkonomien (hushaldsinntekta) for brukarfamilien. Nettoinntekta er samla driftsoverskot frå alle næringar, løner, pensjonar, renteinntekter, verdi av eige arbeid på nyanlegg med frådrag av betalte renter og kår. Fram til 2017 har Vestlandet lege under landet totalt. I 2017 var nettoinntekta den same på Vestlandet som i resten av landet. Auken i nettoinntekt på Vestlandet frå 2016 skuldast i stor grad auka løsinntekter .

Når det gjeld fordelinga av inntektene til brukarfamilien, er det verd å merke seg at denne har vore nokså stabil over 10-års perioden. Driftsoverskotet frå jordbruket og løsinntekter utgjer høvesvis 44 og 40 prosent av dei samla inntektene i 2017. Andre inntektskjelder som tilleggsnæring, anna næring, kapitalinntekter, pensjonar og sjukepengar utgjer resten av samla inntekter.

Figur 3.10 Nettoinntekt i middel per bruk for heile landet og for Vestlandet.

Figur 3.11 Prosentvis fordeling av samla inntekt til brukarfamilien på Vestlandet.

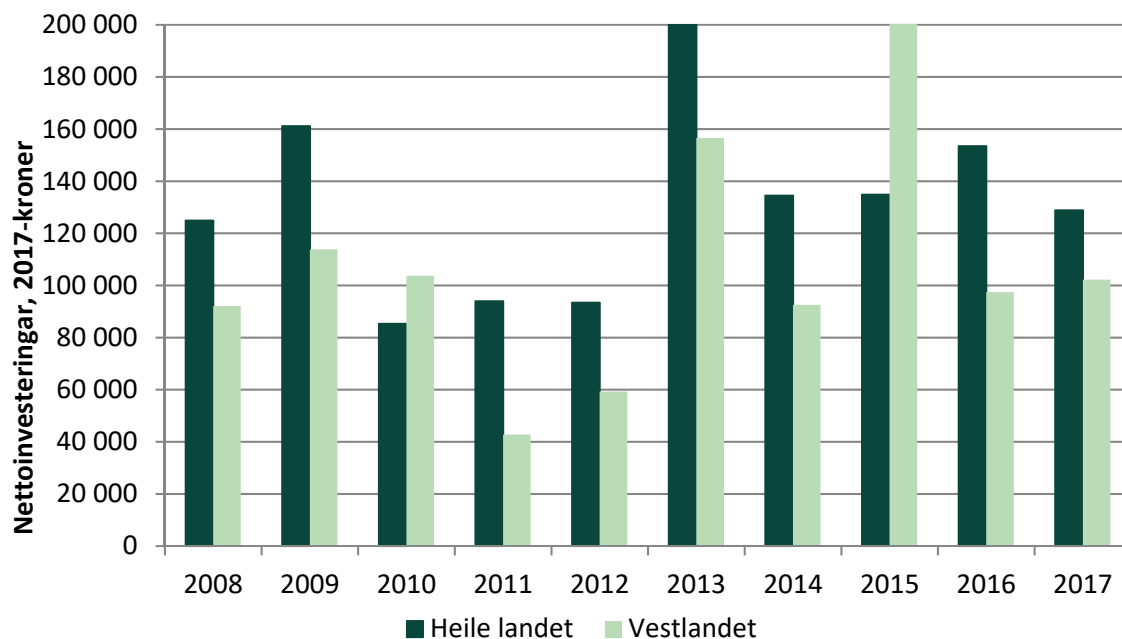

3.4 Nettoinvestering, gjeld og soliditet

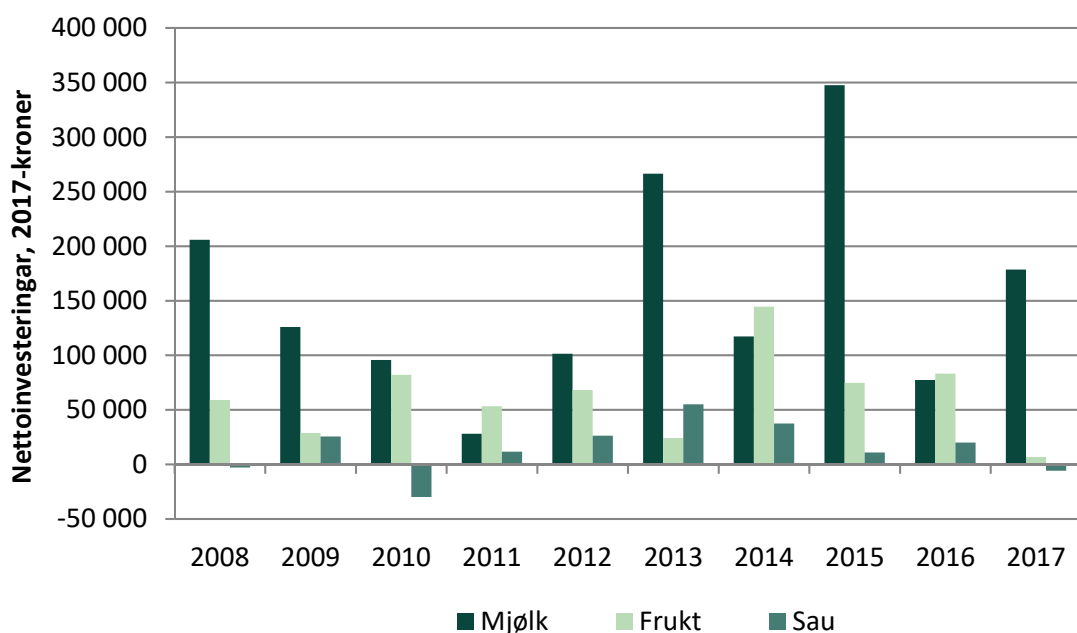
3.4.1 Nettoinvestering

Nettoinvesteringar er investeringar gjort i løpet av året, minus avskrivningar, investeringstilskot og verdien av selde eigedelar. Positiv nettoinvestering vil seie ei oppbygging av produksjonsapparatet. Sjølv i relativt store grupper vil større investeringar på enkeltbruk gje utslag for gjennomsnittet for gruppa. Ein må derfor vurdere nettoinvestering over tid.

Vestlandet har hatt positiv nettoinvestering gjennom heile perioden. I 2017 var det ein liten auke i nettoinvesteringane samanlikna med året før. I snitt ligg nettoinvesteringa per bruk på Vestlandet under landsgjennomsnittet dersom ein ser heile perioden under eitt. Det vart investert nesten like mykje i maskinar og reiskap som i driftsbygningar på Vestlandet i 2017. Blant dei ulike driftsformene er det innan mjølkeproduksjon at nettoinvesteringane har vore størst. Her har det vore ein stor auke samanlikna med fjoråret. Når det gjeld frukt og sau, har det vore ein reduksjon, og nettoinvesteringane ligg på eit svært lågt nivå. For sauebruka var nettoinvesteringane negative.

Figur 3.12 Nettoinvestering per bruk i jordbruket for heile landet og Vestlandet.

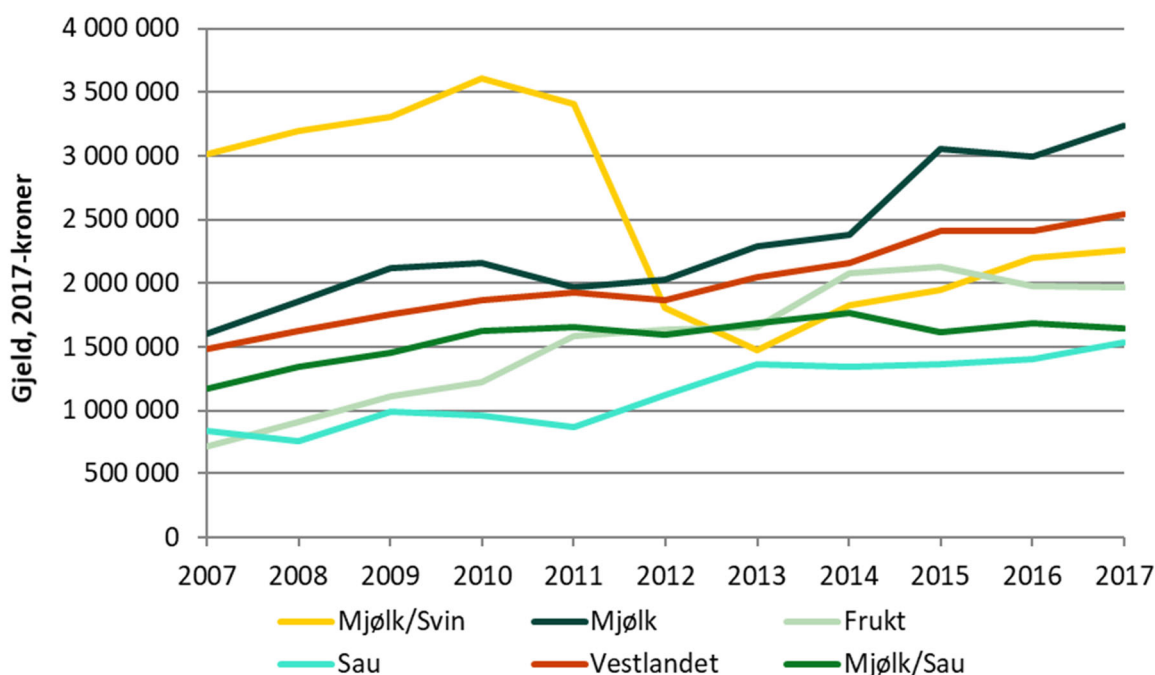

Figur 3.13 Nettoinvestering per bruk for ulike driftsformer, Vestlandet.

3.4.2 Gjeld

Gjeld er her all gjelda til brukarfamilien, også privat gjeld slik som gjeld til bustad, bil og studielån. I 2012 og 2016 minka samla gjeld på Vestlandet, men trenden viser at gjelda aukar over tid. Samla gjeld låg i snitt kr 135 000 høgare per bruk i 2017 samanlikna med 2016 rekna i nominelle kroner. Samanlikna med resten av landet, har bruka på Vestlandet kr 1 000 000 mindre i gjeld.

Gjelda stig jamt gjennom heile tiårsperioden om ein ser på gjennomsnittet for landsdelen. Når det gjeld driftsformene frukt og mjølk/ sau har det vore ein liten reduksjon, medan for mjølk, mjølk/svin og sau har det vore ein auke. Driftsforma mjølk/svinehald hadde høgast gjeld fram til 2012, men har seinare hatt ein sterk reduksjon for så å auke att dei siste åra. Dette kan forklarast ved oppbygging av produksjonsapparat blant deltakterbruka i denne gruppa. I 2017 var det mjølkebruka som hadde den høgaste gjelda i snitt på nesten 3,2 millionar kroner. I motsett ende finn ein sauebruka med ei snittgjeld på knappe 1,5 millionar kroner.

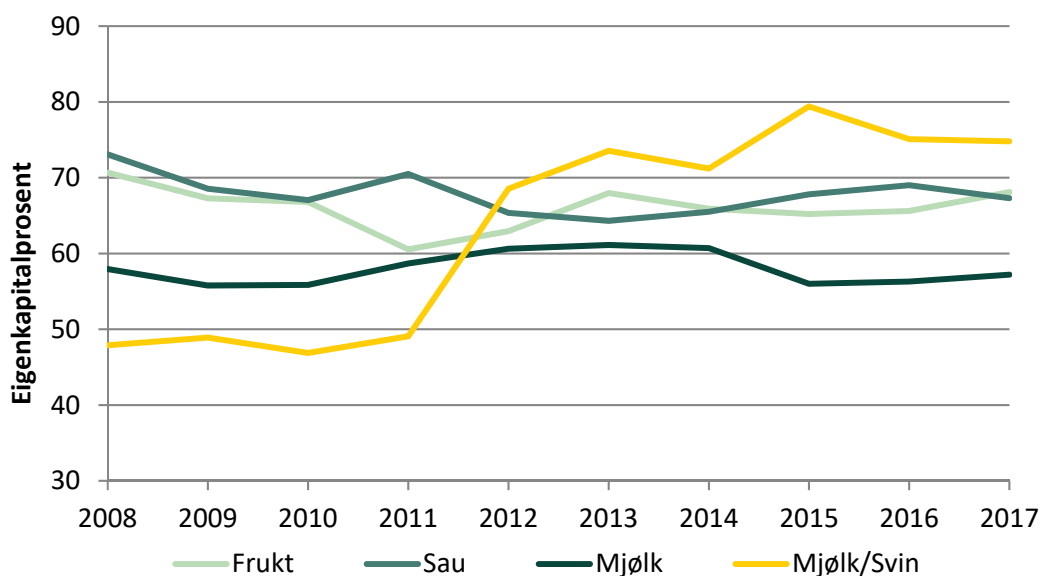

Figur 3.14 Gjeld i middel per bruk for ulike driftsformer, Vestlandet.

3.4.3 Soliditet

Soliditet er eit uttrykk for evna til å tole tap. Ein kan bruke ulike nøkkeltal for å vise dette, mellom anna eigenkapitalprosenten. Eigenkapitalprosenten viser kor stor del av egedelane som er finansierte med eigenkapital. Det er ei vanleg oppfatning at eigenkapitalprosenten bør vere over 50 prosent. Alle dei registrerte driftsformene på Vestlandet hadde ein eigenkapitalprosent på 55 prosent eller høgare, men det er stor variasjon mellom enkeltbruk.

Høg eigenkapitalprosent gjev høve til å ta opp lån på gode vilkår. Inntening og rentefoten på lånt kapital har mykje å seie for kor høg eigenkapitalprosenten treng å vere. I utrekning av eigenkapitalprosent er alle egedelar til brukarfamilien med. Eigenkapitalprosenten har variert mellom 47 og 80 prosent over tiårsperioden. I løpet av det siste året kan ein sjå at soliditeten blant dei ulike driftsformene har endra seg. Det har vore ein reduksjon blant sauebruka samanlikna med fjoråret. Dette må sjåast i samanheng med dårleg lønsemd i sauehaldet, som bidreg til å svekke eigenkapitalen for det enkelte bruk. For frukt og mjølkebøndene har det vore ein liten auke, medan det er ein liten reduksjon for mjølks og svin.

Figur 3.15 Eigenkapitalprosent for ulike driftsformer, Vestlandet.

3.5 Inntektsverknad av jordbruksfrådrag

Jordbruksfrådraget er eit verkemiddel for å auke disponibel inntekt etter skatt for bøndene. Dette verkemiddelet er ikkje omfatta av WTO-avtalen. Jordbruksfrådraget vart innført i 2000 og er gradvis auka sidan. I 2007 vart maksimalt frådrag auka frå kr 71 500 til kr 142 000. Frådraget var uendra dei neste fem åra, men frå 2012 vart maksimalt frådrag auka til kr 166 400. Beløpet har vore uendra frå 2012 til 2017. Inntektsverknaden av jordbruksfrådraget påverkar ikkje resultatmåla i driftsgranskingane, og kjem i tillegg til dei presenterte resultatmåla. Jordbruksfrådraget er etter kvart blitt ein del av inntektspolitikken i landbruket. Jordbruksfrådraget i alminneleg inntekt vert gjeve til skatteytarar som har inntekt frå jordbruks- og/eller hagebruksverksemd, eller som driv med honning- og/eller pelsproduksjon som næring, sjølv om verksemda ikkje er knytt til jordbruk.

For 2017 gjaldt følgjande: Ved næringsinntekt opp til kr 63 500 vart jordbruksfrådraget lik inntekta; ved næringsinntekt frå kr 63 500 og opp til kr 334 300 vart frådraget kr 63 500 pluss 38 prosent av all inntekt over kr 63 500. Maksimalt frådrag kan ein få ved næringsinntekt høgare enn kr 334 300.

Frådraget kan delast mellom brukar og eventuell ektefelle. Skatteletten av frådraget utgjer 24 %, og med ein marginal skattesats på 38 prosent kjem ein fram til inntektsverknaden ved å dividere med 0,62. Inntektsverknad per bruk vert så dividert på tal årsverk for å komme fram til inntektsverknad per årsverk. Inntektsverknaden per årsverk varierer frå bruk til bruk og frå produksjon til produksjon. På grunn av at skatteprosent i allmenn inntekt vart sett ned frå 25 til 24 prosent i 2017, vart effekten av jordbruksfrådraget redusert

Det vart registrert kor stort jordbruksfrådraget var på alle bruka i driftsgranskingane i 2017 for å sjå på utnyttingsgraden. I gjennomsnitt per deltakarbruk for heile landet var jordbruksfrådraget kr 133 989. For Vestlandet låg frådraget litt over det nivået, kr 139 437

Jordbruksfrådrag føreset at skatteytar har næringsinntekt å trekke frådraget frå. Ein må også vere klar over at andre frådrag kan redusere effekten av jordbruksfrådraget. Ei viss grad av tilpassing gjer at jordbruksfrådraget også kan påverke næringsinntekta. Nokre bønder vel lågare avskrivningar for å få maksimal nytte av jordbruksfrådraget. Det gjeld særleg bruk med næringsinntekt opp mot grensa på kr 63 500 eller grensa for maksimalt frådrag på kr 334 300.

Tabell 3.1 Jordbruksfrådrag 2017, region

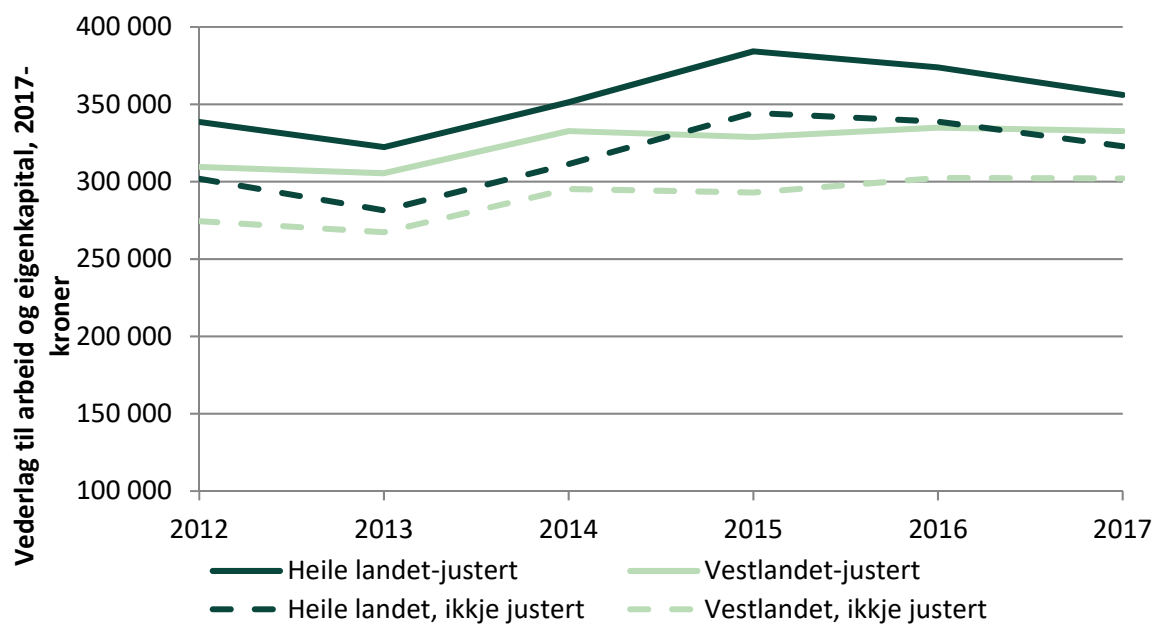
Regionar	Tal bruk	Tal bruk med maks. frådrag	Tal bruk utan frådrag	Jordbruksfrådrag, kroner	Skatte-reduksjon	Inntektsverknad per årsverk
Austlandet, flatbygder	188	93	22	123 947	29 747	39 744
Austlandet, andre b.	147	63	14	119 770	28 745	33 966
Jæren	63	41	4	141 036	33 849	28 000
Agder/Rogaland, andre b.	94	55	7	133 099	31 944	27 891
Vestlandet	182	118	13	139 437	33 465	30 623
Trøndelag flatbygder	72	46	2	139 634	33 512	41 549
Trøndelag, andre bygder	74	44	4	139 339	33 441	32 920
Nord-Noreg	108	84	2	150 878	36 211	32 706
Alle	928	544	68	133 989	32 157	33 134

Tabell 3.2 Jordbruksfrådrag 2017, arealgrupper, Vestlandet

Arealgruppe	Tal bruk	Tal bruk med maks. frådrag	Tal bruk utan frådrag	Jordbruksfrådrag, kroner	Skatte-reduksjon	Inntektsverknad per årsverk
under 50 daa	10	4	1	130 688	31 365	39 101
50-100 daa	21	9	3	106 772	25 625	27 577
100-200 daa	43	21	4	132 289	31 749	33 060
200-300 daa	42	25	1	133 180	31 963	30 479
300-500 daa	43	39	2	156 274	37 506	32 867
over 500 daa	23	20	2	166 379	39 931	24 859

Tabell 3.3 Jordbruksfrådrag 2017, driftsformer, Vestlandet

Driftsform	Tal bruk	Tal bruk med maks. frådrag	Tal bruk utan frådrag	Jordbruksfrådrag, kroner	Skatte-reduksjon	Inntektsverknad per årsverk
Mjølkk	76	60	1	156 113	37 467	30 304
Mjølkk-svin	8	7	0	162 076	38 898	33 356
Mjølkk-sau	18	14	0	158 398	38 016	29 850
Sau	25	8	6	91 962	22 071	31 736
Frukt og bær	20	10	2	133 233	31 976	28 233

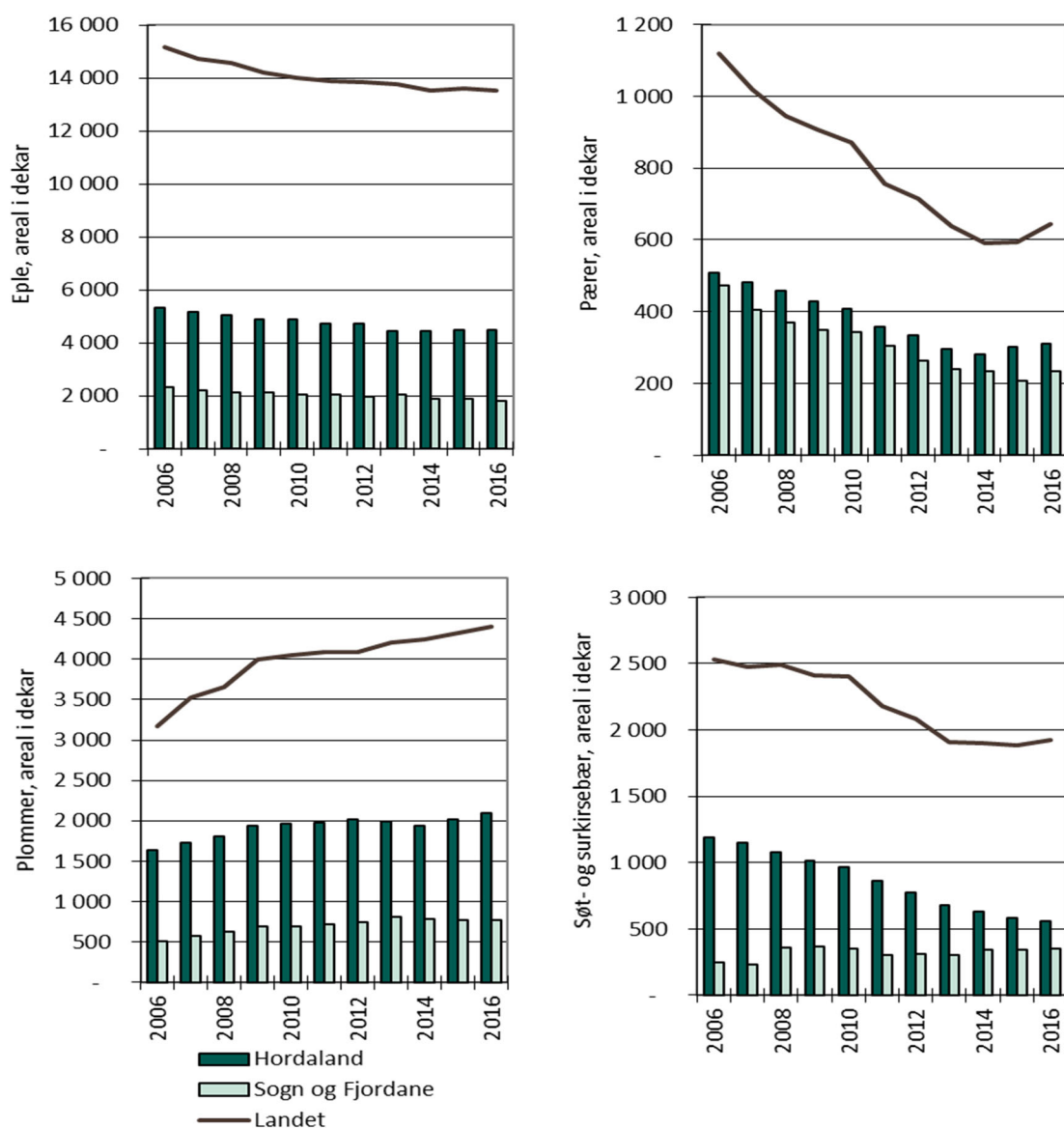

Figur 3.16 Skattejusterte jordbruksinntekter målt som skattejustert vederlag til arbeid og egenkapital samanlikna med jordbruksinntekt før justering, Vestlandet og landet.

4 Utviklinga blant frukt og bærproducentar på Vestlandet

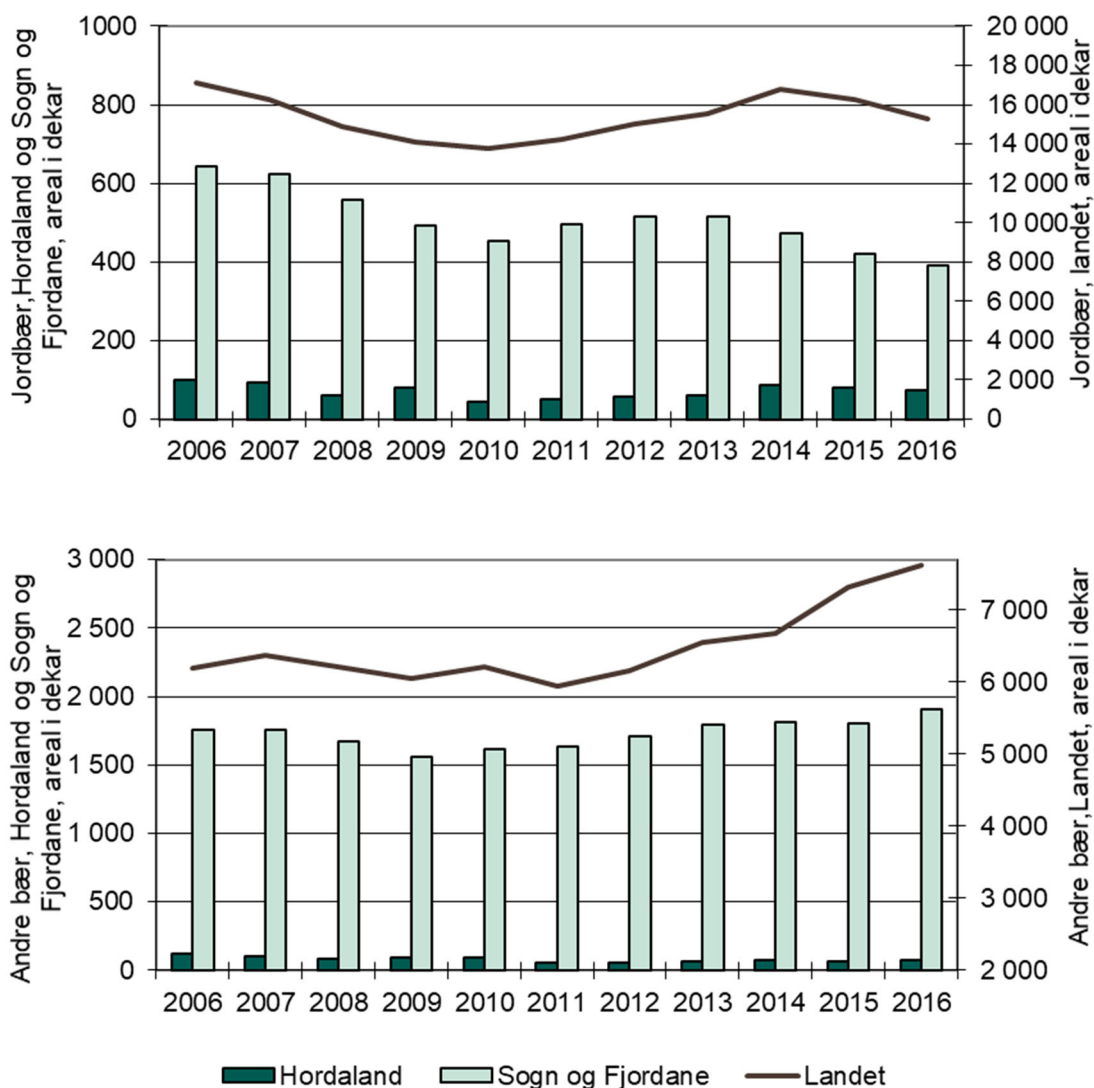
4.1 Innleiing

Frukt- og bærproduksjon har vore viktig for jordbruket på Vestlandet i fleire generasjonar. Hardanger er det største fruktdistriktet i Noreg, medan Sogn og Fjordane er det fylket i landet som produserer mest bringebær. Som for resten av landbruket, har også frukt- og bærneringa vore i endring. Tal bruk har gått ned, men utviklinga i areal har vore litt ulik. I tillegg har det skjedd ei utvikling ved at fleire har gått frå å vere råvareproducentar, til meir vidareforedling i form av produksjon av sider og eplemost.

Figur 4.1 Utvikling i areal for eple, plommer, pærer og morellar i Hordaland, Sogn og Fjordane og på landsbasis.

Av figur 4.1, kan vi sjå at etter ein lengre periode med nedgang i areal når det gjeld eple, pære og morellar, har det vore ei utflating i løpet av dei siste åra. Dette gjeld både for Sogn og Fjordane, Hordaland og landet generelt. For pære har det vore ein oppgang i løpet av dei siste åra. I Hordaland har vore ein nedgang i arealet til morellar, medan det har vore nokså stabilt i Sogn og Fjordane. Når det gjeld plommer, har det vore ein auke på landsbasis og i Hordaland. I Sogn og Fjordane har det vore stabilt over fleire år.

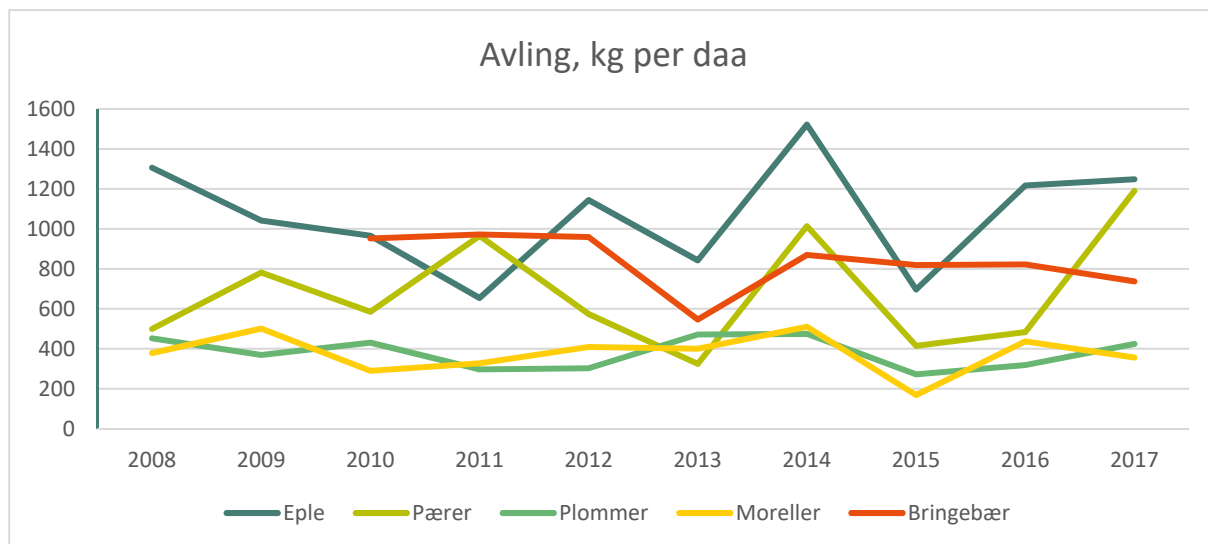
Figur 4.2 Utvikling i areal for jordbær og andre bær Hordaland, Sogn og Fjordane og på landsbasis.

Ser ein på utviklinga i jordbærarealet, har det vore ein reduksjon i dei to vestlandsfylka sidan 2013. Dette kan ein og sjå på landsbasis. På 10 år vart jordbærarealet i Sogn og Fjordane redusert med 30 prosent. Andre bær i figuren over refererer i stor grad til bringebær. I Hordaland er omfanget av denne produksjonen svært avgrensa. Bringbærproduksjon er viktig for enkelte kommunar i Sogn og Fjordane. Kommunane Luster, Lærdal, Vik, Gloppen og Stryn hadde i 2016 90 prosent av bringebærarealet som det vart søkt tilskot for på landsbasis.

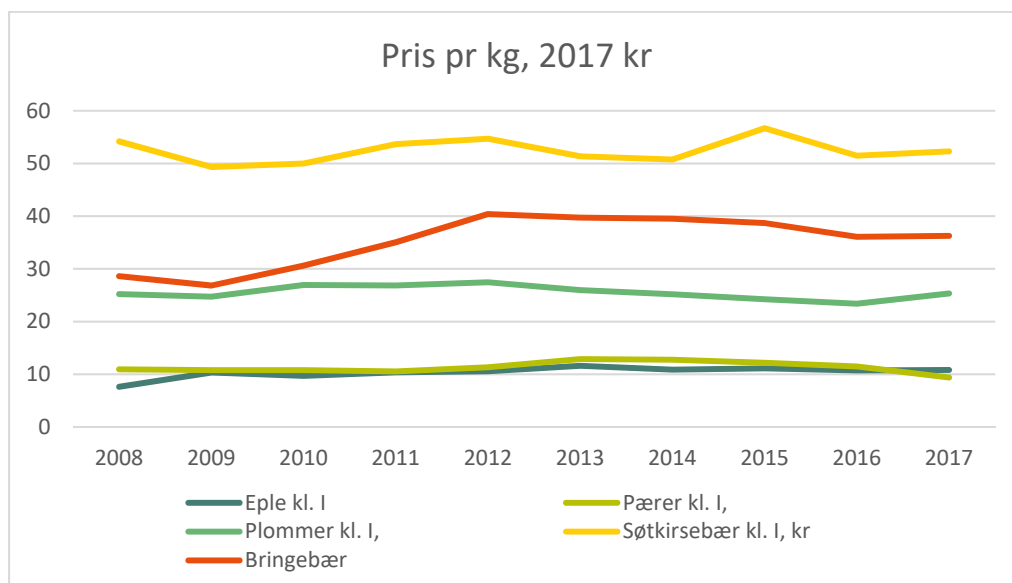
4.2 Utvikling over tid

Økonomien i frukt og bær produksjon heng i stor grad saman med avlingsnivået for dei ulike artene. I perioden frå 2008 til 2017 låg gjennomsnittleg driftsoverskot på kr 370 000. I løpet av dei fire siste åra har det vore større variasjon i materialet. 2014 var eit veldig godt avlingsår, og bruka med frukt- og bærproduksjon hadde i middel eit driftsoverskot på kr 540 000. Året etter var prega av mykje kaldt vêt, som igjen førte til dårleg pollinering og vekstforhold. Figuren under viser korleis avlingsnivået for ulike type kulturar har variert i løpet av de siste 10 åra.

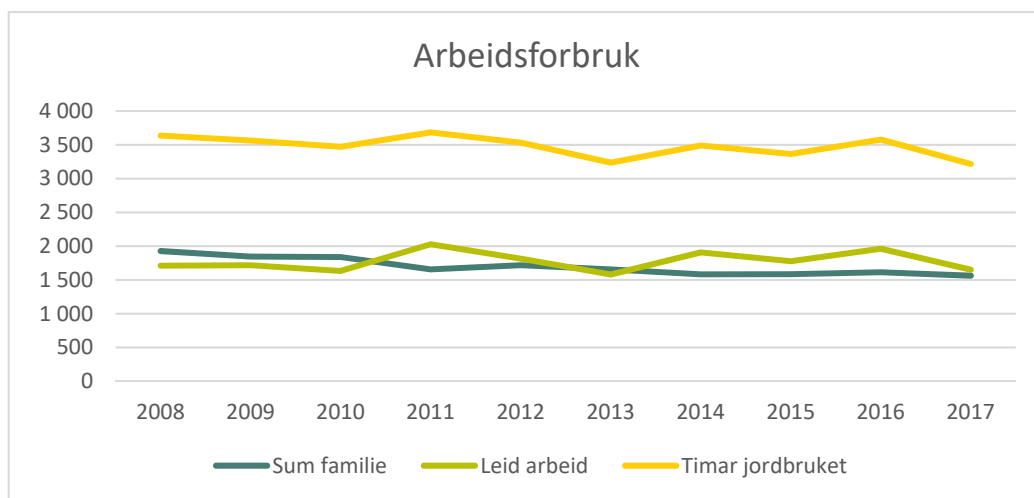
Figur 4.3 Avling per dekar, ulike kulturar.

Av figuren kan ein sjå at det har vore ein del variasjon mellom år for dei ulike kulturane. Spesielt gjeld dette pære og eple, der ein ser store utslag i åra 2014-2017. Når det gjeld morellar og plommer, er avlingsvariasjonen mindre. Med unnatak av 2013 har avlinga av bringebær vore relativt stabil, sjølv om snittavlinga tidleg i perioden låg på 960 kg per dekar, før ho vart redusert til 810 kg i perioden 2014-2017.

Figur 4.4 Pris per kg, 2017 kr.

Sjølv om det har vore ein del variasjon i avlinga i løpet av perioden, har det ikkje vore like store endringar i pris i den same perioden. Prisane i figuren ovanfor er deflaterte.

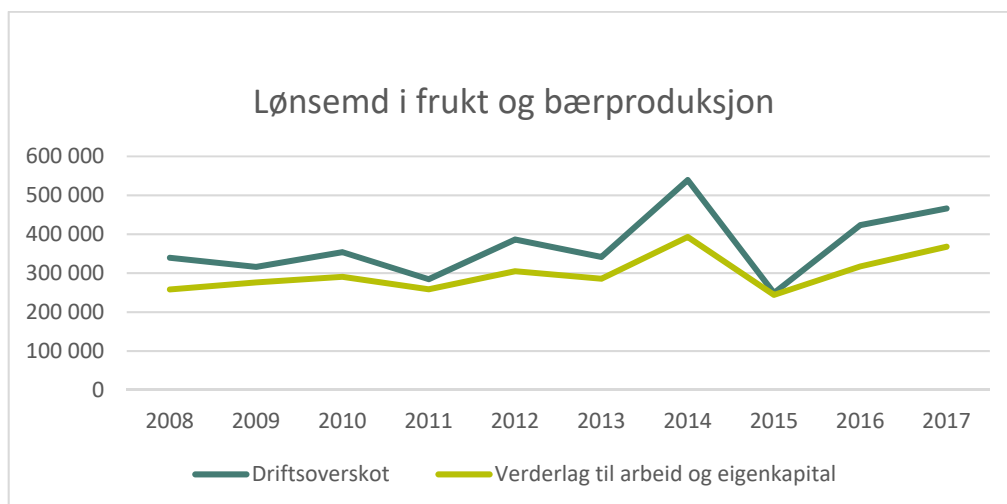

Figur 4.5 Arbeidsforbruk 2008-2017

Det totale arbeidsforbruket har vore relativt stabilt over perioden, og i har i snitt vore på 3 770 timar per bruk. Brukarfamilien utfører om lag halvparten av desse timane. I frukt- og bærproduksjon er det eit større innslag av leigd arbeid, samanlikna med ein del andre produksjonar. Dette gjeld spesielt arbeidsinnsatsen knytt til hausting.

4.3 Økonomi

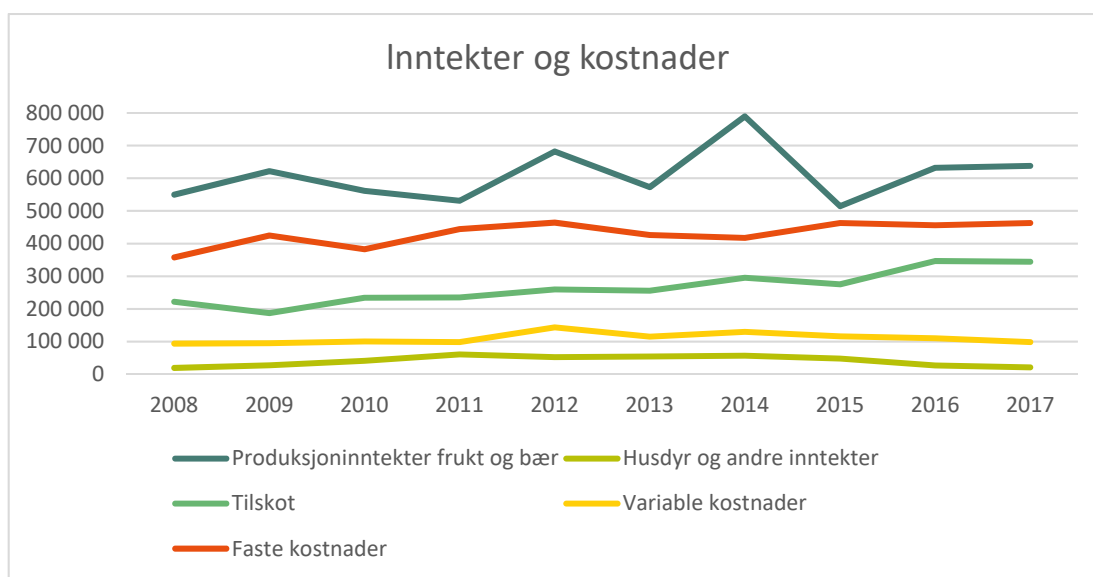
Som tidlegare nemnt, er økonomien i frukt og bær i stor grad avhengig av avlingsnivået. Både når det gjeld driftsoverskot og vederlag til arbeid og eigenkapital, kan ein sjå store utslag i åra 2014-2017. Samanlikna med ulike husdyrproduksjonar i regionen har vederlaget per årsverk til produsentar av frukt og bær vore på same nivå, dersom ein ser heile perioden under eitt. Målt i 2017 kroner er det fruktprodusentane som har hatt det høgaste vederlaget i snitt.

Figur 4.6 Lønsemd i frukt og bærproduksjon, 2017 kr

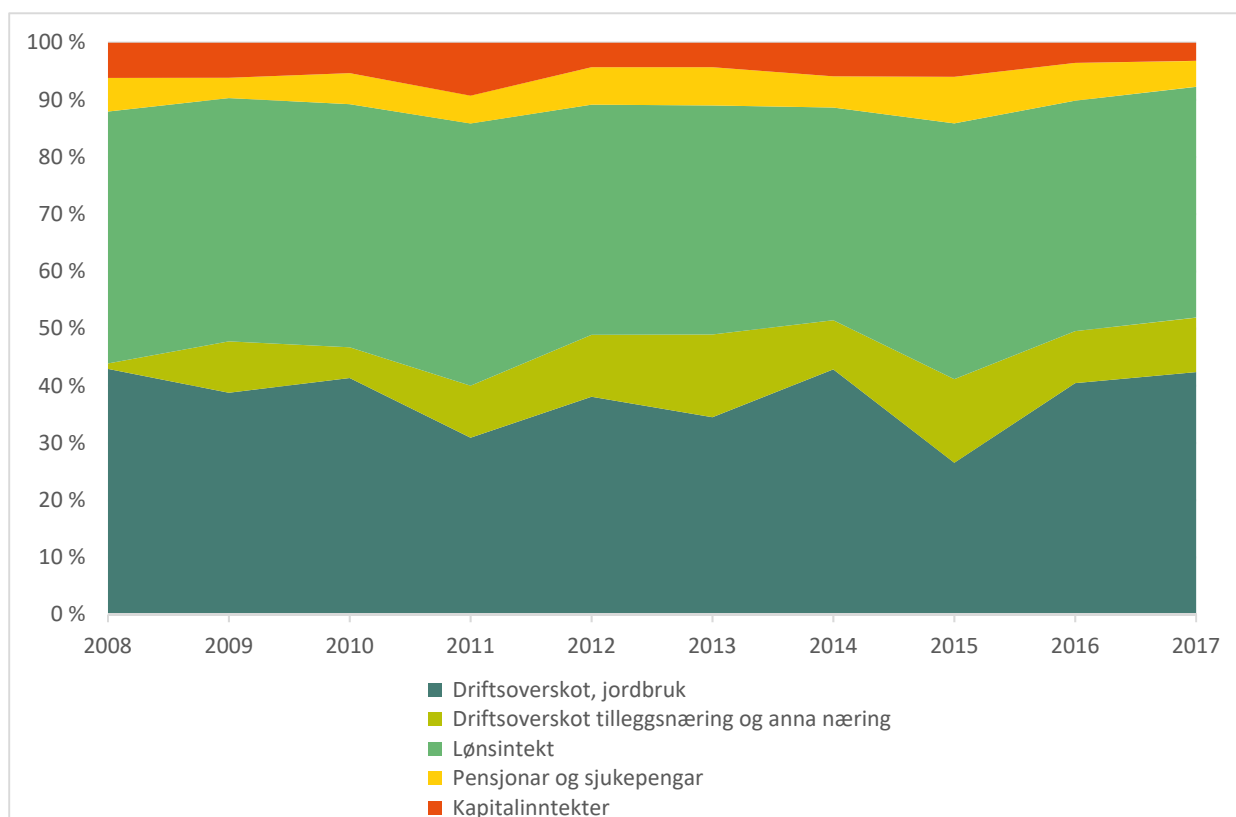
Når det gjeld inntekter og kostnader i produksjonen, har det vore ein auke i tilskot over tid medan husdyrinntekter og andre inntekter har vore låg i heile perioden. På Vestlandet har det vore ein del gardsbruk som har hatt sau i tillegg til frukt- og bærproduksjon. Dårlig lønsemd i sauehaldet gjer at desse inntektene har vore fallande dei siste åra.

Ser ein på utviklinga i dei variable kostnadene, har dei vore stabile, og utgjer årleg i overkant av kr 100 000. Det er i hovudsak kostnader til gjødsel, vedlikehaldsplanting, plantevernmiddel og forbruksartiklar som utgjer dei variable kostnadene. Det har vore ein auke i dei faste kostnadene på kr 100 000 i løpet av tiårsperioden, men dei har vore stabile dei siste tre åra. Kostnader til leigd arbeid utgjer i snitt 45 prosent av dei totale faste kostnadene. Difor er arbeidskostnadene ein viktig faktor når ein skal sjå på kva som påverka lønsemda blant frukt- og bærprodusentane.

Figur 4.7 Inntekter og kostnader, 2017 kr

På lik linje med andre gardbrukarar, hentar også frukt og bærprodusentane ein del inntekter utanfor jordbruket. Figur 4,8 viser korleis fordelinga har vore mellom dei ulike inntektskjeldene dei ulike åra. Ein kan sjå at det er hovudsakleg jordbruket og løsinntekt som bidreg mest til totaløkonomien. Deretter kjem inntekt frå tilleggsnæring og anna næring. Innanfor tilleggsnæring finn ein blant anna produksjon av sider og eplemost som er viktig for enkelte bruk. Andre kapitalinntekter, skog samt pensjonar og sjukepengar bidreg i liten grad til totaløkonomien på gardsbruka med frukt og bær.

Figur 4.8 Prosentvis fordeling av samla inntekt til brukarfamilien blant frukt og bærprodusentar på Vestlandet.

4.4 Oppsummering

Frukt og bærproduksjon er ei viktig næring på Vestlandet, spesielt i enkelte regionar. Som i andre delar av jordbruket, har det også vore endringar i arealet innanfor denne næringa. Det har vore ein nedgang i arealet på fleire kulturar over tid, men det kan sjå ut som det er i ferd med å stabilisere seg. Arealet for plommer har auka, medan arealet på jordbær har gått ned. Fruktarealet per bruk har auka i løpet av perioden. Det har vore varierende avlingar dei siste åra, noko som har hatt stor påverknad på det økonomiske resultatet til frukt- og bærprodusentane.

Sjølv om avlingsnivået har vore varierende, har både dei variable kostnadene og timeforbruket halde seg relativt stabilt over tid. Det har vore ein auke når det gjeld tilskot og faste kostander. Kostnadene til leigd arbeid utgjer nærmare halvparten av dei totale faste kostnadene. Frukt og bærprodusentane hentar også inn ein del inntekter utanom jordbruket. Over 40 prosent kjem frå lønsinntekt, men bidrag frå tilleggsnæring og anna næring er også viktige inntektskjelder for nokre bruk. Innanfor tilleggsnæring, finn ein at produksjon av sider og eplemost som har auka i omfang dei siste åra.

5 Økonomi i drenering

5.1 Innleiing

Etter at grøftetilskotet forsvann på midten av 80-talet, har aktiviteten på drenering vore liten over heile landet. I følgje Budsjettnemnda for jordbruket har det vore drenert om lag 50 000 dekar årleg i perioden, dei siste åra endå mindre. Før tilskotet vart fjerna i 1986 ble det grøfta mellom 100 000 og 150 000 dekar årleg. Etter at det vart innført grøftetilskot på ny i 2013, og særleg etter dobling av satsen i 2017, har interessa for drenering auka.

I enkelte år med mykje regn, kan det vere utfordrande å få hausta nok grovfôr. Konsekvensane av dårleg grovfôravling vil vere auka kostnader til kjøp av fôr, eller at ein må slakte ned delar av buskapen. Vestlandet har meir nedbør i snitt enn resten av landet, og nedbør og nedbørsintensitet har auka dei siste åra. Klimaendringane vil kunne auke nedbørsmenga ytterlegare, og gjere det vanskelegare å gjennomføre innhausting, særleg gjeld dette sisteslåtten om hausten. Store traktorar og tunge maskinar kan medføre jordpakking på vått areal, som igjen vil påverke avlingsnivået på grovfôrareala negativt på sikt.

For å kunne motverke desse negative konsekvensane av for mykje nedbør og vanskelege kjøreforhold under innhausting, vil det vere aktuelt å drenere areala på nytt. På areal med god drenering vil det kunne tørke raskare opp, slik at ein får auka lengda på perioden med kjørbare forhold. Det er knytt ein del kostnadar til drenering, og for å kunne seie noko om det løner seg å drenere, må ein vurdere verdien av avlingsauken over levetida opp mot dreneringskostnad. Gjennom prosjektet DRAINIMP har NIBIO saman med andre partnerar sett nærare på ulike effektar av drenering på Vestlandet.

5.2 Forsøksfelt og metode

I 2013 vart det etablert to forsøksfelt på to ulike lokalitetar på Vestlandet. På Askvoll i Sogn og Fjordane vart det etablert eit felt med systematisk grøfting med 6 og 12 meters grøfteavstand. I tillegg hadde ein eit kontrollareal som ikkje var drenert. På Fræna i Møre og Romsdal vart eit areal med dårleg drenert dyrka myr omgravd. Ved omgraving av myr blir eit 70 cm tjukt lag med mineraljord frå undergrunnen lagt over torva samt at det vart laga skrålagde vassførande sjikt med mineraljord ned til undergrunnen med 8 meters mellomrom. Også her var det eit kontrollareal, slik at ein kunne vurdere om omgraving gav høgare avling samanlikna med å ikkje drenere. Både kontrollarealet og det omgravde arealet hadde tidlegare vore grøfta med røyr, men hadde status som dårleg drenert før omgraving. Eit forbod mot dyrking av myr vil ikkje omfatte omgraving av myr som er allereie er definert som dyrka mark.

Tørrstoff og fôreiningskonsentrasjon vart registrert i dei to forsøksfelta i perioden 2014 – 2017. Gjennomsnittleg tal fôreiningar per dekar på dei drenerte areala vart samanlikna med kontrollarela for å kunne rekne ut avlingsauke og verdi av meiravling ved drenering. For å komme fram til verdien av avlingsauken, har ein brukt ulike verdsettingsmetodar på grovfôret. I dette prosjektet har ein tatt utgangspunkt i kraftfôrpris, marknadspris på grovfôr og sjølvkost ved grovfôrproduksjon per fôreining for å rekne ut produksjonsverdien av avlingsauken. For å finne ut om investeringa i drenering var lønsam, vart det laga kalkylar ved ulike føresetnader, blant anna levetid for grøftene og rentenivå. Investering i drenering er lønsam dersom den årlige verdien av avlingsauken er høgare enn den årlege kapitalkostnaden (avskrivning og rente) ved investering i drenering. Ved utrekning av produksjonsverdi, har ein både sett på effekten ved full avlingsauke over perioden, og at avlingsauken kan vere minkande over tid.

5.3 Resultat

Askvoll

I løpet av perioden var det ein avlingsauke på feltet som vart systematisk grøfta, både med 6 og 12 meters grøfteavstand. Ved 12 meters grøfteavstand hadde ein i snitt 38 fleire føreiningar per dekar samanlikna med kontrollarealet. Tilsvarende tal for 6 meters grøfteavstand var 53 føreiningar. Avlingsauken på dei drenerte areala var mindre enn venta. Noko av forklaringa kan vere at den naturlege dreneringstilstanden på kontrollarealet i utgangspunktet var betre enn venta.

Kor stor investering ein kan forsvare ut i frå desse resultatane, er avhengig av fleire faktorar. Det gjeld blant anna prisen på grovfôret, tilskotsats, rentenivå og levetida på grøftene. Om ein føreset at avlingsauken er lik for kvart år eller om den er minkande over tid, er også viktige parameter for kor mykje ein kan investere i grøfting per dekar.

I tabellen nedanfor er det vist kor mykje investeringsnivået varierer. Berekningane tek utgangspunkt i kraftfôrpris, som gjer ein verdi av avlingsauken på $3,70 \times 53 = 196$ for feltet med 6 meters grøfteavstand. For feltet med 12 meters grøfteavstand blir verdien $3,70 \times 38 = 141$. Ein føreset at avlingsauken er minkande over tid, då effekten av grøftene vanlegvis vil bli redusert over levetida som følgje at grøftene blir tette. Levetida på grøftene kan variere frå 20 til 50 år alt etter jordtype, dekkmateriale og kvalitet på arbeid. Det er dessutan lagt inn dreneringstilskot på kr 2 000 per dekar (sats per 1.7. 2017). Same metode gjeld dersom ein bruker marknadspris eller sjølvkost. Desto høgare pris på grovfôr, desto høgare investeringsbeløp kan ein forsvare i drenering per dekar.

Tabell 5.1 Maksimalt investeringsnivå basert på minkande avlingsauke, 6 meter grøfteavstand, kraftfôrpris

Levetid grøfter, år	Realrente				
	2 %	3 %	4 %	5 %	6 %
20	3 788	3 673	3 570	3 477	3 393
30	4 484	4 265	4 076	3 911	3 768
40	5 098	4 758	4 475	4 238	4 038
50	5 641	5 171	4 795	4 489	4 237

Tabell 5.2 Investeringsnivå basert, minkande avlingsauke over tid, 12 meter grøfteavstand, kraftfôrpris

Levetid grøfter, år	Realrente				
	2 %	3 %	4 %	5 %	6 %
20	3 295	3 212	3 138	3 070	3 009
30	3 800	3 641	3 504	3 385	3 281
40	4 244	3 998	3 793	3 622	3 476
50	4 638	4 298	4 025	3 803	3 621

Ved 6 meters grøfteavstand vil ein kunne investere for eit høgare beløp, som følgje av høgare verdi av avlingsauke samanlikna med 12 meters grøfteavstand. Investeringsbeløpet aukar med lengre levetid og lågare realrente. Forskjellen mellom det lågaste og høgaste beløpet er kr 2 250 per dekar ved 6 meter grøfteavstand, og kr 1 630 per dekar ved 12 meter grøfteavstand.

Investeringskostnaden på forsøksfeltelet på Askvoll var svært høg. Noko av dette skuldast ekstra kostnader knytt til andre forsøk på felte. Vi derfor nytta investeringskostnader baserte på kalkylar frå lokal rådgjeving for å vurdere lønsemd i drenering basert på resultatane frå Askvoll. Ved bruk av 4 toms grøfterøyr, ein effektivitet på 40 meter per time og 6 meters grøfteavstand er investeringskostnaden til

grøfting rekna til kr 11 160 per dekar. Tilsvarende kostnad for 12 meter grøfteavstand vert kr 5 580 per dekar. Ut i frå nivået på investeringskostnader vil det ikkje vere lønsamt å grøfte med verken med 6 meters avstand eller ved 12 meter under dei gjevne føresetnadene.

Dersom ein reknar at effekten av grøfter varer over heile levetida, kan ein forsvare investering i grøfter under dei beste føresetnadene ved grøfteavstand på 12 meter. Tabell 5.4 viser at under føresetnad om full avlingsauke over levetida, kan det vere lønsamt ved lågt rentenivå og lang levetid på grøftene.

Tabell 5.3 Maksimalt investeringsnivå basert på full avlingsauke over levetida til grøftene, kraftfôrpris, 6 meter

Levetid grøfter	Realrente				
	2 %	3 %	4 %	5 %	6 %
20 år	5 204	4 915	4 663	4 442	4 248
30 år	6 389	5 841	5 389	5 013	4 697
40 år	7 361	6 530	5 879	5 363	4 949
50 år	8 159	7 043	6 210	5 578	5 089

Tabell 5.4 Maksimalt investeringsnivå basert på full avlingsauke over levetida til grøftene, kraftfôrpris, 12 meter

Levetid grøfter	Realrente				
	2 %	3 %	4 %	5 %	6 %
20 år	4 321	4 112	3 930	3 770	3 629
30 år	5 180	4 783	4 455	4 183	3 955
40 år	5 884	5 282	4 810	4 437	4 137
50 år	6 462	5 653	5 050	4 592	4 238

Fræna

Når det gjeld det omgravde arealet på Fræna, gav det ein avlingsauke på 137 føreiningar per dekar i snitt over fire år samanlikna med kontrollarealet. Resultata frå omgravingsfeltet frå Fræna viser at denne typen drenering kan vere lønsam, dersom ein tek utgangspunkt i kraftfôrpris kr 3,70 per FEm, og at investeringskostnaden per dekar ikkje er høgare enn kr 10- 18 000 per dekar. Dette gjeld dersom ein føreset full avlingsauke over heile levetida. Ved minkande avlingsauke er omgraving lønsamt ved lang levetid og låge renter. Både det omgravde arealet og kontrollarealet gav høge avlingar over dei fire registreringsåra. Av tabellen nedanfor kan ein sjå kva utslag det gjer dersom ein legg full eller minkande avlingsauke til grunn for kor mykje ein kan investere i omgraving. Det er også lagt inn ein føresetnad om tilskot på kr 2 000 per dekar.

Tabell 5.5 Maksimalt investeringsnivå full avlingsauke over levetida til omgravinga, kraftfôrpris, tilskot kr 2 000 per dekar

Levetid grøfter, år	Realrente				
	2 %	3 %	4 %	5 %	6 %
20	10 290	9 543	8 890	8 318	7 815
30	13 355	11 937	10 767	9 794	8 979
40	15 869	13 719	12 035	10 700	9 628
50	17 932	15 045	12 891	11 256	9 991

Tabell 5.5 Maksimalt investeringsnivå av minkande avlingsauke over levetida til grøftene, kraftfôrpris, tilskot kr 2 000 per dekar

Levetid grøfter, år	Realrente				
	2 %	3 %	4 %	5 %	6 %
20 år	6 625	6 329	6 062	5 822	5 604
30 år	8 425	7 858	7 369	6 944	6 573
40 år	10 013	9 134	8 403	7 790	7 271
50 år	11 418	10 203	9 229	8 438	7 786

Erfaring kan tyde på at levetida ved omgraving er lengre enn for drenering med grøfter. Det kan difor enklare forsvarast å nytte full effekt og lang levetid ved omgraving når ein skal vurdere lønsemd.

Oppsummering

På bakgrunn av resultatata for meirverdi av avling ved drenering, vil det ikkje vere lønsamt å føreta systematisk grøfting med dei avlingsresultata som vart registrerte på felta i Askvoll. Dette gjeld både ved ulik verdsetjing av grovfôret, og ved ulike føresetnader med tanke på rentesats og levetid på grøftene. Kontrollfeltet på Askvoll hadde truleg bra drenering i utgangspunktet, derfor vart det ikkje store avlingsutslag av dreneringa. For mange dårleg drenerte areal på Vestlandet vil ein truleg kunne oppnå ein langt høgare avlingsauke ved drenering, då vil også tiltaka vere lønsame.

Resultata frå omgraving av myr i Fræna viser at det vil vere lønsamt under fleire ulike føresetnader. Dette gjeld også om ein tar utgangspunkt i minkande avlingsauke over tid. Omgraving av myr har også vist seg å ha lang levetid, noko som er viktig for lønsemda i tiltaket. Ved vanskelege forhold for omgraving som til dømes djupt torvlag eller mykje stein i mineralmassen under, vil investeringskostnaden kunne stige til opp mot kr 30 000 per dekar. Med så høge investeringskostnader, vil det heller ikkje løne seg å foreta omgraving av myr.

5.4 Andre økonomiske aspekt ved drenering

Sjølv om verdi av avlingsauke er den faktoren som er mest avgjerande for kor vidt det er løner seg å drenere eller ikkje, er det også andre forhold som det kan vere nyttig å ta omsyn til. Ved å drenere vil det vere mogleg å kunne minimere rettidskostnadene. Ei grovfôravling bør haustast på eit tidspunkt som maksimerer verdien av mengde tørrstoff og energiinnhald. Ved å hauste før eller etter dette tidspunktet, vil det oppstå eit tap i form av ein rettidskostnad. Etter ein lengre periode med regn, vil det på eit dårleg drenert areal ta lengre tid før arealet er kjørbart og ein kan hauste grovfôret. Dermed kan drenering føre til at rettidskostnadene blir reduserte.

Eit anna moment er at køyring på dårleg drenerte areal kan føre til jordpakking. Dette kan medføre dårlege avlingar, og ein vil da måtte kjøpe inn meir grovfôr eller kraftfôr. Erfaring frå Fræna viste at det på våte areal var nødvendig å så om arealet ofte på grunn av kjøreskader etter hausting. Desse kostnadene kan sparast dersom ein gjennomfører dreneringstiltak.

Investering i drenering kan sjåast opp mot andre alternative pengeplasseringar. Realavkastninga ved å investere i grøfter vart berekna ved å nytte internrente. Dersom ein føreset skattbar formue i desse utrekningane, vil ein spare formueskatt ved å investera i grøfter. Etter fråtrekk av skatt og andre justering for inflasjon vil ein kunne oppnå ei realavkastning ved å plassera pengar i bankinnskot på minus 1,7 prosent. Den negative avkastninga skuldast i hovudsak lågt rentenivå og inflasjon.

Når det gjeld aksjar, vil ein kunne nytte seg av skjermingsfrådrag. Avkastninga ved å plassera pengar i aksjar er utrekna til å vere 3,7 prosent i eit døme med Gjensidigeaksjen. Internrenta ved systematisk grøfting er lågare enn både aksjar og bankinnskot. For omgraving av myr er internrenta høgare enn både bankinnskot og aksjar ved låge investeringskostnader. Dette gjeld både ved full avlingsauke og ved halv minkande avlingsauke.

6 Tabellsamling 2013-2017

Tabellsamlinga inneheld tabellar med tal frå driftsgranskingane for åra 2013–2017. Det er presentert tabellar for kvart fylke, storleiksgrupper og dei viktigaste driftsformene. Det er følgjande hovudtabellar:

1. Landsdelstal, Vestlandet
2. Fylkestal, Hordaland
3. Fylkestal, Sogn og Fjordane
4. Fylkestal, Møre og Romsdal
5. Vestlandet, storleiksgruppe I (under 50 daa), alle driftsformer
6. Vestlandet, storleiksgruppe II (50–99 daa), alle driftsformer
7. Vestlandet, storleiksgruppe III (100–199 daa), alle driftsformer
8. Vestlandet, storleiksgruppe IV (200–299 daa), alle driftsformer
9. Vestlandet, storleiksgruppe V (300-500 daa), alle driftsformer
10. Vestlandet, driftsformer, mjølkeproduksjon
11. Vestlandet, driftsformer, sauehald
12. Vestlandet, driftsformer, mjølk og svin
13. Vestlandet, driftsformer, mjølk og sau
14. Vestlandet, driftsformer, frukt
15. Vestlandet, mjølkeproduksjon, storleiksgruppe under 20 årskyr
16. Vestlandet, mjølkeproduksjon, storleiksgruppe 20–29,9 årskyr
17. Vestlandet, mjølkeproduksjon, storleiksgruppe frå og med 30 årskyr

Tabellane er delt inn i seks delar: a, b, c, d, e og f

Del a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar.

Del b: Nettoinvesteringar

Del c: Produksjonsinntekter per bruk

Del d: Kostnader per bruk

Del e: Resultatrekning

Del f: Balanse og arbeidskapital per 31.12

Landsdelstal, Vestlandet

Tabell 1a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	171	172	174	179	182
Alder på brukar	50	50	50	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	2,4	2,5	2,7	2,7	2,6
Grovfôr, daa	225,5	232,5	239,1	256,1	273,4
Frukt og bærareal, daa	6,2	6,2	6,6	6,4	6,3
Jordbruksareal, daa	234,4	241,7	249,1	266,3	283,2
- herav leigd areal, daa	98,2	108,8	115,6	130,7	141,8
Korn ialt, FEm pr daa 1)	286	445	450	464	527
Grovfôr, FEm pr daa	311	347	348	336	329
Jordbruksareal, FEm pr daa	310	348	349	338	331
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	11,8	11,7	13,1	13,9	14,4
Kumjøl, liter omsett	79 634	79 526	90 440	100 021	103 959
Mjølkekvote	88 728	91 406	97 829	103 806	110 318
Produsert mjøl, pr årsku, kg	7 352	7 467	7 585	7 915	7 973
Storfekjø, kg omsett	3 766	3 446	3 466	3 773	4 348
Tal smågriskull	4	4	3	4	4
Svinekjø, slaktegris, kg omsett	2 428	2 443	2 539	2 445	2 245
Tal vinterfôra sauer (vfs)	35	34	35	36	35
Kg kjø, pr vfs	27	25	27	27	27
Ull, kg omsett pr vfs	4,1	3,9	3,9	3,8	3,5
Årsgeiter	2,2	2,5	2,6	2,5	2,3
Geitemjøl, liter omsett	1 415	1 609	1 784	1 829	1 666
Mjølkekvote	1 707	1 787	1 710	1 688	1 645
Produsert mjøl, pr årsgreit, kg	710	742	810	824	851
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 029	1 976	1 966	1 985	1 991
Ektefelle	348	323	296	276	269
Barn under 17 år	22	3	19	18	19
Sum familie	2 399	2 302	2 281	2 278	2 280
Leigd arbeid	887	900	939	971	954
Sum timar i jordbruket	3 286	3 202	3 221	3 249	3 233
Sum timar i skogbruket	35	28	23	26	28
Familiens arbeid på nyanlegg	29	35	51	42	36
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	2,30	2,26	2,25	2,32	2,56
Kumjøl, kr pr l	4,67	4,89	5,25	5,38	5,60
Kukjø, kr pr kg	43,92	43,39	46,03	46,48	47,70
Anna storfekjø, kr pr kg	49,05	51,30	51,98	53,03	54,40
Smågris for sal, kr pr stk.	775	867	999	928	869
Svinekjø, slaktegris, kr pr kg	24,80	26,06	28,31	28,86	27,57
Sau- og lammekjø, kr pr kg	46,36	49,68	49,63	45,09	39,39
Ull, kr pr kg	32,08	31,09	33,01	33,12	35,92
Geitemjøl, kr pr l	6,22	6,12	6,49	6,89	6,77
Egg, kr pr kg	16,18	15,11	15,83	16,68	17,81

Tabell 1b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	9 876	15 956	33 521	21 874	17 337
Driftsbygningar	95 056	36 145	107 864	16 559	36 359
Maskinar og reiskap	27 855	25 126	60 398	42 815	39 089
Mjølkekvote (ku og geit)	9 520	8 638	6 873	14 435	7 611
Sum nettoinvesteringar	142 308	85 865	208 656	95 683	100 396

Tabell 1c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Korn	1 487	2 415	2 699	2 861	3 467
Frukt og andre planteprodukt	89 160	124 204	92 829	102 692	104 910
Planteprodukt i alt	90 646	126 619	95 528	105 553	108 377
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	371 565	389 126	474 959	538 116	582 258
Storfe, livdyr	23 056	23 321	25 020	34 739	30 740
Kuslakt	72 635	68 648	82 617	89 358	97 254
Anna storfeslakt	112 458	102 398	118 631	123 084	149 493
Smågris	17 858	20 648	13 383	20 661	21 557
Slaktegris	59 790	63 765	67 971	75 099	61 482
Avlsgris	1 241	1 500	996	1 106	1 565
Sauer, livdyr og slakt	47 949	48 578	51 429	44 630	32 375
Ull	4 685	4 223	4 466	4 550	4 479
Geiter, mjølk	8 797	9 848	11 580	12 602	11 275
Geiter, livdyr og slakt	1 397	989	560	303	514
Andre inntekter, husdyrhold	20 169	25 771	23 675	23 626	29 860
Husdyrprodukt i alt	741 600	758 815	875 287	967 874	1 022 852
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	39 827	41 034	41 046	42 722	42 302
Arealtilskot, grovfôr	40 893	41 820	44 277	46 782	50 720
Arealtilskot, korn	640	753	521	594	592
Produksjonstillegg, husdyr	104 713	106 640	113 866	107 844	105 861
Botnfrådrag	-3 135	-3 122	-6 063	-6 223	-6 300
Drifts-, grunn og distr.tilskot	162 599	176 229	178 093	201 851	231 212
Beitetilskot	31 938	34 829	34 290	34 163	37 945
Regionale miljøtilskot	10 844	13 300	13 304	12 951	14 429
Refunderede avløyсарutgifter	58 054	59 225	59 230	59 672	60 317
Andre tilskot	24 826	23 235	22 365	26 794	21 327
Tilskot i alt	471 199	493 943	500 929	527 150	558 405
Leigeinntekt, traktor og reiskap	14 679	16 477	18 070	17 226	17 741
Andre inntekter	5 929	9 954	10 487	4 131	10 888
Produksjonsinntekter i alt	1 324 054	1 405 808	1 500 301	1 621 934	1 718 263

Tabell 1d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	252 872	261 471	287 347	303 889	324 821
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	22 233	15 979	21 682	26 041	36 190
Såvarer	8 815	6 067	6 576	5 972	5 991
Handelsgjødsel og kalk	44 234	43 813	45 881	49 869	44 774
Plantevernmidde	4 598	5 438	4 704	5 751	5 197
Konserveringsmidde	6 172	6 958	6 902	7 927	9 143
Andre forbruksartiklar m.v.	70 999	79 605	88 140	95 102	103 330
Kjøp av dyr	42 489	43 605	44 890	45 216	47 178
Sum variable kostnader	456 243	462 936	506 122	539 767	576 624
Faste kostnader					
Leigd arbeid	108 714	112 665	120 729	124 357	131 314
Drivstoff	27 300	27 430	27 439	28 995	31 138
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	9 588	9 971	9 676	10 326	10 381
Vedl.h. driftsbygningar	33 701	32 395	39 675	45 472	49 564
Vedl.h. traktor og maskinar	51 865	56 106	59 851	66 305	69 207
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	4 221	4 385	4 646	5 111	5 292
Avskr. driftsbygningar	65 055	71 934	86 601	96 473	109 063
Avskr. traktor og maskinar	54 288	58 258	66 801	70 351	79 026
Maskinleige	37 155	46 301	47 246	52 976	59 678
Leige av dyr og bygningar	8 392	7 481	7 594	13 896	13 742
Leige av kvote	2 219	2 364	3 740	4 928	6 302
Andre faste kostnader	104 997	108 441	116 591	125 735	135 930
Sum faste kostnader	507 495	537 731	590 589	644 925	700 637
Kostnader i alt	963 738	1 000 668	1 096 712	1 184 692	1 277 261

Tabell 1e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftoverskot	360 317	405 139	403 587	437 242	441 002
- Renter av jordbruksaktiva 1)	67 201	74 760	58 426	63 009	68 849
Familiens arbeidsforteneste	293 115	330 378	345 160	374 233	372 152
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	202 390	236 043	249 342	269 452	268 178
Lønsevne	401 829	443 043	465 890	498 590	503 466
Lønsevne pr. time	122,28	137,15	144,66	153,46	155,73
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	243 011	273 990	277 701	296 980	302 100
Skattejustert vederlag per årsverk	277 673	308 787	311 707	328 897	332 754
Rekneskapsamandrag					
Driftoverskot, jordbruk	360 317	405 139	403 587	437 242	441 002
Driftoverskot, skogbruk	671	7 888	3 910	8 322	3 652
Driftoverskot, tilleggsnæringar	39 103	48 649	52 619	48 440	50 658
Driftoverskot, andre næringar	27 033	35 845	34 004	37 929	32 725
Lønsinntekt	332 156	362 071	382 146	388 030	414 989
Pensjonar og sjukepengar	43 800	47 335	38 211	46 209	44 033
Gevinst/utbyte verdipapir	11 004	16 070	14 033	10 912	15 382
Familiens arbeid på nyanlegg	5 248	6 543	11 549	9 019	7 094
Renteinntekter	18 124	18 424	14 115	9 307	9 091
- Renteutgifter	68 997	70 037	70 876	67 575	73 574
- Kårutgifter	6 878	7 669	7 125	6 973	8 620
Nettoinntekt	765 309	870 259	876 172	920 862	936 432
Privatforbruk ekskl. skatt	505 985	518 226	518 684	553 217	547 768
Betalte skattar	198 845	211 464	209 044	231 522	241 978

Tabell 1f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	780 386	783 168	817 089	809 368	851 057
Andre krav	244 886	319 935	327 142	347 273	370 726
Omløpsmidlar, jordbruk	155 697	169 931	185 386	195 546	220 609
Omløpsmidlar, skogbruk	319	569	471	456	725
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	27 358	28 790	36 760	34 742	33 860
Omløpsmidlar, andre næringar	327 492	318 659	365 194	396 927	496 706
Omløpsmidlar i alt	1 536 140	1 621 052	1 732 042	1 784 312	1 973 683
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 158 580	2 375 907	2 854 978	3 010 698	3 278 513
Anleggsmidlar, skogbruk	59 366	67 930	74 083	85 952	87 359
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	185 463	214 969	226 987	213 972	217 453
Anleggsmidlar, andre næringar	50 841	59 390	57 827	64 880	67 472
Privat, hovudbygningar	620 613	684 829	759 657	802 084	844 645
Privat, anna	233 298	233 934	252 332	263 185	284 053
Anleggsmidlar i alt	3 308 160	3 636 960	4 225 863	4 440 771	4 779 495
Eigedeler i alt					
Eigedeler i jordbruket	2 314 277	2 545 837	3 040 364	3 206 244	3 499 122
Kortsiktig gjeld	408 891	400 900	455 528	470 690	526 414
Langsiktig gjeld	1 454 425	1 600 109	1 833 777	1 894 831	2 017 160
Eigenkapital	2 980 984	3 257 004	3 668 599	3 859 562	4 209 604
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Fylkestal, Hordaland

Tabell 2a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	63	59	61	62	61
Alder på brukar	49	50	50	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2
Grovfôr, daa	194,6	204,2	204,8	222,6	237,2
Frukt og bæareal, daa	13,5	14,1	15,0	14,8	15,1
Jordbruksareal, daa	209,1	219,4	221,1	238,7	253,4
- herav leigd areal, daa	90,0	101,4	102,3	119,4	137,1
Korn ialt, FEm pr daa 1)	512,0	133,3	233,0	429,0	148,0
Grovfôr, FEm pr daa	284,0	302,8	309,0	293,0	258,0
Jordbruksareal, FEm pr daa	285,0	302,7	309,0	293,0	258,0
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	9,2	9,8	10,2	10,6	10,8
Kumjølkk, liter omsett	63 367	66 257	69 489	77 502	78 889
Mjølkevote	73 328	76 907	75 431	80 521	82 249
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 561	7 484	7 449	8 067	8 029
Storfekjøtt, kg omsett	2 870	2 637	2 814	3 022	3 094
Tal smågriskull	1	1	1	1	1
Svinekjøtt slaktegris, kg omsett	1 688	2 597	792	666	635
Tal vinterfôra sauer (vfs)	42	37	40	43	42
Kg kjøtt pr vfs	26	24	27	27	27
ULL, kg omsett pr vfs	3,8	4,0	3,5	5,1	4,4
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	1 834	1 895	1 886	1 908	1 866
Ektefelle	330	372	304	299	314
Barn under 17 år	27	18	12	11	2
Sum familie	2 191	2 286	2 203	2 218	2 182
Leigd arbeid	976	909	956	1 016	1 021
Sum timar i jordbruket	3 167	3 195	3 159	3 223	3 203
Sum timar i skogbruket	20	13	18	15	18
Familiens arbeid på nyanlegg	24	11	46	11	26
Oppnådde priser					
Kumjølkk, kr pr l	4,69	4,93	5,34	5,40	5,64
Kukjøtt, kr pr kg	44,17	44,03	46,82	47,05	49,41
Anna storfekjøtt, kr pr kg	48,76	52,26	52,08	53,55	54,71
Smågris for sal, kr pr stk.	801,80	849,58	1024,98	997,94	889,94
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	23,20	26,74	27,98	27,59	26,92
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	47,07	50,91	49,21	47,14	40,03
ULL, kr pr kg	31,54	31,40	35,29	33,53	36,29

Tabell 2b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	11 151	33 925	64 637	25 019	29 923
Driftsbygningar	8 219	16 008	337 138	-64 856	-46 909
Maskinar og reiskap	31 132	17 779	63 165	45 988	21 820
Mjølkekvote (ku og geit)	1 767	7 599	7 871	7 335	5 396
Sum nettoinvesteringar	52 269	75 311	472 811	13 486	10 230

Tabell 2c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukter					
Frukt og andre planteprodukt	152 009	199 308	118 368	169 109	178 045
Planteprodukt i alt	152 009	199 308	118 368	169 109	178 045
Husdyrprodukter					
Storfe, mjølk	296 997	326 633	371 360	418 195	445 298
Storfe, livdyr	23 021	19 239	22 629	32 527	23 572
Kuslakt	62 285	63 285	69 894	75 925	74 056
Anna storfeslakt	81 956	84 180	89 172	90 496	99 348
Smågris	3 058	4 727	4 927	4 953	4 362
Slaktegris	37 297	22 805	21 990	18 527	17 159
Avlsgris	-251	491	505	174	1 178
Sauer, livdyr og slakt	56 729	54 701	58 120	54 030	37 243
Ull	4 862	4 604	4 904	4 700	4 304
Andre inntekter, husdyrhald	2 123	1 827	1 603	3 020	2 825
Husdyrprodukt i alt	568 078	582 480	645 104	702 547	709 345
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	33 916	35 135	34 802	36 594	34 884
Arealtilskot, grovfôr	34 321	34 818	36 193	38 342	39 866
Arealtilskot, korn	78	132	62	77	48
Produksjonstillegg, husdyr	93 407	91 165	99 615	94 142	88 574
Botnfrådrag	-3 190	-3 119	-6 000	-6 226	-6 325
Drifts-, grunn og distr. tilskot	154 098	177 063	156 903	195 006	227 774
Beitetilskot	30 543	32 645	32 743	33 520	36 322
Regionale miljøtilskot	10 122	12 555	14 170	14 703	16 230
Refundererte avløyсарutgifter	49 554	48 496	49 061	50 728	50 575
Andre tilskot	22 510	29 757	44 175	53 293	31 440
Tilskot i alt	425 359	458 648	461 724	510 179	519 388
Leigeinntekt, traktor og reiskap	16 846	22 811	25 161	23 203	20 261
Andre inntekter	4 057	7 998	13 030	5 029	17 646
Produksjonsinntekter i alt	1 166 350	1 271 244	1 263 387	1 410 067	1 444 685

Tabell 2d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	194 232	189 200	204 958	223 121	246 264
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	30 676	18 351	25 778	36 430	47 961
Såvarer	7 075	5 018	6 079	5 091	4 891
Handelsgjødelse og kalk	38 469	42 127	40 771	46 968	39 626
Plantevernmidler	8 724	10 775	8 731	11 090	9 381
Konserveringsmidler	5 275	5 984	5 565	6 344	6 019
Andre forbruksartiklar m.v.	62 163	64 706	69 660	74 635	75 051
Kjøp av dyr	35 963	37 214	36 437	44 291	22 055
Sum variable kostnader	383 989	373 375	397 979	447 970	451 248
Faste kostnader					
Leigd arbeid	105 599	97 691	109 610	110 846	113 446
Drivstoff	21 919	23 658	23 999	25 216	26 286
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	9 116	8 832	10 196	10 346	9 407
Vedl.h. driftsbygningar	35 702	25 592	29 320	34 403	32 744
Vedl.h. traktor og maskinar	44 918	57 382	55 823	61 246	63 391
Avskrivningar	112 050	115 317	137 523	147 991	156 303
Maskinleige	30 255	47 517	45 179	41 827	43 270
Leige av dyr	505	331	325	292	430
Leige av bygningar	- 414		390	5 786	3 436
Leige av kvote	1 367	1 229	2 218	2 125	4 211
Andre faste kostnader	95 219	99 323	104 767	114 595	121 532
Sum faste kostnader	456 236	476 871	519 350	554 673	574 456
Kostnader i alt	840 226	850 246	917 329	1 002 643	1 025 704

Tabell 2e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	326 124	420 999	346 059	407 424	418 980
- Renter av jordbruksaktiva 1)	58 126	61 481	47 392	52 566	55 226
Familiens arbeidsforteneste	267 998	359 517	298 667	354 858	363 754
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	195 101	255 795	218 666	254 271	261 563
Lønsevne	373 597	457 208	408 276	465 704	477 200
Lønsevne pr. time	117,97	143,09	129,25	144,03	149,01
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	234 829	284 257	250 734	280 882	291 887
Skattejustert vederlag per årsverk	270 274	319 206	285 368	312 951	321 414
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	326 124	420 999	346 059	407 424	418 980
Driftsoverskot, skogbruk	1 432	7 717	7 714	10 657	2 383
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	45 978	58 043	68 349	48 027	50 709
Driftsoverskot, andre næringar	45 959	62 415	43 725	37 078	30 088
Lønsinntekt	365 009	394 787	418 080	399 996	436 146
Pensjonar og sjukepengar	33 878	44 569	39 143	40 028	41 210
Gevinst/utbyte verdipapir	13 569	19 107	20 072	6 807	19 144
Familiens arbeid på nyanlegg	4 207	2 112	12 360	2 726	5 072
Renteinntekter	21 580	23 511	16 124	12 111	11 862
- Renteutgifter	61 441	57 588	56 179	52 303	50 896
- Kårutgifter	5 814	6 788	5 763	5 285	6 826
Nettoinntekt	790 481	968 883	909 683	907 266	957 873
Privatforbruk ekskl. skatt	540 425	549 851	535 768	548 702	575 779
Betalte skattar	211 573	233 937	255 920	233 734	221 348

Tabell 2f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskott	783 556	972 706	924 696	955 289	1 044 599
Andre krav	294 381	383 175	426 352	467 559	426 959
Omløpsmidlar, jordbruk	106 058	115 922	123 790	123 047	123 578
Omløpsmidlar, skogbruk	515	538	284	263	285
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	71 941	82 353	103 306	97 871	100 375
Omløpsmidlar, andre næringar	230 091	282 564	366 880	372 240	562 857
Omløpsmidlar i alt	1 486 541	1 837 257	1 945 308	2 016 269	2 258 653
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	1 861 100	1 983 027	2 495 512	2 517 263	2 639 280
Anleggsmidlar, skogbruk	71 224	76 619	80 513	87 503	93 983
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	211 939	236 726	270 536	256 899	289 881
Anleggsmidlar, andre næringar	18 726	21 335	22 244	28 326	32 312
Privat, hovudbygningar	645 655	717 052	727 352	728 387	760 178
Privat, anna	341 042	334 022	323 817	279 460	301 874
Anleggsmidlar i alt	3 149 686	3 368 781	3 919 974	3 897 838	4 117 508
Eigedeler i alt	4 636 226	5 206 038	5 865 282	5 914 107	6 376 161
Eigedeler i jordbruket	1 967 159	2 366 202	2 619 302	2 640 310	2 762 858
Kortsiktig gjeld	382 003	386 932	503 977	376 123	373 743
Langsiktig gjeld	1 263 487	1 349 068	1 634 049	1 625 419	1 726 266
Eigenkapital	2 990 737	3 470 038	3 727 257	3 912 565	4 276 152
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Fylkestal, Sogn og Fjordane

Tabell 3a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	58	60	60	59	61
Alder på brukar	48	48	49	49	49
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	206,3	211,9	214,6	217,3	222,3
Frukt og bærareal, daa	3,7	3,9	3,9	3,9	3,8
Jordbruksareal, daa	210,0	216,0	218,6	221,4	226,3
- herav leigd areal, daa	84,6	91,4	99,4	100,4	96,6
Grovfôr, FEm pr daa	288	341	313	335	345
Jordbruksareal, FEm pr daa	289	341	313	335	345
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	9,9	10,3	10,2	10,8	11,2
Kumjølk, liter omsett	67 102	72 439	72 040	78 071	79 820
Mjølkekvote	74 370	81 283	78 196	81 631	84 981
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 405	7 700	7 682	7 923	7 843
Storfekjøt, kg omsett	3 477	2 984	3 036	3 310	3 507
Tal smågriskull	3	4	2	2	1
Svinekjøt slaktegris, kg omsett	2 314	2 844	2 375	2 146	1 990
Tal vinterfôra sauer (vfs)	42	41	44	46	49
Kg kjøt pr vfs	27	26	29	29	29
Ull, kg omsett pr vfs	7	6	7	7	7
Årsgeiter	6	6	6	6	6
Geitemjølk, liter omsett	3 722	3 998	4 433	4 796	4 303
Mjølkekvote	4 577	4 382	4 220	4 456	4 183
Produsert mjølk pr årsgeit, kg	733	766	842	858	862
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 046	2 022	1 895	1 915	1 916
Ektefelle	388	306	250	236	220
Barn under 17 år	20	43	35	32	24
Sum familie	2 453	2 371	2 180	2 183	2 160
Leigd arbeid	969	1 041	1 006	1 060	971
Sum timar i jordbruket	3 422	3 412	3 187	3 243	3 131
Sum timar i skogbruket	38	24	20	24	28
Familiens arbeid på nyanlegg	29	41	68	49	16
Oppnådde priser					
Kumjølk, kr pr l	4,64	4,86	5,17	5,36	5,56
Kukjøt, kr pr kg	43,01	43,86	46,10	46,55	48,05
Anna storfekjøt, kr pr kg	49,12	50,70	51,27	52,64	53,71
Smågris for sal, kr pr stk.	760,55	885,83		1061,97	1189,37
Svinekjøt slaktegris, kr pr kg	25,00	25,73	27,64	28,62	27,40
Sau- og lammekjøt, kr pr kg	46,22	50,36	50,42	44,61	39,98
Ull, kr pr kg	33,06	30,64	32,95	34,61	36,95
Geitemjølk, kr pr l	6,25	6,01	6,51	6,93	6,85

Tabell 3b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	8 053	4 396	9 211	12 309	11 010
Driftsbygningar	165 364	77 419	-1 488	-1 038	119 155
Maskinar og reiskap	33 251	32 163	33 972	42 349	28 387
Mjølkevote (ku og geit)	19 356	14 387	8 963	29 045	4 092
Sum nettoinvesteringar	226 025	128 365	50 659	82 665	162 644

Tabell 3c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukter					
Frukt og andre planteprodukt	79 579	140 827	126 913	114 794	116 588
Planteprodukt i alt	79 420	140 827	126 913	114 794	116 588
Husdyrprodukter					
Storfe, mjølk	311 314	352 103	372 486	418 664	444 068
Storfe, livdyr	16 768	16 289	17 674	25 437	30 277
Kuslakt	53 711	51 958	58 542	67 997	77 293
Anna storfeslakt	108 832	95 176	110 179	121 894	120 846
Smågris	16 308	24 662	-207	-309	1 413
Slaktegris	57 954	67 936	62 620	63 936	51 155
Avlsgris	1 819	2 778	1 342	1 832	3 501
Sauer, livdyr og slakt	57 994	60 656	67 714	59 917	46 429
Ull	6 675	5 396	6 435	7 026	7 408
Geiter, mjølk	23 276	24 032	28 852	33 213	28 964
Geiter, livdyr og slakt	3 849	2 802	1 553	824	987
Andre inntekter, husdyrhald	59 762	71 895	66 589	68 461	86 209
Husdyrprodukt i alt	718 262	775 684	793 779	868 892	898 550
Tilskot i alt					
Kulturlandskapstilskot	34 506	36 189	34 908	35 469	33 370
Arealtilskot, grovfôr	37 759	39 638	38 596	39 432	41 483
Produksjonstillegg, husdyr	111 549	115 411	123 793	114 656	108 892
Botnfrådrag	-3 078	-3 067	-6 084	-6 220	-6 554
Drifts-, grunn og distr. Tilskot	159 086	167 901	175 531	194 878	221 592
Beitetilskot	33 577	37 253	37 895	38 504	44 504
Regionale miljøtilskot	11 689	13 348	12 231	11 690	12 078
Refundererte avløyserutgifter	60 842	64 786	58 104	56 380	60 148
Andre tilskot	34 396	26 880	12 157	14 149	43 106
Tilskot i alt	480 326	498 337	487 131	498 938	558 619
Leigeinntekt, traktor og reiskap	8 015	8 054	11 484	9 966	12 520
Andre inntekter	4 980	7 764	9 594	3 470	3 966
Produksjonsinntekter i alt	1 291 162	1 430 667	1 428 901	1 496 060	1 590 243

Tabell 3d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	270 080	296 757	294 568	300 953	318 655
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	20 327	13 240	18 053	19 046	28 827
Såvarer	11 313	6 437	6 908	5 884	5 258
Handelsgjødelse og kalk	38 109	38 042	38 370	41 333	37 597
Plantevernmidde	2 415	2 372	2 389	2 876	3 144
Konserveringsmidde	5 716	7 296	6 335	7 438	7 866
Andre forbruksartiklar m.v.	75 477	89 497	86 275	63 862	96 387
Kjøp av dyr	60 787	56 768	60 711	83 646	77 258
Sum variable kostnader	484 224	510 409	513 607	525 038	574 992
Faste kostnader					
Leigd arbeid	122 457	135 851	135 669	151 024	148 029
Drivstoff	25 820	24 658	24 333	23 754	26 192
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	6 532	8 695	8 365	8 590	6 704
Vedl.h. driftsbygningar	30 084	32 411	35 560	36 135	38 143
Vedl.h. traktor og maskinar	43 183	52 507	52 580	61 956	61 261
Avskrivningar	130 113	149 234	159 659	171 867	193 789
Maskinleige	17 493	24 645	25 240	29 958	27 106
Leige av dyr		3		34	99
Leige av bygningar	714	83		288	410
Leige av kvote	2 000	2 490	3 046	3 645	5 044
Andre faste kostnader	99 960	107 463	109 951	114 747	121 083
Sum faste kostnader	477 642	538 041	554 403	601 998	627 860
Kostnader i alt	961 866	1 048 449	1 068 010	1 127 036	1 202 852

Tabell 3e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	329 296	382 219	360 891	369 024	387 392
- Renter av jordbruksaktiva 1)	68 025	78 731	57 057	59 506	63 419
Familiens arbeidsforteneste	261 271	303 489	303 834	309 518	323 973
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	176 932	215 306	233 572	238 886	253 415
Lønsevne	383 728	439 340	439 502	460 542	471 998
Lønsevne pr. time	112,13	128,76	137,90	142,00	150,77
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	226 558	259 388	268 248	278 452	293 632
Skattejustert vederlag per årsverk	259 022	292 608	300 251	308 692	324 779
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	329 296	382 219	360 891	369 024	387 392
Driftsoverskot, skogbruk	2 726	3 867	3 965	3 466	9 901
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	41 198	45 168	49 822	37 434	59 272
Driftsoverskot, andre næringar	24 488	34 869	38 536	62 293	53 819
Lønsinntekt	307 525	342 633	386 617	398 669	400 039
Pensjonar og sjukepengar	53 596	50 613	37 315	54 204	42 575
Gevinst/utbyte verdipapir	13 388	11 073	6 222	7 883	16 315
Familiens arbeid på nyanlegg	5 219	7 585	14 756	9 399	3 130
Renteinntekter	13 146	14 177	13 361	8 108	7 117
- Renteutgifter	57 819	66 490	56 718	53 258	64 124
- Kårutgifter	8 358	9 213	8 893	8 638	11 396
Nettoinntekt	724 406	816 503	845 876	888 585	904 042
Privatforbruk ekskl. skatt	431 981	522 171	502 417	553 277	505 906
Betalte skattar	179 604	187 730	182 723	217 500	229 362

Tabell 3f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	871 951	729 094	851 944	834 585	860 774
Andre krav	153 371	229 790	234 208	255 562	322 615
Omløpsmidlar, jordbruk	143 265	160 598	163 301	172 977	174 200
Omløpsmidlar, skogbruk	106	69	44	57	43
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	423	636	620	1 628	592
Omløpsmidlar, andre næringar	317 725	383 161	434 019	484 588	562 992
Omløpsmidlar i alt	1 486 841	1 503 349	1 684 136	1 749 397	1 921 216
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 233 124	2 541 531	2 719 603	2 850 376	3 080 103
Anleggsmidlar, skogbruk	40 958	25 697	32 451	41 093	43 471
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	201 759	241 097	228 421	201 753	186 257
Anleggsmidlar, andre næringar	74 476	99 464	100 655	108 652	111 593
Privat, hovudbygningar	668 534	691 701	781 089	892 206	928 455
Privat, anna	208 424	219 185	257 186	307 626	332 374
Anleggsmidlar i alt	3 427 275	3 818 674	4 119 405	4 401 706	4 682 253
Eigedeler i alt	4 914 116	5 322 023	5 803 541	6 151 103	6 603 469
Eigedeler i jordbruket	2 376 389	2 702 129	2 882 904	3 023 353	3 254 303
Kortsiktig gjeld	280 740	342 279	336 100	365 041	381 113
Langsiktig gjeld	1 429 833	1 617 099	1 578 634	1 597 017	1 640 108
Eigenkapital	3 203 543	3 362 645	3 888 808	4 189 045	4 582 248
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Fylkestal, Møre og Romsdal

Tabell 4a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	50	53	53	58	60
Alder på brukar	53	52	52	51	52
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	7,6	7,8	8,4	8,0	7,7
Grovfôr, daa	286,7	287,2	306,2	331,5	362,1
Jordbruksareal, daa	294,7	295,4	315,7	341,3	371,3
- herav leigd areal, daa	124,3	136,9	149,2	173,5	192,5
Korn ialt, FEm pr daa 1)	270	459	459	465	537
Grovfôr, FEm pr daa	351	387	406	369	366
Jordbruksareal, FEm pr daa	349	388	407	372	371
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	17,4	15,4	19,6	20,6	21,4
Kumjølk, liter omsett	114 666	102 320	135 383	146 423	153 988
Mjølkekvote	125 317	119 008	145 835	151 167	164 613
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 178	7 276	7 410	7 828	8 013
Storfekjøt, kg omsett	5 230	4 871	4 702	5 046	6 477
Tal smågriskull	10	8	6	9	10
Svinekjøt slaktegris, kg omsett	3 494	3 699	4 738	4 650	4 140
Tal vinterfôra sauer (vfs)	18	23	19	17	16
Kg kjøt pr vfs	27	23	23	23	22
Ull, kg omsett pr vfs	4,0	3,5	3,3	4,0	3,3
Årsgeiter		1,2	1,4	1,3	1,0
Geitemjølk, liter omsett		698	838	767	752
Mjølkekvote, geit		837	836	764	739
Produsert mjølk pr årsgeit, kg		612	645	653	782
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 255	2 015	2 140	2 137	2 196
Ektefelle	324	288	337	291	284
Barn under 17 år	18	32	9	12	32
Sum familie	2 597	2 335	2 486	2 440	2 502
Leigd arbeid	682	729	844	831	866
Sum timar i jordbruket	3 279	3 064	3 330	3 271	3 368
Sum timar i skogbruket	50	47	32	40	39
Familiens arbeid på nyanlegg	37	56	38	69	67
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	2,30	2,26	2,25	2,32	2,56
Kumjølk, kr pr l	4,67	4,89	5,25	5,38	5,60
Kukjøt, kr pr kg	44,30	42,78	45,40	46,13	46,60
Anna storfekjøt, kr pr kg	49,18	51,19	52,47	53,01	54,65
Smågris for sal, kr pr stk.	779	855	994	920	862
Svinekjøt slaktegris, kr pr kg	25,61	26,16	28,76	29,17	27,76
Sau- og lammekjøt, kr pr kg	44,75	45,74	48,22	40,68	35,12
Ull, kr pr kg	30,67	31,52	27,44	27,76	31,24
Geitemjølk, kr pr l		6,81	6,69	6,66	6,32

Tabell 4b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	10 385	9 040	25 223	28 243	67 524
Driftsbygningar	122 915	11 837	-32 220	121 490	63 094
Maskinar og reiskap	17 468	25 339	87 128	39 896	10 969
Mjølkekvote (ku og geit)	7 878	3 285	3 360	7 163	13 440
Sum nettoinvesteringar	158 645	49 501	83 491	196 792	155 027

Tabell 4c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Korn	4 353	8 377	8 860	8 831	10 516
Frukt og andre planteprodukt	21 815	21 240	24 849	19 381	18 685
Planteprodukt i alt	26 168	29 617	33 709	28 212	29 201
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	535 412	500 605	710 204	787 818	861 992
Storfe, livdyr	30 393	35 827	36 090	46 566	38 499
Kuslakt	107 627	93 512	124 516	125 446	141 133
Anna storfeslakt	155 096	130 854	162 105	159 129	229 599
Smågris	38 304	33 828	38 498	58 784	59 518
Slaktegris	90 260	104 642	126 951	146 929	117 042
Avlsgris	2 448	1 176	1 167	1 364	-10
Sauer, livdyr og slakt	25 234	28 089	25 293	19 031	13 138
Ull	2 152	2 469	1 732	1 870	1 680
Geiter, mjølk	98	4 753	5 356	5 107	4 753
Geiter, livdyr og slakt	278	51	72	97	556
Andre inntekter, husdyrhald	7	211	502	46	57
Husdyrprodukt i alt	987 311	936 016	1 232 486	1 352 187	1 467 957
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	53 447	53 085	55 181	56 651	58 925
Arealtilskot, grovfôr	52 807	52 084	60 011	63 282	71 145
Arealtilskot, korn	2 091	2 298	1 640	1 749	1 748
Produksjonstillegg, husdyr	111 029	113 937	119 030	115 561	120 354
Botnfrådrag	-3 130	-3 189	-6 113	-6 224	-6 017
Drifts-, grunn og distr.tilskot	177 384	184 730	205 382	216 262	244 489
Beitetilskot	31 793	34 517	31 990	30 435	32 927
Regionale miljøtilskot	10 775	14 076	13 523	12 366	14 987
Refunderte avløyсарutgifter	65 531	64 872	72 208	72 581	70 391
Andre tilskot	16 642	11 849	8 815	11 332	13 902
Tilskot i alt	518 369	528 259	561 667	573 995	622 851
Leigeinntekt, traktor og reiskap	19 680	18 960	17 365	18 219	20 489
Andre inntekter	9 390	14 609	8 571	3 845	11 057
Produksjonsinntekter i alt	1 560 918	1 527 461	1 853 798	1 976 458	2 151 555

Tabell 4d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	306 797	301 976	373 999	393 214	410 957
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	13 804	16 439	21 074	22 050	31 708
Såvarer	8 109	6 818	6 776	7 005	7 857
Handelsgjødsele og kalk	58 602	52 223	60 266	61 657	57 304
Plantevernmiddele	1 932	2 966	2 689	2 967	3 031
Konserveringsmiddele	7 832	7 661	9 082	10 116	13 617
Andre forbruksartiklar m.v.	83 432	84 993	111 526	128 635	139 134
Kjøp av dyr	29 487	35 819	36 706	27 235	42 140
Sum variable kostnader	514 825	508 896	622 118	652 879	705 748
Faste kostnader					
Leigd arbeid	96 697	103 085	116 615	111 674	132 490
Drivstoff	35 798	34 766	34 914	38 367	41 099
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	13 729	12 683	10 563	12 072	15 105
Vedl.h. driftsbygningar	35 374	39 952	56 250	66 801	78 275
Vedl.h. traktor og maskinar	70 689	58 761	72 718	76 137	83 199
Avskrivningar	130 474	139 426	179 850	197 599	229 408
Maskinleige	68 658	69 465	74 539	88 309	109 474
Leige av dyr	27 479	23 549	23 844	34 471	36 003
Leige av bygningar	280	264	264	1 586	1 233
Leige av kvote	3 546	3 486	6 280	9 234	9 710
Andre faste kostnader	124 267	119 700	137 711	148 819	165 662
Sum faste kostnader	606 709	605 136	713 548	785 069	901 658
Kostnader i alt	1 121 535	1 114 032	1 335 666	1 437 948	1 607 406

Tabell 4e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	439 383	413 430	518 132	538 510	544 149
- Renter av jordbruksaktiva 1)	77 680	85 048	72 675	77 737	88 484
Familiens arbeidsforteneste	361 703	328 382	445 457	460 773	455 665
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	239 641	237 624	296 917	312 073	304 635
Lønsevne	458 400	431 466	562 072	572 448	588 155
Lønsevne pr. time	139,82	140,82	168,81	174,99	174,63
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	271 948	279 233	315 364	330 626	332 136
Skattejustert vederlag per årsverk	308 319	315 844	350 857	364 072	363 414
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	439 383	413 430	518 132	538 510	544 149
Driftsoverskot, skogbruk	- 2 672	12 632	- 532	10 764	- 1 410
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	28 012	42 132	37 680	60 075	41 848
Driftsoverskot, andre næringar	6 138	7 373	17 684	14 053	13 959
Lønsinntekt	319 332	347 656	335 726	364 416	408 677
Pensjonar og sjukepengar	44 938	46 704	38 154	44 685	48 387
Gevinst/utbyte verdipapir	17 752	18 346	15 924	18 381	10 609
Familiens arbeid på nyanlegg	6 594	10 297	6 986	15 361	13 179
Renteinntekter	19 544	17 568	12 655	7 531	8 281
- Renteutgifter	91 483	87 910	103 820	98 465	106 239
- Kårutgifter	6 500	6 903	6 690	7 082	7 623
Nettoinntekt	781 038	821 324	871 899	968 227	973 817
Privatforbruk ekskl. skatt	548 434	478 555	517 435	557 984	561 849
Betalte skattar	205 129	213 313	184 889	243 421	275 777

Tabell 4f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	670 181	633 388	653 779	627 731	644 408
Andre krav	288 680	351 586	318 164	311 983	362 468
Omløpsmidlar, jordbruk	232 664	240 618	281 282	296 002	366 440
Omløpsmidlar, skogbruk	320	1 170	1 170	1 069	1 867
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	2 429	1 038	1 082	945	56
Omløpsmidlar, andre næringar	461 548	285 819	285 340	334 145	362 061
Omløpsmidlar i alt	1 655 822	1 513 619	1 540 817	1 571 875	1 737 300
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 446 933	2 625 765	3 421 956	3 701 249	4 156 372
Anleggsmidlar, skogbruk	65 777	106 070	113 812	129 927	125 243
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	133 201	161 173	175 241	180 514	175 535
Anleggsmidlar, andre næringar	63 888	56 388	50 296	59 429	58 361
Privat, hovudbygningar	533 471	641 179	772 575	789 188	845 313
Privat, anna	126 395	139 212	164 561	200 581	216 807
Anleggsmidlar i alt	3 369 664	3 729 786	4 698 441	5 060 888	5 577 631
Eigedeler i alt	5 025 486	5 243 406	6 239 258	6 632 763	7 314 931
Eigedeler i jordbruket	2 679 597	2 866 383	3 703 238	3 997 251	4 522 812
Kortsiktig gjeld	591 426	482 812	534 968	679 250	829 346
Langsiktig gjeld	1 723 535	1 860 336	2 352 495	2 485 773	2 696 238
Eigenkapital	2 710 525	2 900 258	3 351 794	3 467 740	3 789 347
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, storleikgrupper, gruppe 1 (under 50 daa)

Tabell 5a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2016	2016	2017
Tal bruk	11	13	11	11	10
Alder på brukar	56	57	58	61	61
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	7,7	10,0	7,7	7,7	4,7
Frukt og bærareal, daa	22,6	22,5	23,6	23,3	26,0
Jordbruksareal, daa	31,3	34,2	33,0	33,1	31,2
- herav leigd areal, daa	3,1	2,5	3,0	3,0	2,5
Grovfôr, FEm pr daa	562	334	433	487	635
Jordbruksareal, FEm pr daa	562	334	433	487	635
Husdyrproduksjon					
Tal vinterfôra sauer (vfs)	5	4	4	3	
Kg kjøtt pr vfs	23	27	29	35	
Ull, kg omsett pr vfs	5,8	6,5	7,8	9,3	
Årsgeiter		4,2	6,7	6,7	6,2
Geitemjøl, liter omsett		2 844	4 035	4 043	1 202
Mjølkekvote		3 412	4 033	4 033	4 436
Produsert mjøl, kg		735	645	653	782
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	1 402	1 284	1 241	1 189	1 173
Ektefelle	259	263	258	257	296
Barn under 17 år	16	6	15	16	
Sum familie	1 677	1 553	1 513	1 462	1 469
Leigd arbeid	608	797	626	793	906
Sum timar i jordbruket	2 285	2 350	2 139	2 255	2 376
Sum timar i skogbruket	74	32	8	23	24
Familiens arbeid på nyanlegg	13	24	65	56	30
Oppnådde prisar					
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	44,94	37,64	34,57	35,64	
Ull, kr pr kg	35,36	25,12	38,14	34,69	
Geitemjøl, kr pr l		6,81	6,39	6,66	6,32

Tabell 5b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	14 338	93 050	89 414	53 600	283
Driftsbygningar	3 935	-19 719	-7 308	-13 905	-7 824
Maskinar og reiskap	-3 684	24 658	28 385	38 900	-10 240
Sum nettoinvesteringar	14 588	97 989	110 491	78 595	-17 781

Tabell 5c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Frukt og andre planteprodukt	316 300	443 783	319 234	413 401	459 847
Planteprodukt i alt	316 300	443 783	319 234	413 401	459 847
Husdyrprodukt					
Sauer, livdyr og slakt	4 679	4 514	4 864	3 248	
Ull	951	663	1 165	968	
Geiter, mjølk	445	19 377	25 805	26 929	28 517
Geiter, livdyr og slakt	1 244	150	190	197	3 036
Andre inntekter, husdyrhold	82	13 549	1 168	2 250	2 858
Husdyrprodukt i alt	7 401	38 253	33 192	33 592	34 411
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	6 004	7 010	5 526	5 658	5 117
Arealtilskot, grovfôr	1 733	3 108	1 562	1 554	966
Produksjonstillegg, husdyr	14 495	15 199	15 714	14 418	12 023
Botnfrådrag	-3 000	-3 000	-5 091	-5 455	-6 879
Drifts-, grunn og distr.tilskot	76 960	114 732	98 546	114 023	155 683
Beitetilskot	3 224	3 893	3 450	3 439	1 912
Regionale miljøtilskot	10 409	9 035	9 646	11 969	12 949
Refunderte avløysarutgifter	7 115	7 276	6 749	6 577	6 068
Andre tilskot	69 528	34 575	69 108	56 146	39 734
Tilskot i alt	186 468	191 828	205 210	208 329	227 573
Leigeinntekt, traktor og reiskap	15 374	11 007	9 241	4 535	4 899
Andre inntekter	8 000	22 942	26 149	2 403	5 212
Produksjonsinntekter i alt	533 543	707 814	593 026	662 260	731 942

Tabell 5d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	7 439	12 048	11 752	11 507	8 340
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	1 098	2 828	1 545	644	100
Såvarer	15 513	20 449	26 426	19 390	17 555
Handelsgjødsel og kalk	8 985	8 977	8 994	8 379	7 824
Plantevernmidde	12 291	14 466	14 921	16 790	12 952
Konserveringsmidde	173	591	500	574	
Andre forbruksartiklar m.v.	29 548	28 767	23 912	27 113	19 994
Kjøp av dyr	4 327				160
Sum variable kostnader	79 374	88 126	88 050	84 397	66 925
Faste kostnader					
Leigd arbeid	65 822	94 050	97 083	110 035	144 727
Drivstoff	11 591	12 992	10 591	10 285	11 384
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	5 290	10 345	4 536	4 814	14 041
Vedl.h. driftsbygningar	8 544	12 172	8 262	7 907	9 159
Vedl.h. traktor og maskinar	22 711	32 424	22 207	32 215	21 243
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	11 838	15 628	19 014	19 650	21 899
Avskr. driftsbygningar	23 588	22 231	23 706	19 088	20 685
Avskr. traktor og maskinar	21 067	26 516	26 275	30 802	34 448
Maskinleige	7 730	9 142	7 948	1 867	710
Leige av dyr og bygningar	2 159	462	424	172	781
Andre faste kostnader	53 316	65 123	69 038	69 197	66 815
Sum faste kostnader	233 656	301 086	289 084	306 032	345 892
Kostnader i alt	313 030	389 213	377 134	390 429	412 817

Tabell 5e: Resultatregning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskot	220 513	318 302	215 891	271 832	319 126
- Renter av jordbruksaktiva	32 065	33 366	24 281	20 926	23 388
Familiens arbeidsforteneste	231 652	284 936	191 611	250 906	295 737
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	183 220	298 504	212 965	277 597	329 853
Lønsevne	254 270	378 986	288 694	360 940	440 464
Lønsevne pr. time	111,28	161,27	134,94	160,03	185,41
Vederl. til arb. og egenkap. pr årsverk	225 535	317 338	264 731	309 370	357 527
Skattejustert vederlag per årsverk	261 772	354 762	309 396	350 208	396 628
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	220 513	318 302	215 891	271 832	319 126
Driftsoverskot, skogbruk	1 256	7 299	14 953	12 773	6 324
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	34 638	47 300	51 430	40 113	37 044
Driftsoverskot, andre næringar	88 436	43 607	51 538	34 068	58 326
Lønsinntekt	355 312	530 576	491 601	361 323	390 400
Pensjonar og sjukepengar	111 474	83 055	102 579	146 872	121 771
Gevinst/utbyte verdipapir	7 741	8 191	5 196	4 781	10 938
Familiens arbeid på nyanlegg	2 364	4 451	19 644	10 625	5 786
Renteinntekter	30 245	35 706	25 929	23 117	16 185
- Renteutgifter	27 461	26 329	20 547	10 395	8 794
- Kårutgifter	2 477	6 890	4 919	5 308	5 490
Nettoinntekt	822 041	1 045 268	953 296	889 800	951 616
Privatforbruk ekskl. skatt	573 196	608 891	610 659	656 984	509 383
Betalte skattar	160 252	221 781	263 776	208 094	221 967

Tabell 5f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskott	1 363 789	1 477 295	1 674 997	2 152 183	2 024 427
Andre krav	173 273	244 305	308 604	274 671	329 389
Omløpsmidlar, jordbruk	9 973	12 293	5 469	13 940	14 944
Omløpsmidlar, skogbruk	273	231	182	182	200
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	59 805	53 935	34 223	2 811	1 244
Omløpsmidlar, andre næringar	190 778	265 581	310 781	294 021	401 406
Omløpsmidlar i alt	1 797 890	2 053 639	2 334 256	2 737 808	2 771 610
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	1 068 995	1 141 447	1 262 901	1 072 522	1 145 366
Anleggsmidlar, skogbruk	43 144	33 831	47 164	88 349	24 715
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	128 255	119 756	124 555	88 349	169 012
Privat, hovudbygningar	909 306	804 002	867 608	603 011	629 590
Privat, anna	597 729	490 968	513 651	171 846	179 581
Anleggsmidlar i alt	2 817 180	2 590 005	2 877 177	2 016 782	2 148 264
Eigedeler i alt					
Eigedeler i jordbruket	1 078 968	1 153 739	1 268 370	1 086 462	1 160 310
Kortsiktig gjeld	117 720	84 133	99 934	79 010	99 423
Langsiktig gjeld	564 507	677 461	625 160	267 793	249 464
Eigenkapital	3 932 843	3 937 127	448 640	4 407 787	4 570 987
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, storleikgrupper, gruppe 2 (50-99 daa)

Tabell 6a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	21	20	21	21	21
Alder på brukar	50	52	52	50	52
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	37,6	42,8	36,9	38,3	36,2
Frukt og bærareal, daa	34,7	33,3	37,2	37,4	37,3
Jordbruksareal, daa	72,6	76,5	75,4	76,3	73,9
- herav leigd areal, daa	15,0	16,4	16,1	17,4	14,7
Grovfôr, FEm pr daa	337	350	294	356	300
Jordbruksareal, FEm pr daa	337	350	294	356	302
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	1,2	1,4	1,0	0,5	0,5
Kumjølk, liter omsett	5 559	5 643	4 357	2 256	2 195
Mjølkekvote	6 266	6 712	6 392	2 231	2 231
Produsert mjølk pr årsku, kg	5 113	4 328	4 933	4 934	4 636
Storfekjøt, kg omsett	513	367	288	99	284
Tal vinterfôra sauer (vfs)	18	19	21	23	25
Kg kjøt pr vfs	25	17	20	20	23
Ull, kg omsett pr vfs	4,0	2,0	2,3	2,3	2,8
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	1 303	1 273	1 348	1 416	1 429
Ektefelle	97	91	115	101	54
Barn under 17 år	13		5	5	5
Sum familie	1 414	1 363	1 468	1 522	1 487
Leigd arbeid	1 305	1 205	1 483	1 490	1 265
Sum timar i jordbruket	2 719	2 568	2 952	3 012	2 752
Sum timar i skogbruket	11	9	12	10	7
Familiens arbeid på nyanlegg	55	23	32	11	14
Oppnådde prisar					
Kumjølk, kr pr l	4,52	5,08	5,06	4,80	4,95
Kukjøt, kr pr kg	40,71	38,92	44,91	46,82	47,49
Anna storfekjøt, kr pr kg	48,59	44,89	45,13	41,51	51,30
Svinekjøt slaktegris, kr pr kg		26,20			
Sau- og lammekjøt, kr pr kg	44,94	43,47	45,00	42,39	36,18
Ull, kr pr kg	30,11	28,22	30,17	25,60	33,62

Tabell 6b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	21 813	16 652	24 360	36 603	58 823
Driftsbygningar	11 654	58 021	-24 758	-9 028	-13 953
Maskinar og reiskap	-22 942	11 070	15 355	-2 637	-5 809
Mjølkekvote (ku og geit)	636		-535		
Sum nettoinvesteringar	11 161	85 743	14 422	24 938	39 061

Tabell 6c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukter					
Frukt og andre planteprodukt	398 223	494 124	355 951	422 960	454 598
Planteprodukt i alt	398 223	494 124	355 951	422 960	454 598
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	25 122	28 695	22 050	10 832	10 855
Storfe, livdyr	2 171	5 860	1 424	8 525	1 833
Kuslakt	4 241	2 165	8 771	4 559	5 056
Anna storfeslakt	17 604	1 234	1 514	1 855	8 193
Slaktegris		1 740			2 051
Sauer, livdyr og slakt	25 033	16 149	18 898	18 085	17 182
Ull	1 990	915	1 452	1 255	2 390
Andre inntekter, husdyrhald	1 832	4 054	3 902	7 098	4 425
Husdyrprodukt i alt	77 992	60 812	58 011	52 209	51 985
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	12 862	13 683	12 317	13 285	12 413
Arealtilskot, grovfôr	7 780	8 898	6 296	7 240	6 521
Produksjonstillegg, husdyr	27 194	34 948	29 866	29 040	28 031
Botnfrådrag	-3 048	-3 100	-6 097	-6 000	-6 161
Drifts-, grunn og distr.tilskot	121 803	155 086	103 612	149 760	196 662
Beitetilskot	8 944	11 442	9 957	11 423	13 976
Regionale miljøtilskot	12 680	13 272	13 686	15 518	16 884
Refunderte avløysarutgifter	20 372	21 514	14 608	13 681	13 011
Andre tilskot	39 104	53 023	84 356	118 738	81 341
Tilskot i alt	247 691	308 767	268 601	352 685	362 678
Leigeinntekt, traktor og reiskap	3 115	7 244	6 370	3 487	6 223
Andre inntekter	4 956	46 301	20 006	6 499	1 716
Produksjonsinntekter i alt	731 976	917 247	708 939	837 840	877 200

Tabell 6d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	22 315	20 787	16 447	13 905	16 988
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	5 472	4 095	3 170	5 958	7 084
Såvarer	8 796	955	1 585	4 385	1 510
Handelsgjødsel og kalk	13 113	11 833	13 368	15 126	13 255
Plantevernemiddel	19 321	19 920	16 968	21 778	20 267
Konserveringsmiddel	600	439	717	802	385
Andre forbruksartiklar m.v.	56 156	71 343	67 097	59 339	53 790
Kjøp av dyr	9 486	1 950	3 222	5 358	3 565
Sum variable kostnader	135 258	131 323	122 574	126 651	116 844
Faste kostnader					
Leigd arbeid	140 089	123 367	154 253	142 181	134 319
Drivstoff	11 525	9 224	11 163	12 816	10 823
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	8 214	5 679	12 616	10 577	3 685
Vedl.h. driftsbygningar	13 608	15 334	14 123	15 288	14 561
Vedl.h. traktor og maskinar	29 718	26 703	32 295	39 301	34 587
Avskrivningar	63 629	60 865	70 538	77 012	79 184
Maskinleige	18 280	17 780	16 977	18 672	21 316
Leige av dyr	384	683	222	787	1 250
Leige av bygningar			1 133	1 048	929
Andre faste kostnader	66 913	75 705	77 128	76 881	79 217
Sum faste kostnader	352 359	335 340	390 448	394 563	379 871
Kostnader i alt	487 617	466 663	513 022	521 214	496 715

Tabell 6e: Resultatregning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskot	244 359	443 697	195 917	316 626	380 485
- Renter av jordbruksaktiva 1)	27 100	28 374	21 394	24 112	25 406
Familiens arbeidsforteneste	217 259	415 324	174 523	292 514	355 079
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	238 084	474 590	179 785	272 997	363 263
Lønsevne	357 347	538 690	328 776	434 695	501 063
Lønsevne pr. time	131,42	209,76	111,39	144,31	177,84
Vederl. til arb. og egenkap. pr årsverk	248 848	395 427	210 276	272 716	335 079
Skattejustert vederlag per årsverk	282 900	433 285	240 467	298 490	363 513
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	244 359	443 697	195 917	316 626	380 485
Driftsoverskot, skogbruk	- 2 012	21 723	14 942	5 747	- 54
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	90 500	83 900	96 084	51 765	78 860
Driftsoverskot, andre næringar	4 776	104 442	89 101	74 320	55 195
Løsinntekt	340 489	347 030	315 536	390 971	420 488
Pensjonar og sjukepengar	47 339	46 719	71 460	63 916	65 150
Gevinst/utbyte verdipapir	7 353	7 940	3 030	4 451	7 167
Familiens arbeid på nyanlegg	9 590	4 203	6 099	2 006	2 765
Renteinntekter	14 666	17 656	12 742	8 566	7 564
- Renteutgifter	63 876	65 468	51 376	48 541	50 184
- Kårutgifter	8 015	7 739	8 438	7 246	7 798
Nettoinntekt	685 168	1 004 104	745 096	862 581	959 638
Privatforbruk ekskl. skatt	517 134	569 295	470 302	546 971	534 029
Betalte skattar	184 048	181 849	210 067	214 128	169 003

Tabell 6f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskott	707 451	787 184	689 996	663 861	802 398
Andre krav	331 308	519 380	535 723	487 313	550 411
Omløpsmidlar, jordbruk	31 977	21 690	21 923	22 651	17 514
Omløpsmidlar, skogbruk		20	19	19	19
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	180 381	205 723	280 050	286 116	290 614
Omløpsmidlar, andre næringar	209 257	258 773	273 294	307 956	470 082
Omløpsmidlar i alt	1 460 374	1 792 769	1 801 004	1 767 916	2 131 038
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	876 892	962 698	1 053 343	1 194 092	1 266 165
Anleggsmidlar, skogbruk	31 416	45 291	54 687	95 474	104 483
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	539 901	691 807	773 729	764 164	793 908
Anleggsmidlar, andre næringar	5 145	22 669	25 607	25 785	28 768
Privat, hovudbygningar	621 662	684 134	748 768	851 093	900 034
Privat, anna	210 814	200 160	229 414	275 839	292 270
Anleggsmidlar i alt	2 285 830	2 606 758	2 885 547	3 206 447	3 385 628
Eigedeler i alt	3 746 204	4 399 527	4 686 551	4 974 363	5 516 666
Eigedeler i jordbruket	908 869	984 388	1 075 266	1 216 743	1 283 679
Kortsiktig gjeld	327 249	479 277	378 690	405 417	358 575
Langsiktig gjeld	1 153 895	1 278 953	1 386 114	1 431 293	1 481 271
Eigenkapital	2 265 060	2 641 297	2 921 747	3 137 653	3 676 820

Vestlandet, storleikgrupper, gruppe 3 (100-199 daa)

Tabell 7a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	50	40	40	39	43
Alder på brukar	50	51	51	52	51
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	149,1	147,1	147,6	147,2	146,2
Frukt og bærareal, daa	1,7	2,6	2,6	2,7	2,4
Jordbruksareal, daa	150,9	153,2	153,5	157,7	151,8
- herav leigd areal, daa	52,1	54,3	53,9	48,4	46,6
Grovfôr, FEm pr daa	336	388	363	359	350
Jordbruksareal, FEm pr daa	337	388	361	358	349
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	8,8	8,2	8,2	8,3	7,5
Kumjølkk, liter omsett	53 153	50 332	49 375	50 201	45 175
Mjølkekvote	60 140	59 162	53 464	53 859	48 658
Produsert mjølk pr årsku, kg	6 670	6 834	6 644	6 906	6 928
Storfekjøt, kg omsett	2 455	2 039	1 888	2 157	2 129
Tal smågriskull	5	5	4	10	10
Svinekjøt slaktegris, kg omsett	2 758	3 369	3 762	5 773	5 859
Tal vinterfôra sauer (vfs)	31	31	33	31	32
Kg kjøt pr vfs	24	22	25	21	24
Ull, kg omsett pr vfs	2,9	3,1	3,4	2,5	2,5
Årsgeiter	8	9	9	10	8
Geitemjølkk, liter omsett	4 840	5 996	6 649	7 256	6 002
Mjølkekvote	5 838	6 573	6 330	6 741	5 934
Produsert mjølk pr årsgeit, kg	710	743	842	858	862
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	1 967	1 976	1 904	1 858	1 809
Ektefelle	298	325	335	317	316
Barn under 17 år	25	20	12	10	15
Sum familie	2 290	2 321	2 251	2 185	2 139
Leigd arbeid	710	859	697	816	700
Sum timar i jordbruket	3 000	3 180	2 948	3 000	2 844
Sum timar i skogbruket	29	24	24	26	25
Familiens arbeid på nyanlegg	20	29	70	28	3
Oppnådde prisar					
Bygg, kr pr kg		2,40	2,30	2,25	2,39
Kumjølkk, kr pr l	4,61	4,83	5,27	5,44	5,58
Kukjøtt, kr pr kg	42,6	42,97	44,62	46,41	47,48
Anna storfekjøtt, kr pr kg	48,86	49,87	50,04	52,52	52,73
Smågris for sal, kr pr stk.	780	817	934	930	865
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	25,15	26,20	28,01	29,37	27,87
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	44,57	49,71	47,74	43,07	38,71
Ull, kr pr kg	32,37	33,13	31,37	31,91	32,99
Geitemjølkk, kr pr l	6,20	6,01	6,51	6,93	6,85
Egg, kr pr kg	14,85	14,82	15,4	14,96	16,47

Tabell 7b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	5 235	9 481	12 360	5 163	857
Driftsbygningar	57 356	48 681	-7 056	28 965	28 280
Maskinar og reiskap	22 522	26 270	5 698	37 499	-1 151
Mjølkevote (ku og geit)	1 213	1 165	614	27 000	27
Sum nettoinvesteringar	86 327	85 597	11 616	98 627	28 013

Tabell 7c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukter					
Korn		2 638	1 816	2 193	2 384
Frukt og andre planteprodukt	33 855	79 385	61 814	75 659	64 887
Planteprodukt i alt	33 855	82 023	63 630	77 852	67 271
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	245 262	243 054	259 996	272 942	252 086
Storfe, livdyr	18 915	17 821	23 786	32 691	20 560
Kuslakt	45 874	41 290	39 428	46 315	45 906
Anna storfeslakt	63 175	61 088	66 242	66 715	62 153
Smågris	13 195	12 562	4 653	29 549	44 504
Slaktegris	71 574	89 233	101 140	174 543	165 551
Avlsgris	2 673	2 108	1 916	2 343	4 375
Sauer, livdyr og slakt	35 944	38 200	39 802	28 778	21 761
Ull	2 946	3 299	3 535	2 516	2 626
Geiter, mjølk	29 987	36 048	43 277	50 246	41 088
Geiter, livdyr og slakt	3 812	3 906	1 717	1 339	1 298
Andre inntekter, husdyrhold	32 924	58 236	53 821	46 646	69 683
Husdyrprodukt i alt	566 280	606 844	639 313	754 623	731 591
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	26 975	26 314	25 578	25 268	23 700
Arealtilskot, grovfôr	32 509	30 902	27 721	27 482	28 089
Produksjonstillegg, husdyr	97 653	93 440	98 696	96 247	87 001
Botnfrådrag	-3 150	-3 000	-6 175	-6 462	-6 209
Drifts-, grunn og dist.tilskot	153 021	154 908	159 482	177 678	177 902
Beitetilskot	27 777	31 102	28 855	27 547	31 147
Regionale miljøtilskot	9 085	11 883	10 025	9 992	10 436
Refunderte avløyсарutgifter	63 136	62 665	57 476	58 180	61 009
Andre tilskot	26 402	31 453	16 585	17 796	15 344
Tilskot i alt	433 408	439 667	418 243	433 728	428 419
Leigeinntekt, traktor og reiskap	9 143	6 609	7 093	6 233	6 826
Andre inntekter	5 601	2 299	5 135	951	3 561
Produksjonsinntekter i alt	1 048 287	1 137 442	1 133 414	1 273 387	1 237 668

Tabell 7d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	204 581	222 928	227 571	269 903	268 199
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	18 672	9 997	15 764	18 301	22 710
Såvarer	4 097	2 435	2 570	2 645	2 680
Handelsgjødsele og kalk	26 156	28 333	28 119	25 824	21 957
Plantevernmiddele	1 614	1 820	2 116	2 207	1 955
Konserveringsmiddele	5 211	6 231	6 250	6 110	6 758
Andre forbruksartiklar m.v.	48 251	48 708	53 823	55 877	67 676
Kjøp av dyr	31 301	32 059	38 825	28 338	31 673
Sum variable kostnader	339 784	352 511	375 038	409 205	423 608
Faste kostnader					
Leigd arbeid	94 036	111 257	94 857	110 261	102 113
Drivstoff	17 365	16 848	15 153	14 447	15 760
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	8 530	5 635	6 670	7 141	8 303
Vedl.h. driftsbygningar	28 141	26 224	32 716	33 239	33 791
Vedl.h. traktor og maskinar	35 200	42 647	41 694	43 752	47 884
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	3 313	3 764	3 373	3 695	3 592
Avskr. driftsbygningar	44 024	53 969	58 902	67 398	74 922
Avskr. traktor og maskinar	38 747	45 020	46 206	52 341	57 563
Maskinleige	18 591	24 172	14 985	21 780	17 172
Leige av dyr	7 170	6 243		17 391	29 688
Leige av bygningar	640	125		128	116
Leige av kvote	1 735	2 062	1 890	1 453	1 021
Andre faste kostnader	87 335	87 160	89 634	105 516	106 846
Sum faste kostnader	384 187	425 127	406 080	478 542	498 771
Kostnader i alt	723 971	777 638	781 118	887 747	922 379

Tabell 7e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftoverskot	324 316	359 805	352 296	385 640	315 289
- Renter av jordbruksaktiva 1)	43 071	51 010	36 331	39 898	41 351
Familiens arbeidsforteneste	281 245	308 795	315 965	345 742	273 938
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	210 699	227 931	241 789	268 525	222 744
Lønsevne	375 280	420 051	410 823	456 003	376 051
Lønsevne pr. time	125,10	132,12	139,36	152,01	132,22
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	246 648	260 615	267 102	293 882	255 825
Skattejustert vederlag per årsverk	283 892	295 231	301 894	328 410	288 885
Rekneskapsamandrag					
Driftoverskot, jordbruk	324 316	359 805	352 296	385 640	315 289
Driftoverskot, skogbruk	955	6 507	531	7 607	4 490
Driftoverskot, tilleggsnæringar	21 148	37 442	22 724	32 893	50 400
Driftoverskot, andre næringar	30 085	34 714	29 473	54 811	52 983
Lønsinntekt	357 011	338 265	405 468	411 775	467 979
Pensjonar og sjukepengar	41 034	50 797	36 617	61 792	42 821
Gevinst/utbyte verdipapir	13 026	23 920	24 716	9 866	31 585
Familiens arbeid på nyanlegg	3 590	5 324	16 604	5 267	538
Renteinntekter	25 636	24 897	16 803	11 831	9 851
- Renteutgifter	40 222	49 490	43 851	39 268	51 316
- Kårutgifter	6 899	8 665	7 850	7 856	10 974
Nettoinntekt	769 680	823 517	853 532	934 358	913 646
Privatforbruk ekskl. skatt	462 865	469 095	489 279	508 633	531 955
Betalte skattar	219 526	243 860	216 435	272 076	273 133

Tabell 7f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	927 278	983 379	934 108	1 026 355	999 289
Andre krav	222 996	313 897	312 144	315 051	311 397
Omløpsmidlar, jordbruk	115 422	136 357	121 391	138 273	146 445
Omløpsmidlar, skogbruk	528	617	257	230	215
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	1 076	670	779	46	544
Omløpsmidlar, andre næringar	349 716	383 331	500 930	704 841	918 997
Omløpsmidlar i alt	1 617 016	1 818 251	1 869 608	2 184 796	2 376 887
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	1 359 631	1 623 453	1 704 470	1 900 654	1 937 224
Anleggsmidlar, skogbruk	51 170	36 093	39 308	48 977	63 119
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	178 854	227 241	115 826	101 604	148 367
Anleggsmidlar, andre næringar	11 333	49 305	52 790	55 811	54 085
Privat, hovudbygningar	603 031	721 326	731 766	780 151	816 881
Privat, anna	214 977	200 892	248 376	306 467	346 612
Anleggsmidlar i alt	2 418 996	2 858 310	2 892 535	3 193 664	3 366 288
Eigedeler i alt					
Eigedeler i jordbruket	1 475 053	1 759 810	1 825 861	2 038 927	2 083 669
Kortsiktig gjeld	253 553	186 558	219 178	237 325	240 820
Langsiktig gjeld	966 532	1 246 156	1 275 429	1 358 835	1 448 339
Eigenkapital	2 815 927	3 243 847	3 267 536	3 782 300	4 054 016
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, storleikgrupper, gruppe 4 (200-299 daa)

Tabell 8a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	41	48	45	47	42
Alder på brukar	49	48	48	49	48
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	0,7	6,6	0,4	0,3	0,3
Grovfôr, daa	241,6	235,1	241,2	244,0	249,7
Anna areal, daa	0,2	0,1	0,5	0,3	1,0
Jordbruksareal, daa	242,5	242,0	242,2	244,7	251,3
- herav leigd areal, daa	103,5	107,3	112,8	114,6	121,3
Korn ialt, FEm pr daa 1)	512	475	233	429	181
Grovfôr, FEm pr daa	309	321	327	328	339
Jordbruksareal, FEm pr daa	309	325	326	328	339
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	14,2	13,2	14,0	14,4	14,2
Kumjølkk, liter omsett	99 389	92 672	100 388	104 423	100 879
Mjølkekvote	108 769	107 129	106 452	107 965	103 785
Produsert mjølkk pr årsku, kg	7 676	7 790	7 880	7 981	7 849
Storfekjøt, kg omsett	3 353	2 295	2 308	2 584	2 677
Tal smågriskull	8	7	4	6	3
Svinekjøt slaktegris, kg omsett	3 519	4 078	4 319	2 706	873
Tal vinterfôra sauer (vfs)	32	42	42	42	40
Kg kjøt pr vfs	25	24	26	28	27
Ull, kg omsett pr vfs	3,7	4,0	4,2	4,3	3,8
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 079	2 071	2 020	2 064	1 907
Ektefelle	446	370	340	318	253
Barn under 17 år	30	46	37	31	14
Sum familie	2 555	2 487	2 396	2 413	2 174
Leigd arbeid	818	794	856	821	920
Sum timar i jordbruket	3 373	3 281	3 252	3 234	3 094
Sum timar i skogbruket	50	30	33	34	44
Familiens arbeid på nyanlegg	48	47	14	41	46
Oppnådde prisar					
Bygg, kr pr kg		2,22			
Kumjølkk, kr pr l	4,73	4,90	5,25	5,44	5,61
Kukjøtt, kr pr kg	42,88	43,86	46,13	46,21	46,66
Anna storfekjøtt, kr pr kg	49,77	50,44	50,54	51,65	53,50
Smågris for sal, kr pr stk.	777	828	948	925	820
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	24,46	25,68	28,53	28,12	26,77
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	46,51	49,54	50,87	45,59	38,72
Ull, kr pr kg	32,66	29,87	31,23	31,07	35,26
Egg, kr pr kg	27,65	17,26	26,49	27,18	31,31

Tabell 8b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	9 227	7 080	9 748	13 820	17 675
Driftsbygningar	319 851	35 611	97 484	137 285	21 867
Maskinar og reiskap	15 485	20 848	53 791	65 746	59 285
Mjølkekvote (ku og geit)	30 513	11 445	17 260	23 351	5 859
Sum nettoinvesteringar	375 076	74 984	178 283	240 202	104 686

Tabell 8c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2016
Planteprodukt					
Korn	891	6 457			
Andre planteprodukt	16 897	23 711	13 891	14 902	19 567
Planteprodukt i alt	17 788	30 168	13 891	14 902	19 567
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	470 225	454 293	526 788	566 990	565 708
Storfe, livdyr	40 218	35 043	33 154	42 821	33 244
Kuslakt	78 338	68 801	77 350	87 342	84 838
Anna storfeslakt	86 030	40 926	55 215	64 935	72 831
Smågris	41 532	32 114	25 583	34 422	18 759
Slaktegris	82 003	114 660	113 965	86 681	23 975
Avlsgris	796	2 553	1 116	244	392
Sauer, livdyr og slakt	42 367	55 543	62 246	55 443	38 056
Ull	4 409	5 206	5 302	5 674	5 468
Geiter, livdyr og slakt	667	270	501	30	34
Andre inntekter, husdyrhold	547	742	430	239	238
Husdyrprodukt i alt	847 131	810 151	901 650	944 821	843 543
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	40 730	40 486	40 023	40 362	37 960
Arealtilskot, grovfôr	48 839	47 983	45 057	45 674	46 778
Arealtilskot, korn	120	1 167	84	102	70
Produksjonstillegg, husdyr	107 494	112 466	119 342	108 626	102 435
Botnfrådrag	-3 000	-3 125	-6 000	-6 128	-6 071
Drifts-, grunn og distr.tilskot	158 186	155 321	162 703	177 673	193 106
Beitetilskot	30 878	37 515	36 149	35 564	37 791
Regionale miljøtilskot	10 899	12 567	11 895	11 049	13 247
Refunderte avløyсарutgifter	64 858	65 595	71 845	69 429	67 469
Andre tilskot	16 382	15 266	12 655	14 736	8 890
Tilskot i alt	475 386	485 241	493 753	497 087	501 675
Leigeinntekt, traktor og reiskap	19 774	12 290	21 292	18 838	16 596
Andre inntekter	7 167	3 767	3 058	4 436	7 009
Produksjonsinntekter i alt	1 367 246	1 341 617	1 433 644	1 480 084	1 388 390

Tabell 8d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	282 491	277 311	290 222	277 550	254 373
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	37 726	19 181	25 258	21 804	31 029
Såvarer	8 404	5 230	4 944	4 207	4 570
Handelsgjødelse og kalk	48 787	40 442	44 062	45 430	42 555
Plantevernmidler	1 270	2 169	1 280	1 760	1 526
Konserveringsmidler	8 520	8 447	9 144	8 846	9 474
Andre forbruksartiklar m.v.	71 311	82 440	86 730	93 114	91 188
Kjøp av dyr	35 915	34 087	25 196	39 670	20 986
Sum variable kostnader	494 424	469 306	486 836	492 381	455 701
Faste kostnader					
Leigd arbeid	98 241	93 885	110 471	108 509	103 796
Drivstoff	29 596	26 699	28 034	25 017	29 361
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	9 555	8 871	9 073	10 133	10 119
Vedl.h. driftsbygningar	33 982	33 315	38 939	42 260	40 104
Vedl.h. traktor og maskinar	64 824	54 494	60 889	60 140	61 069
Avskrivningar	133 733	145 438	147 763	164 639	156 479
Maskinleige	31 535	33 941	39 628	37 978	46 463
Leige av dyr	24 766	15 050	19 886	21 593	12 040
Leige av bygningar	220			256	476
Leige av kvote	1 933	2 377	2 203	3 586	3 387
Andre faste kostnader	108 044	105 882	109 594	114 362	119 365
Sum faste kostnader	536 209	519 951	566 480	588 473	582 659
Kostnader i alt	1 030 634	989 257	1 053 316	1 080 854	1 038 360

Tabell 8e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	336 612	352 359	380 328	399 230	350 030
- Renter av jordbruksaktiva 1)	70 432	80 889	52 817	54 430	52 670
Familiens arbeidsforteneste	266 180	271 470	327 511	344 800	297 360
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	171 378	180 290	223 800	239 186	21 856
Lønsevne	364 421	365 354	437 982	453 310	401 156
Lønsevne pr. time	108,06	111,37	134,69	140,18	129,66
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	213 260	225 519	258 040	272 160	251 556
Skattejustert vederlag per årsverk	187 731	259 859	292 402	305 171	282 153
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	336 612	352 359	380 328	399 230	350 030
Driftsoverskot, skogbruk	- 2 668	4 497	1 775	9 022	730
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	51 397	46 293	57 820	68 530	38 839
Driftsoverskot, andre næringar	17 978	26 193	33 686	16 166	10 350
Lønsinntekt	322 106	397 480	432 402	427 284	494 891
Pensjonar og sjukepengar	56 690	59 251	19 724	30 462	21 565
Gevinst/utbyte verdipapir	17 926	17 796	13 993	16 881	410
Familiens arbeid på nyanlegg	8 607	8 720	2 629	8 050	9 169
Renteinntekter	18 953	13 807	13 447	8 141	8 462
- Renteutgifter	80 148	72 783	63 662	52 833	57 216
- Kårutgifter	8 708	9 664	8 135	7 895	8 283
Nettoinntekt	738 745	843 950	884 009	923 097	868 948
Privatforbruk ekskl. skatt	538 963	579 309	546 920	559 001	548 418
Betalte skattar	197 539	289 503	207 935	229 833	240 601

Tabell 8f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	672 836	584 411	801 094	674 862	748 718
Andre krav	242 506	240 155	248 935	359 235	249 888
Omløpsmidlar, jordbruk	159 033	158 902	157 263	155 172	164 369
Omløpsmidlar, skogbruk	614	1 371	1 429	1 367	2 722
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	2 380	1 042	1 038	2 513	564
Omløpsmidlar, andre næringar	425 022	329 645	377 478	308 458	349 210
Omløpsmidlar i alt	1 502 392	1 315 525	1 587 237	1 501 607	1 515 471
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 380 589	2 585 762	2 581 225	2 695 479	2 527 573
Anleggsmidlar, skogbruk	113 792	115 864	133 201	136 331	132 585
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	116 989	112 984	208 307	204 591	214 224
Anleggsmidlar, andre næringar	43 390	24 519	20 644	55 359	53 344
Privat, hovudbygningar	515 585	606 058	663 287	727 006	821 499
Privat, anna	223 352	264 701	275 665	301 676	259 638
Anleggsmidlar i alt	3 393 698	3 709 889	3 882 328	4 120 442	4 008 863
Eigedeler i alt	4 896 090	5 025 414	5 469 565	5 622 049	5 524 334
Eigedeler i jordbruket	2 539 622	2 744 664	2 738 488	4 275 614	4 173 232
Kortsiktig gjeld	505 534	335 771	343 535	353 331	335 377
Langsiktig gjeld	1 732 100	1 699 735	1 574 710	1 695 008	1 618 967
Eigenkapital	2 658 456	2 989 909	3 551 320	3 573 710	3 569 990
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, storleikgrupper, gruppe 5 (300-500 daa)

Tabell 9a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk i gruppa	38	39	45	43	43
Alder på brukar	49	52	49	48	50
Arealfordeling og avling per dekar					
Korn i alt, daa	5,1		7,3	7,7	7,7
Grovfôr i alt, daa	371,2	364,0	369,2	366,8	371,9
Jorbruksareal i alt, daa	377,3	364,5	377,1	375,9	381,0
- herav leigd daa	188,8	192,4	201,5	201,4	213,0
Korn i alt, FEm per daa 1)	371		537	538	617
Grovfôr i alt, FEm per daa	290	323	354	349	332
Jorbruksareal i alt, FEm per daa	291	323	357	354	340
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	17,2	15,5	21,0	18,9	18,6
Kumjøl, liter omsett	119 273	106 280	145 812	137 823	136 693
Mjølkevote	136 201	121 972	160 043	145 110	145 501
Produsert mjøl, kg	7 597	7 471	7 628	8 000	8 053
Storfekjø, kg omsett	5 795	6 070	6 137	6 483	6 493
Tal grisekull	4	4	2	1	3
Slaktegris, kg omsett	3 502	1 761	2 157	1 983	2 789
Vinterfora sauer	54	45	46	50	50
Kg kjøt per vf sau	29	32	30	31	30
Ull, kg omsett	295	212	187	218	193
Arbeidsforbruk, timar per bruk					
Brukar	2 433	2 227	2 275	2 206	2 174
Ektefelle	345	344	290	246	306
Barn under 17 år	21	39	21	26	17
Sum familie	2 799	2 610	2 586	2 479	2 497
Leigd arbeid	857	834	945	932	880
Timar jordbruket	3 657	3 444	3 531	3 411	3 377
Timar skogbruket	36	42	26	33	31
Timar nyanlegg	17	45	83	47	46
Oppnådde prisar, kr per kg / ltr					
Bygg	2,3		2,24	2,33	2,59
Kumjøl, liter	4,64	4,90	5,21	5,37	5,56
Kukjø	44,91	43,50	45,43	46,38	47,90
Anna storfekjø	47,83	51,13	51,87	53,96	55,47
Smågris, kr per stk	766	927	1 077	928	914
Svinekjø, slaktegris	24,80	26,39	28,34	28,61	27,19
Sau- og lammekjø	46,95	50,62	50,63	46,33	40,39
Ull	31,22	31,21	34,48	36,57	38,48

Tabell 9b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	10 575	3 363	25 667	32 026	8 750
Driftsbygningar	-6 840	48 178	352 733	-45 320	-79 462
Maskinar og reiskap	75 384	29 791	94 934	53 378	31 009
Mjølkevote (ku og geit)	11 928	20 638	6 777	3 339	7 655
Sum nettoinvesteringar	91 047	101 970	480 111	43 423	-32 048

Tabell 9c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Korn	5 728		8 821	9 922	12 290
Andre planteprodukt	17 078	29 497	29 453	17 356	18 453
Planteprodukt i alt	22 806	29 497	38 274	27 278	30 743
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	552 999	520 977	758 972	736 646	759 648
Stofe, livdyr og slakt	318 981	340 442	386 460	412 266	417 850
Smågris	18 188	38 654	22 028	21 584	28 413
Slaktegris	86 402	47 689	58 954	59 569	71 256
Purker og rånar	1 207	1 310	1 030	2 212	864
Sau, livdyr og slakt	82 003	76 469	75 475	72 414	51 692
Ull	9 081	6 740	6 452	7 923	7 450
Andre innt. husdyrholdet	47 592	50 608	41 253	51 416	53 222
Husdyrprodukt i alt	1 116 453	1 082 889	1 350 624	1 364 030	1 390 395
Tilskot					
Arealtilskot, grovfôr	62 274	63 608	67 272	69 494	69 265
Arealtilskot, korn	1 392		1 386	1 742	1 742
Kulturlandskapstilskot	61 670	62 505	61 472	62 658	57 392
Prod. tillegg, husdyr	157 006	155 629	163 909	151 633	144 003
Botnfrådrag	-3 171	-3 179	-6 133	-6 186	-6 290
Ref. avløysarutgifter	76 443	77 269	77 669	75 119	73 371
Drifts-, grunn og distr.tilskot	192 437	207 932	228 437	239 461	264 021
Andre tilskot og trygder	77 559	72 088	68 965	67 037	78 802
Tilskot i alt	625 610	635 852	662 977	660 958	682 306
Leigeinntekter traktor og reiskap	22 223	32 409	24 712	22 174	27 578
Anna	2 081	3 085	14 573	3 450	2 484
Produksjonsinntekter i alt	1 789 173	1 783 732	2 091 160	2 077 890	2 133 506

Tabell 9d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	396 745	369 427	448 322	428 815	442 163
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	26 851	23 767	28 421	35 224	44 534
Såvarer	11 412	4 740	7 451	6 629	9 183
Handelsgjødsel og kalk	67 339	65 738	68 937	78 091	60 409
Konserveringsmidlar	9 425	9 534	9 218	10 899	12 501
Kjøp av dyr	72 466	92 811	78 140	82 022	100 076
Forbr.art. og diverse	100 964	98 726	125 038	136 911	139 527
Variable kostnader i alt	685 202	664 743	765 527	778 591	808 393
Faste kostnader					
Leigd arbeid	114 306	115 242	123 290	123 257	125 400
Drivstoff	37 769	34 704	36 258	39 694	36 700
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	11 374	12 356	10 899	15 047	10 094
Vedl.h. driftsbygningar	39 259	36 677	53 339	61 877	71 424
Vedl.h. traktor og maskinar	65 503	70 956	74 830	89 902	83 146
Avskrivingar	180 759	164 344	230 639	214 064	246 169
Maskinleige	52 739	62 877	61 830	83 616	77 617
Jordleie og leige av kvote	20 647	20 831	21 760	21 433	24 689
Andre kostnader	124 509	125 940	149 189	143 514	151 091
Faste kostnader i alt	646 865	643 927	762 034	792 404	826 330
Kostnader i alt	1 332 067	1 308 670	1 527 561	1 570 995	1 634 723

Tabell 9e: Resultatregning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskot	457 106	475 062	563 599	506 894	498 783
- Renter av aktiva i jordbruket	104 204	93 802	90 739	86 310	93 046
Familiens arb. fortjeneste	352 902	381 260	472 860	420 584	405 737
Familiens arb. fortjeneste per årsverk	211 359	245 694	300 940	278 373	266 657
Lønsevne i alt	467 208	496 502	596 151	543 841	531 138
Lønsevne per time	127,77	144,20	168,81	159,45	157,28
Vederl. til arb. og egenkap. pr årsverk	256 483	290 090	321 563	309 451	308 215
Skattejustert vederlag per årsverk	290 938	327 966	357 387	342 511	341 105
Rekneskapssamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	457 106	475 062	563 599	506 894	498 783
Driftsoverskot, skogbruk	3 390	2 522	2 274	-175	6 178
Driftsoverskot, tilleggsnæring	33 202	44 910	44 774	31 890	41 526
Driftsoverskot, anna næring	32 522	19 364	8 646	39 835	28 036
Løsinntekt	325 399	335 335	334 206	358 055	351 755
Pensjonar og sjukepengar	21 585	293 440	32 550	18 069	40 580
Gevinst/utbytte verdipapirer	2 069	16 959	13 272	8 035	14 988
Familiens arbeid på nyanlegg	3 023	8 326	18 012	11 457	9 035
Renteinntekter	6 117	13 563	11 608	5 834	4 744
- Renteutgifter	97 150	83 977	107 200	85 009	83 476
- Kår	6 293	3 877	5 976	6 817	8 644
Nettoinntekt	784 142	854 526	915 764	888 067	903 507
Privatforbruk eks. skatt	512 623	517 807	532 129	573 656	565 654
Skatt	190 125	221 875	202 135	209 676	234 646

Tabell 9f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskott	589 632	669 376	642 011	526 228	510 358
Andre krav	223 849	320 581	276 680	235 195	237 057
Omløpsmidlar jordbruket	244 417	262 245	316 767	304 202	298 249
Omløpsmidlar skog		103	111	141	140
Omløpsmidlar tilleggsnæring	2 132	1 527	1 323	1 385	
Omløpsmidlar anna næring	350 178	347 229	346 063	375 961	411 884
Omløpsmidlar i alt	1 410 208	1 601 061	1 582 956	1 443 112	1 457 688
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar jordbruk	3 278 937	2 933 659	4 491 429	4 046 054	4 339 405
Anleggsmidlar skogbruk	41 201	77 526	54 470	72 340	78 467
Anleggsmidlar tilleggsnæring	131 064	171 833	147 804	131 483	92 951
Anleggsmidlar anna næring	115 674	114 254	112 686	103 201	107 091
Hovudbygning	644 966	681 114	885 037	839 336	836 950
Privat	198 607	180 172	211 068	236 723	247 929
Anleggsmidlar i alt	4 410 449	4 158 558	5 902 495	5 429 137	5 702 793
Eigedeler i jordbruket					
Eigedeler i alt	3 523 354	3 254 240	4 768 109	4 350 256	4 637 654
Kortsiktig gjeld	552 830	667 311	829 989	752 563	658 420
Langsiktig gjeld	1 945 651	1 825 125	2 631 718	2 133 523	2 237 675
Eigenkapital	3 322 175	3 267 183	4 023 744	3 986 163	4 264 386
1) Kalkulasjonsrente	3,0%	3,0%	2,0%	2,0%	2,0%

Vestlandet, driftsformer, mjølkeproduksjon

Tabell 10a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	65	66	70	75	76
Alder på brukar	50	50	50	50	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	5,9			0,2	0,2
Grovfôr, daa	263,4	292,0	305,2	332,2	361,0
Jordbruksareal, daa	269,6	292,6	306,1	333,9	362,7
- herav leigd areal, daa	107,6	139,3	147,1	169,2	185,5
Korn i alt, FEm pr daa 1)	270			429	181
Grovfôr, FEm pr daa	346	391	395	371	363
Jordbruksareal, FEm pr daa	344	391	395	371	363
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	21,9	22,1	24,7	25,8	26,5
Kumjolk, liter omsett	147 563	151 278	173 125	186 969	191 437
Mjølkekvote	162 651	171 368	186 582	193 085	202 188
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 380	7 510	7 691	8 001	8 034
Storfekjøtt, kg omsett	4 737	4 492	4 790	5 352	6 355
Tal vinterfôra sauer (vfs)	4		3	3	5
Kg kjøtt pr vfs	23		30	32	37
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 260	2 243	2 294	2 287	2 346
Ektefelle	399	400	354	338	311
Barn under 17 år	23	40	20	18	26
Sum familie	2 681	2 683	2 668	2 643	2 683
Leigd arbeid	784	797	893	912	978
Sum timar i jordbruket	3 465	3 480	3 561	3 555	3 661
Sum timar i skogbruket	40	38	31	35	36
Familiens arbeid på nyanlegg	27	102	43	45	58
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	2,30				
Kumjolk, kr pr l	4,66	4,87	5,27	5,40	5,62
Kukjøtt, kr pr kg	43,77	43,58	45,72	46,43	47,36
Anna storfekjøtt, kr pr kg	48,30	51,04	51,14	52,33	53,94
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg				23,00	25,51
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	40,24	43,88	47,10	43,53	38,39
ULL, kr pr kg	31,26	25,49	30,22	34,50	35,41

Tabell 10b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	9 067	9 931	41 639	24 936	16 707
Driftsbygningar	163 265	23 597	184 408	-51 198	59 866
Maskinar og reiskap	45 419	56 711	86 291	74 224	84 792
Mjølkekvote (ku og geit)	24 424	18 585	17 088	27 919	13 910
Sum nettoinvesteringar	242 175	108 824	329 426	75 881	175 275

Tabell 10c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Korn	3 348				
Andre planteprodukt	11 975	27 782	23 528	19 447	21 122
Planteprodukt i alt	15 323	27 782	23 528	19 447	21 122
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	687 971	737 423	912 605	1 009 507	1 075 077
Storfe, livdyr	37 479	34 896	42 171	55 354	45 717
Kuslakt	116 637	116 810	140 659	151 068	163 496
Anna storfeslakt	115 466	116 486	142 172	143 964	196 055
Smågris					437
Slaktegris		375	-1 252	600	2 571
Andre inntekter, husdyrhald	4 150	5 942	4 885	4 961	6 763
Husdyrprodukt i alt	961 703	1 011 931	1 241 240	1 365 454	1 490 116
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	47 340	50 049	52 047	54 429	55 184
Arealtilskot, grovfôr	48 712	51 581	58 271	62 164	69 211
Arealtilskot, korn	1 608	690		62	39
Arealtilskot, annet	38	12	270	56	91
Produksjonstillegg, husdyr	99 425	103 721	107 505	109 306	119 016
Botnfrådrag	-3 223	-3 242	-6 171	-6 493	-6 250
Drifts-, grunn og distr.tilskot	205 078	220 042	234 791	244 670	269 332
Beitetilskot	25 666	28 954	28 644	28 901	31 394
Regionale miljøtilskot	7 711	10 624	10 979	10 766	13 283
Refunderte avløyсарutgifter	67 817	70 396	73 801	74 922	73 477
Andre tilskot	10 868	11 875	7 915	10 898	12 617
Tilskot i alt	511 040	544 702	568 052	589 681	637 394
Leigeinntekt, traktor og reiskap	17 831	21 211	24 811	25 997	27 800
Andre inntekter	3 975	4 133	2 982	3 091	8 210
Produksjonsinntekter i alt	1 509 872	1 609 759	1 860 613	2 003 670	2 184 642

Tabell 10d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	298 173	322 851	375 366	394 910	415 166
Anna førkostnader inkl. beiteleige	39 318	24 890	24 414	28 852	45 797
Såvarer	7 819	5 408	6 810	5 906	6 661
Handelsgjødsele og kalk	55 055	55 954	60 481	67 429	60 467
Plantevernmiddel	1 710	2 629	1 900	2 123	2 319
Konserveringsmiddel	9 638	10 137	10 230	12 756	14 756
Andre forbruksartiklar m.v.	87 518	100 287	116 577	130 514	143 275
Kjøp av dyr	19 035	28 655	33 629	32 835	34 576
Variable kostnader i alt	518 266	550 811	629 407	675 325	723 017
Faste kostnader					
Leigd arbeid	102 980	102 729	117 073	124 012	138 326
Drivstoff	33 357	35 715	37 071	40 582	44 051
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	11 682	13 141	9 848	11 445	13 598
Vedl.h. driftsbygningar	42 026	40 917	52 644	65 551	76 021
Vedl.h. traktor og maskinar	65 303	66 562	76 737	85 665	91 939
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	2 321	2 303	2 301	2 366	2 610
Avskr. driftsbygningar	78 889	88 962	118 009	125 229	138 578
Avskr. traktor og maskinar	60 991	66 294	76 169	79 822	96 977
Maskinleige	48 233	71 209	72 600	74 285	91 008
Leige av dyr og bygningar	- 186		200	5 873	3 715
Leige av kvote	4 312	4 658	7 850	10 134	11 848
Andre faste kostnader	124 531	128 383	141 918	149 975	166 630
Sum faste kostnader	574 626	620 875	712 420	774 939	875 301
Kostnader i alt	1 092 892	1 171 685	1 341 827	1 450 264	1 598 318
Netto mek.kostn. pr l. omsett mjølk	1,38	1,53	1,45	1,43	1,63

Tabell 10e: Resultatregning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskot	416 980	438 073	518 786	553 406	586 325
- Renter av jordbruksaktiva 1)	81 237	90 361	74 268	79 517	87 799
Familiens arbeidsforteneste	335 742	347 712	444 519	473 888	498 526
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	210 411	217 258	274 752	299 128	305 774
Lønsevne	438 723	450 441	561 591	597 901	636 852
Lønsevne pr. time	126,60	129,47	157,72	168,19	173,93
Vederl. til arb. og egenkap. pr årsverk	253 574	263 106	300 019	321 954	334 024
Skattejustert vederlag per årsverk	288 631	297 148	332 709	353 577	364 329
Rekneskapssamdrag					
Driftsoverskot, jordbruk	416 980	438 073	518 786	553 406	586 325
Driftsoverskot, skogbruk	- 926	5 974	346	15 668	725
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	39 082	44 895	57 281	43 797	47 753
Driftsoverskot, andre næringar	8 400	9 325	18 819	14 856	14 621
Lønsinntekt	299 653	304 637	324 245	316 533	327 038
Pensjonar og sjukepengar	48 172	33 447	28 529	36 141	38 661
Gevinst/utbytte verdipapir	22 353	20 583	24 702	9 516	21 677
Familiens arbeid på nyanlegg	4 771	9 387	10 000	10 218	11 523
Renteinntekter	22 292	15 448	10 869	7 614	9 196
- Renteutgifter	75 441	74 304	90 030	88 556	95 064
- Kårutgifter	7 113	6 556	6 160	6 544	7 934
Nettoinntekt	778 224	800 909	897 389	912 647	954 521
Privatforbruk ekskl. skatt	458 720	458 465	501 636	566 708	541 104
Betalte skattar	189 457	216 027	185 082	215 081	240 344

Tabell 10f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	808 873	687 573	742 485	706 376	807 229
Andre krav	260 178	336 104	318 929	321 725	407 346
Omløpsmidlar, jordbruk	184 392	211 130	248 152	257 937	306 713
Omløpsmidlar, skogbruk	407	1 021	757	693	697
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	1 617	304	152	860	357
Omløpsmidlar, andre næringar	503 776	417 659	457 477	452 743	563 206
Omløpsmidlar i alt	1 759 243	1 653 791	1 767 951	1 740 334	2 085 548
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 650 847	2 874 865	3 660 434	3 769 473	4 188 082
Anleggsmidlar, skogbruk	63 099	63 753	77 027	98 181	97 745
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	123 432	148 373	102 824	89 071	85 532
Anleggsmidlar, andre næringar	25 645	26 144	23 108	25 143	28 855
Privat, hovudbygningar	534 886	639 880	730 202	799 870	856 267
Privat, anna	193 361	207 278	207 175	204 844	211 519
Anleggsmidlar i alt	3 591 268	3 960 292	4 800 770	4 986 582	5 468 000
Eigedeler i alt	5 350 512	5 614 083	6 568 721	6 726 916	7 553 548
Eigedeler i jordbruket	2 835 238	3 085 995	3 908 586	4 027 410	4 494 795
Kortsiktig gjeld	507 411	469 908	554 172	563 054	741 758
Langsiktig gjeld	1 572 887	1 734 751	2 340 013	2 374 971	2 490 660
Eigenkapital	3 270 214	3 409 424	3 674 536	3 788 891	4 321 130
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, driftsformer, sauehald

Tabell 11a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	25	25	26	26	25
Alder på brukar	49	49	49	50	48
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	201,4	187,8	190,4	194,5	201,4
Anna areal, daa	0,8		0,2	0,5	0,4
Jordbruksareal, daa	202,2	187,8	190,6	195,0	201,8
- herav leigd areal, daa	91,9	81,8	91,2	94,9	99,3
Grovfôr, FEm pr daa	243	240	251	246	238
Jordbruksareal, FEm pr daa	243	240	251	246	238
Husdyrproduksjon					
Tal vinterfôra sauer (vfs)	130	132	134	137	136
Tal gagnslam pr vfs	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Kg kjøtt pr vfs	26	23	25	24	24
Ull, kg omsett pr vfs	3,9	3,5	3,6	3,4	3,1
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	1 524	1 471	1 397	1 382	1 361
Ektefelle	310	152	135	162	209
Barn under 17 år	13	27	17	20	18
Sum familie	1 847	1 650	1 549	1 564	1 588
Leigd arbeid	695	511	493	512	472
Sum timar i jordbruket	2 542	2 161	2 042	2 076	2 060
Sum timar i skogbruket	29	20	20	15	22
Sum timar tilleggsnæring	206	205	212	185	148
Familiens arbeid på nyanlegg	36	18	40	10	17
Familiens arbeid i anna verksemd i alt	1 775	2 047	2 157	2 213	2 431
Oppnådde priser					
Lammekjøtt, kr pr kg	53,87	54,59	55,26	51,11	47,86
Sauerkjøtt, kr pr kg	22,96	22,58	24,07	21,32	13,68
Ull, kr pr kg	31,14	30,35	30,60	30,59	33,11

Tabell 11b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	329	7 022	9 464	4 875	11 908
Driftsbygningar	76 550	32 798	930	-5 630	-20 160
Maskinar og reiskap	-26 907	-5 134	-113	20 431	2 492
Sum nettoinvesteringar	49 972	34 686	10 281	19 676	-5 760

Tabell 11c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Andre planteprodukt	10 623	5 572	6 296	8 451	15 697
Planteprodukt i alt	10 623	5 572	6 296	8 451	15 697
Husdyrprodukt					
Sauer, livdyr	8 993	5 284	6 879	6 606	8 601
Saue- og lammeslakt	167 200	158 115	170 265	147 362	101 763
Ull	16 080	14 392	14 485	14 053	14 058
Geiter, livdyr og slakt	8	30	1 486	135	154
Andre inntekter, husdyrhald	10 918	2 914	3 009	5 554	6 663
Husdyrprodukt i alt	203 200	180 735	196 124	173 710	131 239
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	33 243	29 902	29 570	30 020	29 406
Arealtilskot, grovfôr	38 674	35 740	33 400	34 036	36 283
Arealtilskot, annet	290	232	617	279	290
Produksjonstillegg, husdyr	126 188	133 035	155 159	125 458	101 126
Botnfrådrag	-3 040	-3 000	-6 038	-6 000	-6 200
Drifts-, grunn og distr.tilskot	31 039	26 089	28 260	64 632	101 021
Beitetilskot	54 646	58 854	60 678	60 504	69 425
Regionale miljøtilskot	12 891	14 397	14 412	13 440	15 999
Refunderte avløysarutgifter	48 875	47 040	48 104	48 767	56 151
Andre tilskot	12 191	11 613	7 007	12 442	7 109
Tilskot i alt	354 997	353 900	371 169	383 578	410 610
Leigeinntekt, traktor og reiskap	9 792	2 922	6 465	5 854	8 633
Andre inntekter	1 850	3 842	846	5 005	5 361
Produksjonsinntekter i alt	580 462	546 972	580 900	576 598	571 540

Tabell 11d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	54 106	41 222	54 102	52 476	60 713
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	9 778	3 876	12 373	12 073	15 359
Såvarer	3 666	1 581	1 414	1 581	724
Handelsgjødsel og kalk	27 559	27 274	24 183	27 956	19 004
Plantevernmiddel	384	770	850	951	1 299
Konserveringsmiddel	2 676	2 785	2 571	2 821	3 033
Andre forbruksartiklar m.v.	36 096	30 128	37 412	39 564	41 957
Kjøp av sau	1 579	6 588	2 931	3 906	2 990
Kjøp av andre husdyr	2 650	1 494	565	1 198	2 935
Sum variable kostnader	138 493	115 717	136 401	142 526	148 014
Faste kostnader					
Leigd arbeid	56 913	47 306	49 621	51 525	44 973
Drivstoff	18 153	13 957	12 960	11 546	11 223
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	7 403	4 408	5 877	4 851	8 033
Vedl.h. driftsbygningar	15 697	18 676	23 226	21 993	21 947
Vedl.h. traktor og maskinar	33 073	28 377	27 174	34 062	33 798
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	2 390	2 385	2 366	2 432	2 132
Avskr. driftsbygningar	35 674	38 894	46 538	49 342	57 362
Avskr. traktor og maskinar	35 810	36 678	40 733	44 400	44 246
Maskinleige	20 228	15 787	19 316	24 771	29 189
Leige av bygningar	96				
Andre faste kostnader	62 077	63 490	65 238	69 079	76 736
Sum faste kostnader	287 418	269 958	293 049	314 001	329 639
Kostnader i alt	425 911	385 676	429 450	456 527	477 653
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	2,17	2,30	2,22	2,52	2,61
Netto mekaniseringskostnader pr daa	526	551	556	620	620

Tabell 11e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	154 551	161 297	151 450	120 070	93 886
- Renter av jordbruksaktiva 1)	33 879	37 253	29 095	29 255	33 760
Familiens arbeidsforteneste	120 672	124 044	122 355	90 815	60 126
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	99 585	120 067	126 114	93 360	60 329
Lønsevne	177 584	171 351	171 976	142 340	105 100
Lønsevne pr. time	69,86	79,29	84,24	68,55	51,03
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	141 834	163 280	166 474	139 965	106 702
Skattejustert vederlag per årsverk	176 038	202 426	206 485	174 442	138 439
Rekneskapssamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	154 551	161 297	151 450	120 070	93 886
Driftsoverskot, skogbruk	6 398	1 921	1 822	- 1 453	- 1 612
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	36 173	54 741	46 424	32 653	73 554
Driftsoverskot, andre næringar	18 816	136 683	102 386	78 469	74 813
Lønsinntekt	482 738	505 164	554 243	578 015	661 070
Pensjonar og sjukepengar	28 287	72 560	34 772	53 315	14 373
Gevinst/utbyte verdipapir	26 510	19 537	3 571	25 081	- 10 259
Familiens arbeid på nyanlegg	6 388	3 306	7 555	1 946	3 187
Renteinntekter	12 495	13 110	9 568	10 465	8 250
- Renteutgifter	42 334	42 950	40 097	35 431	48 608
- Kårutgifter	5 796	6 864	5 203	5 379	6 888
Nettoinntekt	724 226	918 505	866 492	857 751	861 766
Privatforbruk ekskl. skatt	549 602	553 531	548 530	600 994	546 769
Betalte skattar	189 048	209 672	217 748	223 577	242 883

Tabell 11f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	649 282	550 970	597 406	834 360	612 361
Andre krav	181 484	263 448	202 072	199 627	221 145
Omløpsmidlar, jordbruk	56 385	49 960	48 546	45 516	57 344
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	4 884	5 314	4 790	5 036	
Omløpsmidlar, andre næringar	340 023	305 168	297 256	367 026	421 362
Omløpsmidlar i alt	1 232 459	1 174 860	1 150 533	1 452 035	1 312 212
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	1 099 040	1 212 394	1 412 731	1 419 060	1 612 366
Anleggsmidlar, skogbruk	25 718	53 730	55 154	61 396	73 927
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	232 899	258 046	308 664	295 100	371 382
Anleggsmidlar, andre næringar	52 934	60 985	60 019	115 586	117 092
Privat, hovudbygningar	623 880	707 104	797 330	820 711	866 032
Privat, anna	206 561	149 523	242 039	298 331	351 174
Anleggsmidlar i alt	2 241 031	2 441 781	2 875 936	3 010 184	3 391 973
Eigedeler i alt	3 473 490	3 617 121	4 026 469	4 462 219	4 704 185
Eigedeler i jordbruket	1 155 425	1 262 354	1 461 277	1 464 576	1 669 710
Kortsiktig gjeld	180 720	160 975	137 304	198 594	157 522
Langsiktig gjeld	1 059 057	1 085 725	1 159 965	1 183 633	1 378 974
Gjeld i alt	1 239 777	1 246 700	1 297 269	1 382 227	1 536 496
Endring i året, kroner	61 614	-101 609	2 551	88 131	-170 987
Eigenkapital	2 233 713	2 370 422	2 729 201	3 079 992	3 167 689
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, driftsformer, mjølk og svin

Tabell 12a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	12	12	9	8	8
Alder på brukar	50	48	50	49	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	2,2	2,2	2,2		
Grovfôr, daa	249,1	239,3	252,3	220,5	250,3
Anna areal, daa	0,7		0,7		
Jordbruksareal, daa	252,0	241,3	255,2	220,5	250,3
- herav leigd areal, daa	128,7	123,1	141,4	123,0	141,8
Korn, FEm pr daa	512	133	233		
Grovfôr, FEm pr daa	332	363	331	359	291
Jordbruksareal, FEm pr daa	333	362	330	359	291
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	19,5	17,6	19,0	18,9	19,6
Kumjølk, liter omsett	133 946	117 927	125 321	132 266	139 187
Mjølkekvote	157 592	134 622	132 452	144 904	147 237
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 455	7 358	7 173	7 608	7 702
Storfekjøt, kg omsett	3 140	2 460	2 909	3 649	3 210
Tal avlsgriser	13,4	15,1	11,4	12,7	16,1
Tal smågriskull	42	39	37	51	55
Salbare smågriser	457	435	398	712	668
Tal smågris omsett	304	316	220	426	416
Svinekjøt slaktegris, kg omsett	15 915	15 588	16 841	23 391	20 967
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 815	2 605	2 419	2 464	2 245
Ektefelle	536	504	415	236	219
Barn under 17 år	82	123	6		5
Sum familie	3 432	3 231	2 840	2 700	2 469
Leigd arbeid	891	747	888	804	985
Sum timar i jordbruket	4 323	3 978	3 728	3 504	3 454
Sum timar i skogbruket	55	34	37	47	50
Sum timar tilleggsnæring	66	83	30	40	10
Familiens arbeid på nyanlegg	23	85	132	27	4
Familiens arbeid i anna verksemd i alt	1 288	891	1 456	1 606	1 601
Oppnådde priser					
Kumjølk, kr pr l	4,78	5,08	5,31	5,45	5,50
Kukjøt, kr pr kg	44,64	44,50	45,11	44,86	48,12
Anna storfekjøt, kr pr kg	46,93	49,67	47,32	49,87	51,57
Smågris for sal, kr pr stk.	780	872	1007	922	882
Svinekjøt slaktegris, kr pr kg	24,25	25,71	27,93	28,81	27,82
Sau- og lammekjøt, kr pr kg	51,32	46,02	22,61		
Ull, kr pr kg	32,42	26,41	28,00		

Tabell 12b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	9 376	-2 125	79 840	20 150	2 488
Driftsbygningar	16 484	96 846	802 051	568 875	-109 135
Maskinar og reiskap	39 024	2 401	53 679	47 582	73 010
Mjølkekvote (ku og geit)	3 814	3 369	13 376	25 641	41 148
Sum nettoinvesteringar	68 698	100 491	948 946	662 248	7 511

Tabell 12c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Korn	3 045	-2 380			
Andre planteprodukt	34 898	36 141	21 107	5 594	10 904
Planteprodukt i alt	37 943	33 761	21 107	5 594	10 904
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	639 963	599 211	665 503	720 615	765 404
Storfe, livdyr	40 943	40 456	36 713	35 638	62 237
Kuslakt	108 168	77 215	108 086	147 884	107 252
Anna storfeslakt	49 983	49 058	55 089	82 581	69 701
Smågris	237 165	276 193	222 366	393 085	367 721
Slaktegris	383 917	361 066	446 460	687 990	582 552
Avlsgris	8 634	16 048	12 383	8 850	25 573
Ull	594	445	59		
Andre inntekter, husdyrhald	8 710	7 255	2 051		
Husdyrprodukt i alt	1 478 077	1 426 947	1 548 710	2 076 643	1 980 440
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	41 909	41 250	42 623	38 152	37 426
Arealtilskot, grovfôr	49 674	49 660	47 563	43 307	46 231
Arealtilskot, korn	410	650	420		
Arealtilskot, annet	235	583	2 140		
Produksjonstillegg, husdyr	110 077	109 359	106 915	95 912	99 760
Botnfrådrag	-3 292	-3 000	-6 000	-6 000	-6 000
Drifts-, grunn og distr.tilskot	207 429	207 723	218 435	236 878	236 592
Beitetilskot	26 008	22 471	22 912	16 844	17 120
Regionale miljøtilskot	7 102	13 407	9 766	11 137	12 501
Refunderte avløyserutgifter	82 893	86 051	82 892	77 220	95 112
Andre tilskot	14 517	13 390	17 632	15 184	17 118
Tilskot i alt	536 962	541 543	545 298	528 634	555 860
Leigeinntekt, traktor og reiskap	6 730	8 654	12 880	11 062	3 731
Andre inntekter	2 500	1 091	647		12 456
Produksjonsinntekter i alt	2 062 212	2 011 996	2 128 642	2 621 933	2 563 391

Tabell 12d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	609 773	555 770	590 306	719 478	740 491
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	10 343	9 441	18 841	26 027	64 645
Såvarer	8 653	5 000	6 164	8 405	12 436
Handelsgjødsel og kalk	42 148	34 770	41 013	36 800	44 345
Plantevernmiddel	1 675	2 857	2 512	4 400	2 664
Konserveringsmiddel	8 694	8 912	11 393	10 568	14 792
Andre forbruksartiklar m.v.	109 574	119 272	125 079	129 566	144 503
Kjøp av dyr	72 224	104 450	84 571	160 964	91 087
Sum variable kostnader	863 084	840 472	879 879	1 096 208	1 114 963
Faste kostnader					
Leigd arbeid	119 223	124 668	156 521	102 822	144 567
Drivstoff	31 011	26 952	29 353	27 240	30 999
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	10 578	15 373	10 226	23 619	20 169
Vedl.h. driftsbygningar	59 741	50 399	48 393	76 818	73 921
Vedl.h. traktor og maskinar	67 326	68 187	71 037	63 691	76 986
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	4 072	3 993	4 139	5 268	5 630
Avskr. driftsbygningar	78 137	85 617	109 415	160 990	167 942
Avskr. traktor og maskinar	53 454	65 403	81 054	80 883	89 786
Maskinleige	28 813	40 784	53 597	59 093	57 055
Leige av dyr	74 763	62 999	90 144	185 341	210 540
Leige av kvote	2 689	2 980	5 050	5 834	6 633
Andre faste kostnader	143 386	125 834	142 425	163 233	166 868
Sum faste kostnader	673 193	673 191	801 354	954 832	1 051 096
Kostnader i alt	1 536 277	1 513 663	1 681 233	2 051 040	2 166 059
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	2,30	2,52	2,96	3,08	3,69
Netto mek.kostn. pr l. omsett mjølk	1,44	1,87	1,99	1,84	1,93
Netto mekaniseringskostnader pr daa	766	912	978	1 105	1 074

Tabell 12e: Resultatregning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskot	525 935	498 332	447 409	570 893	397 333
- Renter av jordbruksaktiva 1)	75 796	89 052	92 359	86 300	93 805
Familiens arbeidsforteneste	450 139	409 280	355 051	484 593	303 528
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	224 618	223 847	215 483	296 987	202 439
Lønsevne	569 363	533 948	511 571	587 415	448 095
Lønsevne pr. time	131,70	134,26	137,24	167,66	129,75
Vederl. til arb. og egenkap. pr årsverk	262 879	272 791	285 889	338 598	270 730
Skattejustert vederlag per årsverk	292 965	306 043	319 179	373 500	304 085
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	525 935	498 332	447 409	570 893	397 333
Driftsoverskot, skogbruk	5 582	1 007	3 489	- 133	4 786
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	20 697	19 127	16 118	180 324	13 773
Driftsoverskot, andre næringar	26 057	16 104			
Lønsinntekt	345 777	330 706	418 556	483 179	542 917
Pensjonar og sjukepengar	31 175	13 535	20 215	36 369	28 298
Gevinst/utbyte verdipapir	6 185	12 407	12 944	22 070	21 090
Familiens arbeid på nyanlegg	4 303	16 204	45 697	5 099	823
Renteinntekter	20 333	27 533	28 937	13 443	10 314
- Renteutgifter	47 298	54 840	35 769	47 625	52 029
- Kårutgifter	10 148	11 731	8 419	11 531	14 113
Nettoinntekt	928 301	868 383	946 022	1 252 088	953 192
Privatforbruk ekskl. skatt	611 539	566 237	600 654	676 748	578 711
Betalte skattar	304 701	212 037	281 998	429 322	412 977

Tabell 12f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskott	833 022	1 001 438	1 383 075	1 207 774	1 188 383
Andre krav	169 500	212 443	384 018	377 671	330 068
Omløpsmidlar, jordbruk	232 015	259 820	296 258	303 993	332 187
Omløpsmidlar, skogbruk	521	521	639	790	625
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	150	150	200	150	
Omløpsmidlar, andre næringar	128 566	443 380	669 539	907 900	1 270 265
Omløpsmidlar i alt	1 363 774	1 917 751	2 733 730	2 798 278	3 121 528
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 328 778	2 775 591	4 811 068	4 360 471	4 383 836
Anleggsmidlar, skogbruk	47 148	56 046	69 982	55 748	54 961
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	392 434	325 816	391 647	420 996	377 252
Privat, hovudbygningar	731 155	598 419	756 777	649 169	679 830
Privat, anna	213 613	226 939	229 566	392 600	368 656
Anleggsmidlar i alt	3 713 129	3 982 811	6 259 040	5 878 984	5 864 535
Eigedeler i alt	5 076 903	5 900 562	8 992 770	8 677 262	8 986 063
Eigedeler i jordbruket	2 560 793	3 035 411	5 107 326	4 664 464	4 716 023
Kortsiktig gjeld	444 722	544 503	914 499	519 009	704 428
Langsiktig gjeld	898 215	1 152 834	934 993	1 636 108	1 559 198
Gjeld i alt	1 342 937	1 697 338	1 849 492	2 155 117	2 263 626
Endring i året, kroner	- 4 223	99 905	650 055	385 426	108 389
Eigenkapital	3 733 966	4 203 224	7 143 278	6 522 145	6 722 437
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, driftsformer, mjølk og sau

Tabell 13a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	17	17	19	19	18
Alder på brukar	49	49	50	51	52
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	354,2	353,3	337,6	377,0	375,3
Anna areal, daa			0,1	0,2	
Jordbruksareal, daa	354,2	353,3	337,0	377,2	375,3
- herav leigd areal, daa	101,4	116,8	118,6	160,1	164,8
Grovfôr, FEm pr daa	267	306	292	267	251
Jordbruksareal, FEm pr daa	267	306	291	267	251
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	17,6	16,8	16,7	17,1	15,9
Kumjølk, liter omsett	119 944	112 290	112 343	118 957	112 246
Mjølkekvote	129 293	128 287	121 220	123 351	119 095
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 428	7 386	7 363	7 626	7 848
Storfekjøt, kg omsett	4 807	4 208	4 002	4 215	4 256
Tal vinterfôra sauer (vfs)	81	88	83	90	89
Tal gagnslam pr vfs	1,5	1,5	1,4	1,5	1,4
Kg kjøt pr vfs	31	29	31	31	29
Ull, kg omsett pr vfs	4,8	4,3	4,3	4,4	3,4
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 606	2 575	2 484	2 524	2 499
Ektefelle	403	399	382	308	323
Barn under 17 år	6	6	32	20	
Sum familie	3 016	2 980	2 898	2 852	2 822
Leigd arbeid	1 011	1 034	903	1 017	949
Sum timar i jordbruket	4 027	4 014	3 801	3 869	3 772
Sum timar i skogbruket	8	13	14	13	17
Sum timar tilleggsnæring	121	102	95	96	103
Familiens arbeid på nyanlegg			35		17
Familiens arbeid i anna verksemd i alt	994	1 207	1 492	1 474	1 299
Oppnådde priser					
Kumjølk, kr pr l	4,60	4,87	5,16	5,29	5,51
Kukjøt, kr pr kg	43,10	43,31	46,92	46,99	49,37
Anna storfekjøt, kr pr kg	49,00	50,60	52,32	52,99	52,95
Sau- og lammekjøt, kr pr kg	47,40	50,28	51,16	45,22	39,85
Ull, kr pr kg	33,71	34,32	37,45	36,62	39,76

Tabell 13b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	7 397	4 260	4 664	11 563	33 076
Driftsbygningar	-32 406	54 339	32 848	-10 249	230 194
Maskinar og reiskap	60 629	-19 195	43 930	46 089	-8 107
Mjølkekvote (ku og geit)	8 591	12 424	3 364	1 379	-65
Sum nettoinvesteringar	44 211	51 828	84 806	48 782	255 098

Tabell 13c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Andre planteprodukt	12 412	12 516	7 390	5 592	5 595
Planteprodukt i alt	12 412	12 516	7 390	5 592	5 595
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	552 299	546 889	579 243	629 642	618 561
Storfe, livdyr	21 230	24 157	25 339	28 652	18 271
Kuslakt	111 067	102 730	98 086	96 826	112 920
Anna storfeslakt	137 946	106 671	125 175	127 153	127 168
Sauer, livdyr	10 958	24 464	15 402	9 002	15 178
Saue- og lammeslakt	119 104	130 652	126 084	118 081	75 026
Ull	13 431	13 269	13 574	14 527	12 270
Andre inntekter, husdyrhald	-3 384	1 669	400	768	2 003
Husdyrprodukt i alt	962 649	950 500	983 303	1 024 651	981 397
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	57 257	56 048	52 213	54 456	52 311
Arealtilskot, grovfôr	57 764	57 428	58 950	61 815	64 619
Produksjonstillegg, husdyr	173 611	183 688	186 954	171 994	155 434
Botnfrådrag	-3 000	-3 176	-6 000	-6 158	-6 000
Drifts-, grunn og distr.tilskot	211 391	224 723	220 763	257 421	290 570
Beitetilskot	58 523	67 419	62 457	61 091	65 408
Regionale miljøtilskot	17 288	19 263	22 311	18 242	20 546
Refunderte avløysarutgifter	81 044	86 227	77 296	85 931	87 220
Andre tilskot	15 975	2 686	2 914	7 318	8 209
Tilskot i alt	669 839	694 306	677 858	712 110	738 317
Leigeinntekt, traktor og reiskap	21 367	21 130	17 475	16 322	14 255
Andre inntekter	941	1 468	12 476	6 227	5 512
Produksjonsinntekter i alt	1 667 208	1 679 921	1 698 502	1 764 902	1 745 076

Tabell 13d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	336 341	342 897	341 862	338 960	358 713
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	33 745	23 428	40 634	48 270	49 237
Såvarer	9 287	6 104	3 956	3 580	3 231
Handelsgjødsele og kalk	72 259	70 267	68 412	64 121	57 248
Plantevernmiddele	1 418	1 622	1 887	1 465	406
Konserveringsmiddele	6 314	8 270	7 153	9 026	6 666
Andre forbruksartiklar m.v.	85 117	93 742	93 854	101 627	105 351
Kjøp av dyr	47 438	33 060	35 374	32 281	27 829
Variable kostnader i alt	591 919	579 390	593 132	599 330	608 681
Faste kostnader					
Leigd arbeid	139 288	143 225	123 475	152 062	138 233
Drivstoff	29 334	34 117	30 321	25 570	29 177
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	8 513	10 179	12 096	9 830	6 765
Vedl.h. driftsbygningar	44 882	45 965	51 487	43 394	36 873
Vedl.h. traktor og maskinar	61 778	81 812	70 327	70 341	72 956
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	2 129	1 892	1 558	2 447	2 508
Avskr. driftsbygningar	67 507	61 405	63 351	68 621	71 832
Avskr. traktor og maskinar	93 595	89 145	94 759	95 580	98 567
Maskinleige	38 168	38 258	38 642	53 751	45 970
Andre faste kostnader	114 704	123 512	114 496	127 903	130 667
Faste kostnader i alt	599 897	629 510	600 512	649 499	633 548
Kostnader i alt	1 191 816	1 208 899	1 193 644	1 248 829	1 242 229
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	2,36	2,44	2,53	2,58	2,78
Netto mek.kostn. pr l. omsett mjølk	1,87	2,35	2,21	2,19	2,33
Netto mekaniseringskostnader pr daa	632	747	736	690	698

Tabell 13e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	475 392	471 019	504 858	516 073	502 848
- Renter av jordbruksaktiva 1)	78 883	78 079	51 607	55 647	57 838
Familiens arbeidsforteneste	396 509	392 939	453 251	460 426	445 010
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	222 721	224 380	268 458	277 057	266 126
Lønsevne	535 797	536 165	576 726	612 488	583 243
Lønsevne pr. time	133,04	133,57	151,72	158,31	154,64
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	267 643	268 073	293 333	307 197	303 740
Skattejustert vederlag per årsverk	301 057	300 287	326 529	338 437	333 590
Rekneskapssamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	475 392	471 021	504 858	516 073	502 848
Driftsoverskot, skogbruk	587	1 373	623	11 740	3 299
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	31 280	27 924	25 053	32 777	30 735
Driftsoverskot, andre næringar	- 360	20 252	34 176	25 928	3 217
Lønsinntekt	217 467	273 102	360 315	364 933	348 108
Pensjonar og sjukepengar	26 470	25 612	17 721	24 561	35 906
Gevinst/utbyte verdipapir	6 002	12 472	14 685	12 862	19 583
Familiens arbeid på nyanlegg			6 535	2 061	3 387
Renteinntekter	10 423	15 007	14 008	7 362	7 734
- Renteutgifter	49 200	52 993	41 754	41 177	32 845
- Kårutgifter	4 260	5 279	6 290	5 924	8 187
Nettoinntekt	712 264	788 488	929 930	951 196	913 785
Privatforbruk ekskl. skatt	458 057	466 119	542 744	496 559	564 685
Betalte skattar	149 027	195 968	211 991	230 606	217 656

Tabell 13f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	569 152	630 155	697 976	809 083	824 658
Andre krav	193 886	356 939	372 604	361 775	478 180
Omløpsmidlar, jordbruk	185 036	175 385	171 702	180 793	170 262
Omløpsmidlar, skogbruk	519	519	464	464	490
Omløpsmidlar, andre næringar	126 714	164 175	232 055	248 926	300 172
Omløpsmidlar i alt	1 075 307	1 327 173	1 474 801	1 601 041	1 773 762
Aleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	2 473 661	2 460 706	2 462 686	2 633 533	2 838 991
Anleggsmidlar, skogbruk	107 031	106 166	100 584	101 193	105 968
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	216 548	155 917	152 508	123 112	133 418
Anleggsmidlar, andre næringar	142 419	150 744	147 643	166 699	201 093
Privat, hovudbygningar	543 184	661 731	745 075	730 266	702 427
Privat, anna	147 074	172 055	200 708	265 883	387 102
Anleggsmidlar i alt	3 629 917	3 707 320	3 809 203	4 020 686	4 368 999
Eigedeler i alt	4 705 224	5 034 493	5 284 004	5 621 727	6 142 761
Eigedeler i jordbruket	2 658 697	2 636 091	2 634 388	2 814 326	3 009 253
Kortsiktig gjeld	280 175	346 886	447 702	415 448	460 130
Langsiktig gjeld	1 252 729	1 289 876	1 081 661	1 239 418	1 190 222
Gjeld i alt	1 532 904	1 636 762	1 529 363	1 654 866	1 650 352
Endring i året, kroner	27 502	110 446	37 627	19 389	285 006
Eigenkapital	3 172 320	3 397 731	3 754 642	3 966 861	4 492 409
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, driftsformer, frukt

Tabell 14a: Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk i gruppa	23	23	24	23	23
Alder på brukar	52	53	53	53	54
Arealfordeling dekar					
Eple, daa	21,1	20,5	22,0	23,6	23,7
Pærer, daa	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1
Plommer, daa	13,6	13,6	14,0	13,8	13,6
Søtkirsebær, daa	3,1	3,0	3,0	2,3	2,3
Bær, daa	6,3	7,1	7,0	6,6	6,3
Frukt og bær i alt, daa	46,0	46,1	47,7	48,4	48,4
Grovfôr i alt, daa	11,8	11,4	11,5	12,1	11,1
Jorbruksareal i alt, daa	58,6	59,3	61,1	62,0	60,0
Leigd areal, daa	13,2	13,5	13,0	11,7	11,7
Avling per dekar					
Grovfôr i alt, FEm per daa	220	314	207	167	126
Jorbruksareal i alt, FEm per daa	239	348	207	167	129
Eple, kg/daa	842	1 522	696	1 217	1 248
Pærer, kg/daa	324	1 013	414	483	1 190
Plommer, kg/daa	471	474	272	318	424
Moreller, kg/daa	400	510	168	437	356
Bringingebær, kg/daa	546	869	819	822	737
Husdyrproduksjon					
Vinterfora sauer	6	5	6	6	5
Kg kjøtt per vf sau	26	26	28	29	28
Ull, kg omsett	31	23	25	23	21
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	1 492	1 432	1 426	1 474	1 456
Ektefelle	148	146	153	133	107
Barn under 17 år	15	3	7	8	
Sum familie	1 656	1 582	1 586	1 614	1 563
Leigd arbeid	1 259	1 597	1 460	1 461	1 306
Leigd arbeid, ubetalt	321	311	317	501	346
Timar jordbruket	3 236	3 490	3 362	3 576	3 214
Timar skogbruket	22	5	9	11	9
Timar nyanlegg	48	51	44	29	13
Oppnådde priser, kr per kg / ltr					
Eple kl. I, kr per kg	10,55	10,11	10,54	10,55	10,83
Pærer kl. I, kr per kg	11,71	11,85	11,56	11,30	9,40
Plommer kl. I, kr per kg	23,60	23,36	22,98	22,98	25,34
Søtkirsebær kl. I, kr per kg	46,70	47,09	53,74	50,54	52,29
Bringingebær	36,11	36,68	36,69	35,45	36,26
Sau- og lammekjøtt	45,69	46,68	45,68	49,36	33,05
Ull	32,80	28,02	33,25	32,01	34,67

Tabell 14b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	21 530	73 294	58 124	53 420	37 588
Driftsbygningar	17 387	39 864	-25 468	-832	-14 324
Maskinar og reiskap	-16 982	20 928	38 183	29 047	-16 130
Sum nettoinvesteringar	21 916	134 086	70 839	81 635	7 134

Tabell 14c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Frukt	490 908	704 637	455 944	584 685	624 715
Andre planteprodukt	29 867	27 951	31 654	35 844	13 037
Planteprodukt i alt	520 775	732 588	487 598	620 529	637 752
Husdyrprodukt					
Sau, livdyr og slakt	7 936	6 870	7 383	8 076	5 584
Ull	1 020	643	842	743	719
Andre innt. husdyrhald	3 301	5 559	3 950	7 712	7 134
Husdyrprodukt i alt	12 257	13 072	12 175	16 531	13 437
Tilskot					
Arealtilskot, grovfôr	2 022	2 026	1 790	1 746	1 376
Areal, frukt og grønt	52 781	53 223	66 217	70 167	74 539
Kulturlandskapstilskot	10 460	10 428	10 188	10 490	10 059
Prod. tillegg, husdyr	8 109	9 744	9 841	7 635	6 626
Botnfrådrag	-3 130	-3 174	-6 127	-6 261	-6 749
Ref. avløysarutgifter	3 947	2 473	3 810	2 366	1 944
Pristilskot	128 451	165 393	114 015	164 957	217 066
Andre tilskot og trygder	29 677	33 908	61 145	89 253	39 614
Tilskot i alt	232 317	274 021	260 879	340 353	344 475
Leigeinntekter traktor og reiskap	7 821	10 353	7 407	3 206	2 646
Traktor i skogen	877	2 782	1 749	310	1 778
Anna	8 374	26 452	24 222	6 032	3 092
Produksjonsinntekter i alt	802 236	1 059 268	794 030	986 961	1 003 180

Tabell 14d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	3 173	3 310	2 827	2 291	4 701
Andre fôrkostnader	1 085	472	1 069	1 148	1 685
Såvarer	10 061	3 256	2 955	4 199	1 640
Handelsgjødsel og kalk	12 261	13 504	15 181	15 986	13 612
Konserveringsmidlar	189	174	202	180	
Kjøp av dyr	1 775	866	419	1 909	953
Forbr.art. og diverse	75 987	98 609	87 223	82 336	75 924
Variable kostnader i alt	104 531	120 191	109 876	108 049	98 515
Faste kostnader					
Leigd arbeid	162 867	205 456	200 105	202 031	187 593
Drivstoff	10 429	12 192	10 476	11 818	11 435
Vedl. hald jord, vegar, grøft, vassanl.	9 658	8 427	11 627	12 093	9 690
Vedl. hald driftsbygningar	15 513	9 368	9 540	13 662	12 558
Vedl. hald traktor og maskiner	30 634	34 545	36 688	40 645	32 662
Avskrivningar	69 746	74 834	78 602	84 217	85 911
Maskinleige	16 471	18 278	16 902	14 359	15 761
Andre kostnader	71 912	75 581	84 048	84 225	82 734
Faste kostnader i alt	387 230	438 681	447 988	463 050	438 344
Kostnader i alt	491 781	558 872	557 864	571 099	536 859

Tabell 14e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	310 474	500 394	236 166	415 862	466 322
- Renter av aktiva i jordbruket	31 977	34 313	24 402	25 295	26 148
Familiens arb. fortенeste ¹⁾	278 497	466 091	211 764	390 567	440 174
Familiens arb. fortенeste per årsverk	259 894	454 434	204 689	340 708	425 581
Lønsevne i alt	441 364	671 537	411 869	592 598	627 768
Lønsevne per time	136,39	192,47	122,51	165,72	195,32
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	259 914	364 703	231 500	311 549	367 916
Skattejustert vederlag per årsverk	290 680	396 316	260 969	339 613	397 235
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	310 474	500 394	236 166	415 862	466 322
Driftsoverskot, skogbruk	-1 464	17 544	17 538	10 310	10 372
Driftsoverskot, tilleggsnæring	81 057	74 327	94 748	54 898	63 247
Driftsoverskot, anna næring	49 320	26 148	35 242	38 518	41 513
Lønsinntekt	360 549	434 040	397 915	414 359	443 983
Pensjoner og sykepengar	60 072	63 902	72 653	68 023	58 843
Andre kapitalinntekter	6 959	9 568	3 622	5 129	9 497
Arbeid nyanlegg	8 406	9 347	11 559	5 593	2 516
Renteinntekter	24 944	32 377	20 427	15 360	12 692
- Renteutgifter	67 926	62 514	55 540	50 488	47 593
- Kår	7 342	8 826	8 471	7 881	8 172
Nettoinntekt	825 048	1 096 308	825 858	969 682	1 053 219
Privatforbruk eks. skatt	599 629	651 361	526 382	577 096	567 124
Skatt	194 853	206 477	240 138	218 746	201 586

Tabell 14f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar/bankinnskot	1 139 283	1 302 138	1 160 060	1 152 539	1 379 300
Andre krav	374 818	495 430	561 508	501 386	587 655
Omløpsmidlar jordbruket	11 702	12 127	10 671	11 409	10 584
Omløpsmidlar tilleggsnæring	193 228	208 576	259 965	260 367	265 343
Omløpsmidlar anna næring	257 843	335 319	351 787	404 078	583 472
Omløpsmidlar i alt	1 976 874	2 353 590	2 343 991	2 329 779	2 826 354
Anleggsmiddlar					
Anleggsmiddlar jordbruk	1 064 888	1 199 139	1 244 402	1 293 971	1 298 784
Anleggsmiddlar skogbruk	42 443	41 886	59 392	86 074	88 619
Anleggsmiddlar tilleggsnæring	351 679	436 190	514 640	490 365	514 340
Anleggsmiddlar anna næring	38 057	98 764	96 512	71 704	68 517
Hovudbygning	805 150	783 084	782 117	747 264	750 861
Privat	427 133	400 448	417 755	309 969	319 600
Anleggsmiddlar i alt	2 729 349	2 959 511	3 114 818	2 999 347	3 040 721
Eigedelar i jordbruket	1 076 590	1 211 266	1 255 073	1 305 380	1 309 368
Eigedelar i alt	4 706 224	5 313 101	5 458 809	5 329 126	5 867 075
Kortsiktig gjeld	321 884	385 728	334 948	335 794	332 899
Langsiktig gjeld	1 185 195	1 372 640	1 489 978	1 406 063	1 430 670
Eigenkapital	3 199 145	3 554 733	3 633 822	3 587 269	4 103 506

Vestlandet, mjølkeproduksjon, storleikgruppe under 20 årskyr

Tabell 15a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	40	38	36	35	34
Alder på brukar	51	51	53	53	52
Arealfordeling og avling					
Grovfôr, daa	190,8	214,5	217,9	231,4	219,9
Anna areal, daa	5,0	0,3	1,2	0,9	1,2
Jordbruksareal, daa	195,8	214,8	219,1	232,3	221,1
- herav leigd areal, daa	71,3	98,8	98,7	103,0	94,7
Grovfôr, FEm pr daa	314	341	331	311	325
Jordbruksareal, FEm pr daa	315	340	329	310	323
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	14,3	14,2	15,0	15,4	15,2
Kumjølkk, liter omsett	88 310	88 646	93 581	95 591	96 976
Mjølkekvote	100 224	102 200	102 203	100 687	101 759
Produsert mjølkk pr årsku, kg	6 837	6 925	6 923	7 017	7 202
Storfekjøtt, kg omsett	2 509	2 688	2 595	2 572	2 769
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 152	2 190	2 155	2 146	2 039
Ektefelle	367	369	430	388	324
Barn under 17 år	29	31	15	8	14
Sum familie	2 549	2 590	2 601	2 541	2 377
Leigd arbeid	563	535	582	576	663
Sum timar i jordbruket	3 112	3 126	3 183	3 117	3 040
Sum timar i skogbruket	40	27	33	36	38
Sum timar tilleggsnæring	96	70	63	51	59
Familiens arbeid på nyanlegg	8	24	21	22	56
Familiens arbeid i anna verksemd i alt	1 182	1 144	1 310	1 282	1 320
Oppnådde prisar					
Kumjølkk, kr pr l	4,68	4,91	5,32	5,42	5,59
Kukjøtt, kr pr kg	41,73	43,66	45,93	46,34	46,66
Anna storfekjøtt, kr pr kg	47,07	49,10	49,11	50,96	52,08

Tabell 15b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	8 967	8 243	13 599	42 072	26 924
Driftsbygningar	-24 812	-15 135	-19 608	7 155	3 640
Maskinar og reiskap	41 814	48 229	48 922	23 552	30 554
Mjølkekvote (ku og geit)	6 064	4 503	1 328	7 658	-70
Sum nettoinvesteringar	32 033	45 840	44 241	80 437	61 048

Tabell 15c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Andre planteprodukt	11 088	22 559	7 967	12 984	9 553
Planteprodukt i alt	11 088	22 559	7 967	12 984	9 553
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	413 583	435 487	497 462	518 297	541 910
Storfe, livdyr	33 260	30 161	35 886	51 155	36 033
Kuslakt	67 551	74 507	82 216	75 303	84 904
Anna storfeslakt	48 620	57 990	52 011	63 979	60 119
Andre inntekter, husdyrhald	4 997	5 454	2 331	4 890	2 751
Husdyrprodukt i alt	568 011	603 599	669 906	713 624	725 717
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	35 196	37 246	36 953	37 723	33 794
Arealtilskot, grovfôr	40 866	43 408	41 725	111 659	41 697
Arealtilskot, annet	1 384	21	22	0	104
Produksjonstillegg, husdyr	78 501	81 641	79 087	79 510	82 336
Botnfrådrag	-3 075	-3 000	-6 000	-6 171	-6 029
Driftstillegg mjølk ku	116 000	121 114	124 997	124 770	132 050
Distriktstilskot storfe	49 765	56 371	56 735	58 475	59 969
Distriktstilskot sau	671	655	538	661	672
Grunntilskot sau	381	362	340	1 065	2 386
Beitetilskot	18 855	21 450	20 370	20 105	20 539
Regionale miljøtilskot	6 968	8 752	9 122	8 990	10 506
Refunderede avløysarutgifter	64 054	66 625	69 415	66 804	65 495
Andre tilskot	11 080	18 040	13 644	13 229	11 196
Tilskot i alt	420 646	452 685	446 946	447 980	454 716
Leigeinntekt, traktor og reiskap	8 039	9 838	14 266	14 832	22 014
Andre inntekter	2 823	431	2 453	1 574	2 881
Produksjonsinntekter i alt	1 010 607	1 089 112	1 141 538	1 190 994	1 214 881

Tabell 15d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	171 892	186 310	192 926	197 782	202 401
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	22 309	15 119	15 598	15 671	22 490
Såvarer	4 999	3 513	2 731	3 326	3 803
Handelsgjødsel og kalk	37 990	40 022	42 308	39 692	37 432
Plantevernmidde	1 413	1 277	1 571	1 365	1 309
Konserveringsmidde	7 139	7 892	7 608	8 055	8 034
Andre forbruksartiklar m.v.	55 958	65 244	72 801	81 578	84 232
Kjøp av dyr	6 738	25 050	16 504	16 265	8 629
Sum variable kostnader	308 438	344 427	352 047	363 734	368 330
Faste kostnader					
Leigd arbeid	86 293	80 947	86 678	86 334	89 983
Drivstoff	18 699	21 196	22 264	22 201	23 576
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	9 873	8 002	8 717	13 526	9 427
Vedl.h. driftsbygningar	24 798	23 800	33 606	35 404	38 281
Vedl.h. traktor og maskinar	42 425	50 946	51 565	53 720	51 034
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	1 530	1 616	1 735	1 711	1 873
Avskr. driftsbygningar	37 556	38 911	44 241	44 891	48 599
Avskr. traktor og maskinar	42 282	48 853	54 120	57 669	60 782
Maskinleige	13 203	30 512	21 271	22 873	27 437
Andre faste kostnader	97 562	94 704	99 799	103 306	110 225
Sum faste kostnader	374 221	399 487	423 996	441 635	461 217
Kostnader i alt	682 659	743 914	776 043	805 368	829 546
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,92	2,10	2,00	2,10	2,11
Netto mek.kostn. pr l. omsett mjølk	1,34	1,73	1,54	1,58	1,55
Netto mekaniseringskostnader pr daa	606	714	657	650	682

Tabell 15e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	327 948	345 198	365 497	385 626	385 335
- Renter av jordbruksaktiva 1)	43 985	46 284	34 602	35 474	38 406
Familiens arbeidsforteneste	283 962	298 214	330 895	350 152	346 929
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	197 628	205 613	221 830	242 850	248 364
Lønsevne	370 256	379 861	417 572	436 485	436 913
Lønsevne pr. time	118,99	121,52	131,19	140,02	143,72
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	237 281	242 383	253 883	269 875	279 854
Skattejustert vederlag per årsverk	256 012	281 205	289 308	304 945	265 687
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	327 948	345 198	365 497	385 626	385 335
Driftsoverskot, skogbruk	- 1 021	7 874	1 651	19 536	17
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	18 667	22 503	24 975	18 604	33 225
Driftsoverskot, andre næringar	6 413	13 332	25 067	9 925	10 497
Lønsinntekt	327 229	324 356	374 981	382 926	407 637
Pensjonar og sjukepengar	62 189	50 187	47 965	67 772	65 830
Gevinst/utbyte verdipapir	22 403	21 139	25 692	8 495	29 399
Familiens arbeid på nyanlegg	1 367	4 432	7 811	4 625	11 072
Renteinntekter	26 546	16 351	12 769	9 413	7 821
- Renteutgifter	29 910	33 568	29 016	32 793	30 608
- Kårutgifter	5 955	4 484	4 789	6 268	5 723
Nettoinntekt	755 876	767 320	852 603	867 682	914 502
Privatforbruk ekskl. skatt	448 539	437 398	507 615	541 906	517 692
Betalte skattar	187 758	216 803	202 449	225 172	229 267

Tabell 15f: Balanse og arbeidskapital per 31.12

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	739 170	655 945	773 642	798 462	870 514
Andre krav	231 526	282 405	257 731	256 863	257 240
Omløpsmidlar, jordbruk	115 435	141 904	139 320	139 810	141 441
Omløpsmidlar, skogbruk	615	1 761	1 458	1 471	1 544
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	714	528	260		100
Omløpsmidlar, andre næringar	527 398	389 715	507 780	541 103	820 295
Omløpsmidlar i alt	1 614 858	1 472 258	1 680 191	1 737 709	2 091 134
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	1 367 775	1 436 928	1 618 806	1 680 887	1 811 394
Anleggsmidlar, skogbruk	71 668	68 002	71 814	53 425	88 771
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	118 159	112 887	65 732	44 880	64 353
Privat, hovudbygningar	487 467	609 885	615 171	763 923	6 476
Privat, anna	208532	204 424	198 655	220 049	844 511
Anleggsmidlar i alt	2 257 572	2 439 170	2 573 743	2 771 245	222 639
Eigedeler i alt	3 872 430	3 911 428	4 253 934	4 508 954	2 313 773
Eigedeler i jordbruket	1 483 210	1 578 832	1 758 126	1 820 697	1 952 836
Kortsiktig gjeld	248 179	260 294	193 720	228 316	243 693
Langsiktig gjeld	650 249	786 929	850 744	1 022 021	1 075 540
Gjeld i alt	898 428	1 047 223	1 044 464	1 250 337	1 319 233
Endring i året, kroner	3 594	70 800	-35 390	104 995	-8 724
Eigenkapital	2 974 003	2 864 205	3 209 470	3 258 618	3 810 046
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	3,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Vestlandet, mjølkeproduksjon, storleikgruppe 20-29,9 årskyr

Tabell 16a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	13	12	14	21	19
Alder på brukar	49	48	47	48	46
Arealfordeling og avling					
Korn, daa				0,6	0,7
Grovfôr, daa	281,3	304,6	339,4	327,9	346,5
Anna areal, daa	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3
Jordbruksareal, daa	282,5	305,9	340,7	329,7	348,4
- herav leigd areal, daa	135,2	164,8	198,3	180,7	192,4
Korn, FEm pr daa	1)			429	148
Grovfôr, FEm pr daa	344	371	354	369	347
Jordbruksareal, FEm pr daa	343	370	353	367	346
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	24,3	23,3	23,7	24,5	24,5
Kumjølkk, liter omsett	177 429	169 606	180 177	184 504	180 286
Mjølkekvote	206 242	182 150	193 028	191 553	185 008
Produsert mjølk pr årsku, kg	7 911	7 948	8 274	8 291	8 207
Storfekjøtt, kg omsett	4 874	4 524	5 093	5 156	5 904
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 026	1 963	2 279	2 185	2 184
Ektefelle	440	389	220	377	334
Barn under 17 år	11	53		14	12
Sum familie	2 477	2 414	2 499	2 576	2 529
Leigd arbeid	683	930	799	942	881
Sum timar i jordbruket	3 160	3 344	3 297	3 517	3 411
Sum timar i skogbruket	74	104	38	44	47
Sum timar tilleggsnæring	281	132	79	92	76
Familiens arbeid på nyanlegg	88	132	95	107	45
Familiens arbeid i anna verksemd i alt	938	1 158	1 023	989	1 102
Oppnådde prisar					
Kumjølkk, kr pr l	4,61	4,82	5,25	5,47	5,57
Kukjøtt, kr pr kg	43,02	44,45	45,52	45,76	47,35
Anna storfekjøtt, kr pr kg	52,36	52,60	52,60	53,44	54,19

Tabell 16b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	7 068	2 713	19 623	18 787	6 201
Driftsbygningar	906 591	219 549	29 912	77 786	-6 726
Maskinar og reiskap	65 082	35 279	49 990	91 496	66 911
Mjølkekvote (ku og geit)	93 064	40 112	40 931	65 986	38 742
Sum nettoinvesteringar	1 071 805	297 653	140 456	254 055	105 127

Tabell 16c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Andre planteprodukt	12 878	45 184	11 005	21 893	33 230
Planteprodukt i alt	12 878	45 184	11 005	21 893	33 230
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	817 070	817 140	946 451	1 010 076	1 004 491
Storfe, livdyr	31 103	27 724	31 993	53 566	36 336
Kuslakt	141 750	119 085	131 643	148 116	163 437
Anna storfeslakt	117 372	113 853	177 380	131 871	170 584
Andre inntekter, husdyrhald	5 603	9 591	8 988	8 822	8 746
Husdyrprodukt i alt	1 112 898	1 087 393	1 296 455	1 352 451	1 383 594
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	46 683	51 953	56 690	56 474	54 468
Arealtilskot, grovfôr	51 477	54 813	64 005	63 826	67 063
Arealtilskot, korn				227	155
Arealtilskot, annet				161	178
Produksjonstillegg, husdyr	110 905	109 630	115 328	114 493	119 270
Botnfrådrag	-3 000	-3 583	-6 000	-6 619	-6 000
Driftstillegg mjølk ku	116 000	122 125	128 491	126 806	134 364
Distriktstilskot storfe	99 045	103 502	118 041	116 414	129 159
Distriktstilskot sau	371	638	627	562	740
Grunntilskot sau	298	522	555	1 501	1 394
Beitetilskot	27 409	29 054	30 335	31 895	32 801
Regionale miljøtilskot	8 042	4 479	5 866	10 878	9 697
Refunderte avløysarutgifter	77 414	75 089	73 612	82 298	77 003
Andre tilskot	7 186	5 284	5 790	9 993	6 384
Tilskot i alt	541 830	553 506	593 340	608 909	626 676
Leigeinntekt, traktor og reiskap	52 361	27 930	20 070	45 570	33 076
Andre inntekter	11 010	8 918	3 170	5 143	1 194
Produksjonsinntekter i alt	1 730 977	1 722 931	1 924 040	2 033 966	2 077 770

Tabell 16d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable kostnader					
Kraftfôr	357 594	336 385	383 306	372 947	370 671
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	28 530	8 989	12 665	18 384	34 873
Såvarer	11 199	5 503	5 760	6 697	9 115
Handelsgjødsele og kalk	63 630	61 161	62 539	77 327	59 460
Plantevernmiddele	1 578	4 712	2 279	2 642	2 664
Konserveringsmiddele	15 258	9 940	6 970	11 794	13 413
Andre forbruksartiklar m.v.	104 093	94 018	116 413	133 952	139 302
Kjøp av dyr	16 616	23 259	43 215	32 892	40 137
Variable kostnader i alt	598 498	543 967	633 147	656 635	669 634
Faste kostnader					
Leigd arbeid	96 506	120 379	121 928	142 422	128 883
Drivstoff	37 456	29 187	37 773	39 335	45 089
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	12 154	15 529	10 582	9 961	15 562
Vedl.h. driftsbygningar	35 699	47 253	59 258	62 975	72 944
Vedl.h. traktor og maskinar	74 339	66 934	78 332	93 686	98 925
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	4 862	3 577	3 027	3 452	3 273
Avskr. driftsbygningar	113 958	94 212	90 513	97 845	95 159
Avskr. traktor og maskinar	77 813	75 691	76 118	78 630	93 650
Maskinleige	76 359	64 790	100 777	107 625	113 427
Leige av kvote	6 312	9 612	11 036	7 463	8 884
Andre faste kostnader	131 956	131 955	147 762	156 041	154 664
Faste kostnader i alt	667 414	659 119	737 106	799 435	830 460
Kostnader i alt	1 265 912	1 203 086	1 370 253	1 456 070	1 500 094
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	2,42	2,01	2,37	2,37	2,76
Netto mek.kostn. pr l. omsett mjølk	1,32	1,34	1,58	1,55	1,85
Netto mekaniseringskostnader pr daa	830	744	836	870	955

Tabell 16e: Resultatrekning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatrekning i jordbruket					
Driftsoverskot	465 065	519 844	553 787	577 985	577 677
- Renter av jordbruksaktiva 1)	103 167	87 067	60 250	67 230	68 308
Familiens arbeidsforteneste	361 898	432 777	493 537	510 665	509 369
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	244 078	283 515	335 581	335 881	338 187
Lønsevne	458 405	553 156	615 464	653 088	638 251
Lønsevne pr. time	145,05	165,41	186,66	185,67	187,13
Vederl. til arb. og eigenkap. pr årsverk	287 168	334 343	356 649	354 372	355 006
Skattejustert vederlag per årsverk	327 523	367 857	394 541	385 587	350 148
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	465 065	519 844	553 787	577 985	577 677
Driftsoverskot, skogbruk	- 4 123	8 586	1 786	9 808	2 811
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	112 912	31 757	64 065	64 493	55 109
Driftsoverskot, andre næringar	13 919	6 810	7 518	9 287	13 466
Løsinntekt	229 483	327 854	260 894	285 903	323 274
Pensjonar og sjukepengar	49 510	25 029	11 465	4 368	17 542
Gevinst/utbyte verdipapir	6 887	7 824	6 330	5 173	6 157
Familiens arbeid på nyanlegg	15 865	24 447	17 618	25 414	8 819
Renteinntekter	14 656	17 766	11 153	6 683	9 533
- Renteutgifter	126 076	66 493	73 332	76 608	87 690
- Kårutgifter	9 939	8 468	5 435	4 638	5 794
Nettoinntekt	768 157	894 955	855 850	907 778	920 903
Privatforbruk ekskl. skatt	418 239	501 431	511 385	620 293	520 539
Betalte skattar	188 008	203 512	178 460	187 316	242 765

Tabell 16f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskot	1 198 423	1 012 180	1 016 601	756 576	851 937
Andre krav	231 490	293 728	286 896	262 775	265 535
Omløpsmidlar, jordbruk	179 720	209 201	249 764	249 367	261 915
Omløpsmidlar, skogbruk	142	42	36	24	26
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	3 662		93	57	
Omløpsmidlar, andre næringar	776 038	867 136	786 405	572 853	617 064
Omløpsmidlar i alt	2 389 475	2 382 287	2 339 795	1 841 652	1 996 477
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	3 808 791	2 870 071	2 854 364	3 250 907	3 220 736
Anleggsmidlar, skogbruk	52 385	58 935	98 411	155 049	108 951
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	233 408	218 135	67 142	74 508	55 857
Anleggsmidlar, andre næringar	58 371	61 344	58 862	37 521	39 569
Privat, hovudbygningar	638 653	684 401	774 020	706 497	863 850
Privat, anna	161 777	219 867	193 776	155 925	182 353
Anleggsmidlar i alt	4 953 385	4 112 753	4 046 575	4 380 407	4 471 316
Eigedeler i alt					
Eigedeler i jordbruket	3 988 511	3 079 272	3 104 128	3 500 274	3 482 652
Kortsiktig gjeld	645 964	468 925	691 802	762 002	596 698
Langsiktig gjeld	2 644 604	1 563 638	1 775 336	1 895 663	2 036 536
Gjeld i alt					
Gjeld i alt	3 290 568	2 032 562	2 467 138	2 657 665	2 633 234
Endring i året, kroner	1 108 569	- 22 033	176 082	184 071	26 742
Eigenkapital					
Eigenkapital	4 052 292	4 462 476	3 919 232	3 564 394	3 834 559

Vestlandet, mjølkeproduksjon, storleikgruppe frå og med 30 årskyr

Tabell 17a: Produksjonstekniske data og oppnådde prisar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Tal bruk	12	16	20	19	23
Alder på brukar	48	48	48	46	46
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	15,4				
Grovfôr, daa	486,0	467,3	438,3	522,6	581,6
Anna areal, daa	0,1			3,1	2,2
Jordbruksareal, daa	501,5	467,3	438,3	525,7	583,8
- herav leigd areal, daa	198,7	216,4	198,5	278,5	313,8
Korn, FEm pr daa 1)	163				
Grovfôr, FEm pr daa	389	455	474	422	393
Jordbruksareal, FEm pr daa	382	455	474	419	391
Husdyrproduksjon					
Tal årskyr	44,2	40,2	42,8	46,3	44,7
Kumjøl, liter omsett	312 721	286 284	311 369	358 022	340 281
Mjølkekvote	323 515	327 557	333 953	364 985	364 839
Produsert mjøl pr årsku, kg	7 651	7 802	7 951	8 434	8 374
Storfekjøt, kg omsett	12 014	8 751	8 528	10 690	12 030
Arbeidsforbruk, timar					
Brukar	2 870	2 579	2 555	2 661	2 934
Ektefelle	459	473	310	204	272
Barn under 17 år	12	50	44	39	56
Sum familie	3 341	3 102	2 908	2 904	3 262
Leigd arbeid	1 635	1 318	1 517	1 499	1 526
Sum timar i jordbruket	4 975	4 420	4 425	4 403	4 787
Sum timar i skogbruket	3	13	20	22	25
Sum timar tilleggsnæring	60	191	156	170	100
Familiens arbeid på nyanlegg	23	53	47	20	73
Familiens arbeid i anna verksemd i alt	1 128	983	1 013	857	759
Oppnådde prisar					
Kumjøl, kr pr l	4,68	4,87	5,25	5,35	5,65
Kukjøt, kr pr kg	46,19	43,14	45,66	46,86	47,67
Anna storfekjøt, kr pr kg	47,67	51,53	51,42	52,35	54,33

Tabell 17b: Nettoinvesteringar

År	2013	2014	2015	2016	2017
Jord, grøfter og vassanlegg	11 566	19 354	107 521	167	10 281
Driftsbygningar	-15 082	-31 379	659 786	-301 252	197 994
Maskinar og reiskap	36 137	92 931	178 964	148 477	179 739
Mjølkekvote (ku og geit)	11 262	35 887	28 766	23 169	14 064
Sum nettoinvesteringar	43 883	116 793	975 037	-129 439	402 078

Tabell 17c: Produksjonsinntekter per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Planteprodukt					
Andre planteprodukt	32 091	34 815	60 305	28 649	28 222
Planteprodukt i alt	32 091	34 815	60 305	28 649	28 222
Husdyrprodukt					
Storfe, mjølk	1 462 738	1 394 731	1 636 170	1 913 737	1 921 548
Storfe, livdyr	58 450	51 522	60 607	65 064	67 783
Kuslakt	253 051	215 572	252 167	293 900	279 722
Anna storfeslakt	336 222	257 390	279 817	304 672	418 045
Andre inntekter, husdyrhald	-246	5 909	2 229	3 194	20 991
Husdyrprodukt i alt	2 110 215	1 925 124	2 230 990	2 580 567	2 708 089
Tilskot					
Kulturlandskapstilskot	88 533	79 029	75 966	82 942	87 395
Arealtilskot, grovfôr	71 872	68 569	84 039	96 003	111 659
Arealtilskot, korn	4 305	2 844			
Produksjonstillegg, husdyr	156 734	151 728	153 180	158 462	173 029
Botnfrådrag	-3 958	-3 563	-6 600	-6 947	-6 783
Driftstillegg mjølk ku	116 688	122 534	125 503	124 770	132 050
Distriktstilskot storfe	204 405	190 745	193 926	228 422	241 792
Distriktstilskot sau		208	139	167	1 260
Grunntilskot sau		153	106	499	6 667
Beitetilskot	46 479	46 700	42 353	41 796	46 279
Regionale miljøtilskot	9 829	19 680	17 901	13 913	20 351
Refunderte avløysarutgifter	69 965	75 833	81 829	81 723	82 363
Andre tilskot	14 146	2 176		7 707	20 231
Tilskot i alt	778 998	756 636	768 342	829 456	916 294
Leigeinntekt, traktor og reiskap	13 060	54 082	47 112	24 933	31 994
Andre inntekter	195	700	3 801	3 617	21 887
Produksjonsinntekter i alt	2 934 559	2 771 357	3 110 550	3 467 222	3 706 487

Tabell 17d: Kostnader per bruk

År	2013	2014	2015	2016	2017
Variable Kostnader					
Kraftfôr	654 737	636 983	698 200	782 316	766 444
Anna fôrkostnader inkl. beiteleige	107 703	67 700	48 504	64 705	89 276
Såvarer	13 560	9 839	14 887	9 783	8 857
Handelsgjødsel og kalk	102 648	89 887	91 752	107 583	95 352
Plantevernmidde	2 841	4 280	2 226	2 946	3 528
Konserveringsmidde	11 878	15 618	17 233	22 478	25 803
Andre forbruksartiklar m.v.	174 763	188 884	195 491	216 860	233 840
Kjøp av dyr	62 649	41 266	57 746	63 295	68 338
Sum variable kostnader	1 130 779	1 054 457	1 126 039	1 269 966	1 291 437
Faste kostnader					
Leigd arbeid	165 618	141 223	168 385	173 073	217 589
Drivstoff	77 776	75 096	63 233	75 822	73 461
Vedl.h. jord, vegar, grøfter og vassanl.	17 200	23 556	11 368	9 251	18 142
Vedl.h. driftsbygningar	107 316	96 971	82 283	143 324	142 541
Vedl.h. traktor og maskinar	131 775	105 631	120 929	135 647	146 637
Avskr. jord, vegar, grøfter og vassanl.	2 206	2 977	2 816	2 374	3 151
Avskr. driftsbygningar	178 671	203 898	270 035	303 486	307 457
Avskr. traktor og maskinar	105 127	100 668	115 895	121 944	153 234
Maskinleige	134 532	152 528	145 269	132 142	166 463
Leige av dyr og bygningar	- 1 956	875	700	3 789	3 217
Leige av kvote	11 592	9 895	17 038	29 683	30 689
Andre faste kostnader	212 263	206 261	216 353	231 312	261 885
Sum faste kostnader	1 142 120	1 119 579	1 214 304	1 361 847	1 524 466
Kostnader i alt	2 272 899	2 174 036	2 340 343	2 631 814	2 815 903
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	2,41	1,91	2,01	2,10	2,34
Netto mek.kostn. pr l. omsett mjølk	1,48	1,42	1,34	1,29	1,57
Netto mekaniseringskostnader pr daa	921	867	954	879	916

Tabell 17e: Resultatregning

År	2013	2014	2015	2016	2017
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskot	661 660	597 321	770 207	835 407	890 585
- Renter av jordbruksaktiva 1)	181 654	197 514	155 478	174 231	176 916
Familiens arbeidsforteneste	480 006	399 807	614 729	661 176	713 668
Familiens arbeidsforteneste pr årsverk	213 593	199 468	315 601	344 883	343 413
Lønsevne	645 624	541 031	783 114	834 249	931 258
Lønsevne pr. time	129,76	122,41	176,98	189,49	194,52
Vederl. til arb. og egenkap. pr årsverk	256 093	250 343	321 426	354 276	365 985
Skattejustert vederlag per årsverk	282 290	276 656	349 670	381 763	352 265
Rekneskapsamandrag					
Driftsoverskot, jordbruk	661 660	597 321	770 207	835 407	890 585
Driftsoverskot, skogbruk	2 855	- 496	- 3 009	15 353	47
Driftsoverskot, tilleggsnæringar	38 992	107 931	110 686	67 330	63 154
Driftsoverskot, andre næringar	9 045	1 696	15 482	30 094	21 670
Lønsinntekt	283 754	240 392	277 266	228 082	211 002
Pensjonar og sjukepengar			5 487	12 988	15 944
Gevinst/utbyte verdipapir	27 102	28 833	35 782	16 195	23 082
Familiens arbeid på nyanlegg	4 097	9 860	8 607	3 724	14 424
Renteinntekter	16 383	11 563	7 252	5 329	10 949
- Renteutgifter	172 353	176 910	211 546	204 485	196 438
- Kårutgifter	7 910	10 043	9 134	9 160	12 969
Nettoinntekt	863 624	810 147	1 007 080	1 000 858	1 041 450
Privatforbruk ekskl. skatt	536 510	476 275	484 051	553 171	592 700
Betalte skattar	196 688	223 570	158 456	227 179	254 719

Tabell 17f: Balanse og arbeidskapital per 31.12.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Omløpsmidlar					
Kontantar og bankinnskott	619 205	491 798	494 519	481 261	676 748
Andre krav	386 762	492 176	451 508	506 363	746 391
Omløpsmidlar, jordbruk	419 311	376 989	442 920	485 012	588 033
Omløpsmidlar, tilleggsnæringar	2 411			3 332	1 030
Omløpsmidlar, andre næringar	130 085	146 919	136 681	157 223	138 669
Omløpsmidlar i alt	1 557 774	1 507 882	1 525 628	1 633 191	2 150 872
Anleggsmidlar					
Anleggsmidlar, jordbruk	5 673 312	6 293 560	7 899 614	8 190 021	8 500 558
Anleggsmidlar, skogbruk	46 145	57 276	71 442	117 774	101 754
Anleggsmidlar, tilleggsnæringar	21 866	180 333	194 567	186 572	141 354
Anleggsmidlar, andre næringar	62 436	45 105	33 257	42 884	53 086
Privat, hovudbygningar	580 533	677 726	906 585	969 292	867 381
Privat, anna	177 004	204 613	231 890	230 904	219 176
Anleggsmidlar i alt	6 561 296	7 458 613	9 337 355	9 737 447	9 883 309
Eigedeler i alt					
Eigedeler i jordbruket	8 119 070	8 966 495	10 862 983	11 370 638	12 034 181
Kortsiktig gjeld	6 092 623	6 670 549	8 342 534	8 675 033	9 088 591
Kortsiktig gjeld	1 221 415	941 041	1 106 645	959 782	1 597 859
Langsiktig gjeld	3 487 321	4 114 165	5 415 971	5 397 016	4 957 722
Gjeld i alt					
Gjeld i alt	4 708 736	5 055 206	6 522 616	6 356 798	6 555 581
Endring i året, kroner	15 471	- 124 039	910 205	- 364 270	413 174
Eigenkapital					
Eigenkapital	3 410 333	3 911 288	4 340 367	5 013 838	5 478 599

7 Forklaring på faguttrykka i tabellsamlinga

Arbeid: Både leigd arbeid og arbeidet til familien vert registrert etter medgått arbeidstid. Born i familien over 17 år som har arbeidd i jordbruket, vert førde som leigd hjelp i rekneskapen. Arbeidet til familien på nyanlegg vert halde utanom produksjonen i jordbruket.

Areal: Jordbruksareal i dekar. Leigd jord er med i dette, men ikkje bortleigd. Overflatedyrka beite vert teke med som redusert areal. Utmarksbeite er ikkje med.

Avskrivning: Verdinedgang på grunn av slitasje og stigande alder. Det blir brukt lineære avskrivningar. (Like stor nominell verdinedgang kvart år.)

Driftsoverskot: Produksjonsinntekter minus kostnader. Driftsoverskotet er den godtgjeringa familien får for innsatsen av eige arbeid, samt for eventuelt ubetalt leid arbeid, og for eigen og lånt kapital.

Eigenkapital: Totale egedelar minus gjeld.

Eigenkapitalprosent: Viser kor stor del av egedelane som er finansierte med eigenkapital.

Egedelar: Også kalla aktiva. Egedelar i jordbruket er verdsette ut frå bokført verdi, med andre ord innkjøpspris med tillegg av nyanlegg og frådrag for avskrivningar og fråsal.

Familien: Definert som bruker og eventuell ektefelle, sambuar eller partner og deira born under 17 år.

Gjeldsprosent: Gjelda til familien i prosent av totalkapitalen, og den syner kor stor del av egedelane som er finansiert med framand kapital.

Jordbruksfrådrag: Eit frådrag i alminneleg inntekt som vert gitt til skatteytar som har inntekt frå jordbruk og/eller hageverksemd.

Kostnader: Verdien av dei varene og tenestene som er lagt ned (brukt) i produksjonen.

Lønsevne: Arbeidsfortenesta til familien pluss kostnader til leigd arbeid

Nettoinntekt: Driftsoverskot for alle yrkesgreiner, lønsinntekter og trygd, med tillegg av renteinntekter og verdien av familien sitt arbeid på nyanlegg, minus rente- og kårutgifter.

Nettoinvestering: Verdi knytt til kjøp av faste egedelar som traktor, maskiner og reiskap, driftsbygningar, jord og grøfter, minus avskrivningar, investeringstilskot og verdien av selde egedelar.

Nettoprodukt: Bruttoinntekt inkl. alle subsidiar minus alle kostnader så nær som leigd arbeid, jordleige og renter. Nettoproduktet er derfor ein rest til arbeidsinntekt og forrenting

Produksjonsinntekter: Verdien av varer og tenester som er produsert i løpet av året.

Skattejustert vederlag: Vederlag til alt arbeid og eigenkapital per årsverk med tillegg av inntektsverknad av jordbruksfrådraget. Det er rekna 33 prosent marginalsatt.

Standard omsetning (SO) er normerte tal for omsetning av produkt. Dette er totale utrekna inntekter utan tilskot. EU-statistikken byggjer nå utvalet på standard omsetning.

Ubetalt leigd arbeid: Arbeid utført på bruket av personar utanom familien. Det er ofte kårfolk og andre slektningar som utfører ubetalt leigd arbeid.

Vederlag til arbeid og eigenkapital: Driftsoverskot og kostnader til leigd hjelp, minus jordbruket sin del av renter på gjeld og kår.

Årsverk: Eit årsverk i jordbruket er sett til 1 845 timar.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.